T.C.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

JANDARMA VE SAHİL GÜVENLİK AKADEMİSİ

GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI GÜVENLİK VE TERÖRİZM ANA BİLİM DALI

GÜÇ - GÜVENLİK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA GÜVENLİKLEŞTİRME VE YUMUŞAK GÜÇ

HAZIRLAYAN

ABDULLAH ÖZDİL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OCAK – 2022

JANDARMA VE SAHİL GÜVENLİK AKADEMİSİ
1904
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

T.C.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

JANDARMA VE SAHİL GÜVENLİK AKADEMİSİ

GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜÇ – GÜVENLİK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA GÜVENLİKLEŞTİRME VE YUMUŞAK GÜÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSLARARASI GÜVENLİK VE TERÖRİZM ANA BİLİM DALI

HAZIRLAYAN

Abdullah ÖZDİL

TEZ DANIŞMANI

Dr. Engin AVCI

ANKARA 2022

"Her Hakkı Saklıdır"

Abdullah ÖZDİL tarafından hazırlanan "GÜÇ – GÜVENLİK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA GÜVENLİKLEŞTİRME VE YUMUŞAK GÜÇ" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Engin AVCI
Jandarma Genel Komutanlığı, Asayiş Daire Başkanlığı
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. _____

Üye: Doç. Dr. Serkan YENAL
Milli Savunma Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ABD
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. _____

Üye: Dr. Cengiz ÖZEL
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Hizmetleri ABD
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. _____

Tez Savunma Tarihi: 27/01/2022

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Tekin AVANER
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Abdullah ÖZDİL

Ocak 2022

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
JANDARMA VE SAHİL GÜVENLİK AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜÇ – GÜVENLİK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA GÜVENLİKLEŞTİRME VE YUMUŞAK GÜÇ

(Yüksek Lisans Tezi)

Abdullah ÖZDİL

Ocak 2022

ÖZET

Bu tezin amacı, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisinin, güvenlikleştirmenin başarısı üzerindeki etkisini irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin önemine binaen bir teorik zemin oluşturularak iki vaka çalışması ele alınmıştır. Tezin problem cümlesi "Güvenlikleştirme edimlerinden bazıları başarılı olurken bazıları neden başarısız olmaktadır? şeklindedir. Karma bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman analizi ve örnek olay araştırma desenlerini içeren bu çalışma, aynı zamanda ikincil veri niteliğindeki Pew Araştırma Merkezinin anket verilerini içeren nicel araştırma deseni ile desteklenmiştir. Evvela doküman analizleri ile güç ve güvenlik kavramlarının değişim veya dönüşümlerine yer verilerek bir güç ve güvenlik tanımı yapılmıştır. Bu tanımlamalar neticesinde önce güvenlikleştirme teorisi ele alınmıştır. Devamında güvenliğin ve güvenlikleştirmenin bir söz edimi olduğu anlayışından hareketle söz edimini içeren dil teorisinin ne olduğuna odaklanılmıştır. Bu noktada elde edilen veriler doğrultusunda, bir güvenlikleştirme ediminde, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin önemine dikkat çekilmiştir. Güvenlikleştirmenin doğası nedeniyle bu ilişkinin bir güç ilişkisi olduğu ortaya konularak aynı zamanda güvenlikleştirmenin ikna odaklı olması nedeniyle bu güç ilişkisinin yumuşak güç ilişkisi olması gerektiği meselesi ele alınmıştır. Doküman analizi ile ortaya konan teorik zemin, iki örnek olay dahilinde irdelenmiştir. Bu çalışmada örnek olay incelemesi açıklayıcı amaçla gerçekleştirilmiştir. Söz konusu vaka çalışmaları ABD'nin 2001 Afganistan ve 2003 Irak güvenlikleştirmesidir. Bazı güvenlikleştirmelerin neden başarılı ya da başarısız olduğunu ve yumuşak güç ile hedef kitlenin ikna edilmesi arasındaki nedensel ilişkiyi açıklamak amacıyla örnek olay incelemelerine başvurulmuştur. Örnek olaylarda, güvenlikleştirme çerçevesi içinde güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Söz konusu ilişki incelenirken güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisi dikkate alınmıştır. Birtakım sınırlamalara başvurulmuştur. Kopenhag Okulu, güvenlikleştirme teorisinde, iç ve dış politika ayrımına gitmese de sınırlandırma ihtiyacına binaen güvenlikleştirme, dış politika dahilinde ele alınmış olup aktörler, devletler ile sınırlı tutulmuştur. Başarılı güvenlikleştirmenin yolu, hedef kitlenin ikna olmasından geçtiği için güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ikna sürecine odaklanılmıştır. İki örnek olayın analizinde elde edilen bulgular neticesinde bu tezde; güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisinin, güvenlikleştirmenin başarısı üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güvenlikleştirici aktörün varoluşsal tehdit ve acil müdahale etiketleri ile bir meseleyi etiketleyerek olağanüstü önlem alma meşruiyetini, güvenlikleştirici aktörün hedef kitle üzerindeki yumuşak gücü etkiler. Güvenlikleştirici aktörün hedef kitle üzerindeki yumuşak gücü ne denli fazla ise hedef kitleyi ikna etmesi o denli yüksektir.

Bilim Kodu : **114111**

Anahtar Kelimeler : **Güç, Güvenlik, Güvenlikleştirme, Yumuşak Güç, İlişkisel Güç, Söz Edimi**

Sayfa Adedi : **98**

Tez Danışmanı : **Dr. Engin AVCI**

T.R.
MINISTRY OF INTERIOR
GENDARMERIE AND COAST GUARD ACADEMY
SECURITY SCIENCES INSTITUTE

SECURITIZATION AND SOFT POWER IN THE CONTEXT OF THE POWER-SECURITY RELATIONSHIP

(M.Sc. Thesis)

Abdullah ÖZDİL

January 2022

ABSTRACT

The aim of this thesis is to examine the effect of the soft power relationship between the securitizing actor and the audience on the success of securitization. For this purpose, based on the importance of the relationship between the securitizing actor and the audience, two case studies are discussed by establishing a theoretical ground. The problem statement of the thesis is "Why do some securitization acts succeed while others fail? in the form. A mixed research method was used. This study, which includes document analysis and case study research designs within the scope of the qualitative research method, is also supported by the quantitative research design, which includes the survey data of the Pew Research Center as secondary data. First of all, a definition of power and security has been made by giving place to the changes or transformations of the concepts of power and security with document analysis. As a result of these definitions, firstly, the theory of securitization is discussed. Afterwards, based on the understanding that security and securitization are a speech act, it is focused on what language theory includes speech act. At this point, in line with the data obtained, attention is drawn to the importance of the relationship between the securitizing actor and the audience in a securitization act. It has been revealed that this relationship is a power relationship due to the nature of securitization, and at the same time, the issue that this power relationship should be a soft power relationship, since securitization is persuasion-oriented, is discussed. The theoretical ground revealed by the document analysis has been examined within the context of two case studies. In this study, the case study was carried out for explanatory purposes. The case studies in question are the US securitizations of Afghanistan in 2001 and Iraq in 2003. Case studies are used to explain why some securitizations succeed or fail, and to explain the causal relationship between soft power and audience persuasion. Case studies focused on the relationship between the securitizing actor and the audience within the securitization framework. While examining the relationship in question, the soft power relationship between the securitizing actor and the audience has been taken into account. Some restrictions have been applied. Although the Copenhagen School does not distinguish between domestic and foreign policy in its securitization theory, securitization has been handled within the scope of foreign policy due to the need for limitation and actors have been limited to states. Since the way of successful securitization is through the persuasion of the audience, the focus is on the persuasion process between the securitizing actor and the audience. As a result of the findings obtained in the analysis of two case studies, in this thesis; It has been concluded that the soft power relationship between the securitizing actor and the audience has an impact on the success of securitization. By labelling an issue with the labels of existential threat and emergency response, the securitizing actor's legitimacy to take extraordinary measures affects the securitizing actor's soft power over the audience. The more soft power of the securitizing actor has on the audience, the higher his persuasion will be.

Science Code : 114111

Keywords : Power, Security, Securitization, Soft Power, Relational Power, Speech Act

Page Number : 98

Supervisor : Dr. Engin AVCI

TEŞEKKÜR

Tez yazım süresi boyunca değerli katkılarını esirgemeyen sevgili danışmanım Dr. Engin AVCI'ya, tezin fikri aşamasının oluşum süresi boyunca değerli katkılarını esirgemeyen sevgili Prof. Dr. Bilal KARABULUT ve Doç. Dr. Cenker Korhan DEMİR hocalarıma teşekkür ederim.

Hayatımın her safhasında, maddi ve manevi destekleri ile varlıklarını daima hissettiren kıymetli annem ve babam başta olmak üzere sevgili ablalarıma, sınırsız sevgi tedarikçilerim olan yeğenlerim Ege ve Uras Ata'ya teşekkür ederim.

Bu çalışmaya sunmuş olduğu gibi hayatımın bütününe sunmakta olduğu değerli katkısından dolayı sevgili Ayşenur'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET v
ABSTRACT vi
TEŞEKKÜR vii
İÇİNDEKİLER viii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ xi
SİMGELER VE KISALTMALAR xii
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
GÜVENLİK KAVRAMI

1.1. Kavramsal Olarak Güvenlik 9
1.2. Güvenlik Anlayışları 11
1.2.1. Geleneksel Güvenlik Anlayışı 11
1.2.2. Ulusal Güvenliğe Alternatif Görüşler 13
1.2.3. Yeni Güvenlik Anlayışı 14
1.3. Güvenlikleştirme 17
1.3.1. Tanım 17
1.3.2. Başarılı Güvenlikleştirmenin Bileşenleri 19
1.3.2.1. Varoluşsal tehdit 19
1.3.2.2. Acil müdahale 20
1.3.2.3. Kısıtlayıcı kurallardan kurtaracak meşruiyet 20
1.3.3. Güvenlikleştirmenin Öğeleri 21
1.3.4. Hedef Kitle 22

İKİNCİ BÖLÜM
GÜÇ KAVRAMI

2.1. Kavramsal Olarak Güç 27
2.1.1. Kapasite/Kaynak Olarak Güç 29
2.1.2. Yapısal Güç 31
2.1.3. İlişkisel Güç 33

2.1.3.1.Tek boyutlu görüş 35
2.1.3.2.İki boyutlu görüş 35
2.1.3.3.Üç boyutlu görüş 36
2.2. Gücün Doğası 38
2.3. Güç Türleri 38
2.3.1. Sert Güç 38
2.3.2. Yumuşak Güç 40
2.3.3. Akıllı Güç 42
2.3.4. Keskin Güç 42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GÜVENLİKLEŞTİRME VE YUMUŞAK GÜÇ

3.1. Güvenlikleştirme ve Yumuşak Güç İlişkisi 47
3.1.1. ABD'nin 2001 Afganistan Güvenlikleştirmesi 57
3.1.2. ABD'nin 2003 Irak Güvenlikleştirmesi 61

SONUÇ 71
KAYNAKÇA 77

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 1.1. Güvenlik Anlamları 10
Çizelge 1.2. Bir Meselenin Spektrumu 18

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 1.1. Güvenlikleştirme 17
Şekil 1.2. Güvenlikleştirme Aşamaları 19
Şekil 1.3. Başarılı Güvenlikleştirme 20
Şekil 1.4. Referans Nesnesi Skalası 21
Şekil 1.5. Dilin Kullanımı - Sözcelem 24
Şekil 1.6. Edimsel Sözcelem 25
Şekil 2.1. Güç Tipolojisi 28
Şekil 2.2. Ulusal Güç Unsurları 30
Şekil 2.3. Yapısal Güç Kaynağı 32
Şekil 2.4. Güç Boyutları 37
Şekil 2.5. Sert Güç ve Yumuşak Güç Karşılaştırması 41
Şekil 2.6. Sert, Yumuşak ve Akıllı Güç 42
Şekil 3.1. Güvenlikleştirme Edimi Akış Şeması 55
Şekil 3.2. ABD'nin İmajı 68

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklama**
%	Yüzde

Kısaltmalar	**Açıklama**
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
HK	Hedef Kitle
KİS	Kitle İmha Silahları
NATO	North Atlantic Treaty Organization

GİRİŞ

Zamanın aktığı her an yeni bir değişim ve dönüşüme gebedir. Bu değişim ve dönüşümün en çok hissedildiği alanlardan biri de sosyal bilimlerdir. Alan dahilinde tanımların, ilişkilerin, anlayışların, ilkelerin, öncelenenlerin değişimi ve dönüşümü yoğun hissedilir. Zamanın getirdikleri ile şekillenen ve etkilenen bakış açıları, her daim bir öncekini değiştirme ya da dönüştürme çabasına girmiştir.

Uluslararası İlişkiler'in sık kullanılan kavramlarından, aynı zamanda, bu tezin temelini de oluşturan, güç ve güvenlik kavramları da değişim ve dönüşümle yakın ilişki içerisindedir. Özellikle bu kavramların tanımlamalarında ortaya çıkan değişim ve dönüşüm, zamanın akışına birer cevap niteliğindedir. İnsanlık kadar eski bu iki kavram, günümüze değin, çeşitli değişimler ve dönüşümler yaşamıştır.

Evvela güç, onun somut yönüne dikkat çekilerek bir kapasite olarak görüldü ve tanımlandı. Güç ve gücün kaynakları somut idi ve açıkça gözlemlenebilirdi. Zaman ilerledikçe gücün, soyut unsurları da ihtiva ettiği ve gücü, sadece somut unsurlarla açıklamanın makul olmadığı anlaşıldı. Pek tabi bu herkesçe kabul edilen bir anlayış olmadı fakat bizim için açık ki gücün maddi unsurları kadar soyut unsurları da dikkate değerdir. Güç, somut ve soyut unsurları ile bir bütündür.

Güvenlik de somut unsurlarla tanımlanmaktan nasibini almış ve nesnel anlamda tanımlanarak somut tehditlerin varlığı ya da yokluğu temelinde ele alınmıştır. Zaman ilerledikçe algısal boyutu da dikkate değer görülen güvenlik, öznel anlamda da tanımlanır olmuştur. Günümüze gelindiğinde güvenliğin nesnel ve öznel anlamlarının yanına, güvenliğin söylemsel anlamı eklenmiştir. Bu tezin temel aldığı bu görüş, öznelerarası sürece odaklanarak güvenliği bir söz edimi olarak tanımlamaktadır.

Nihayetinde gelinen son noktada, güç kullanımlarında ve güvenlik tanımlamalarında artık hikayelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu hikayeler, güç kullanımlarının ve güvenlik tanımlamalarının haklı sebebe dayandığına dair hikayelerdir. Hem uluslararası hem de ulusal seviyede hesap verilebilirlik ilkesinin yaygınlaşması, karar alıcıların bu kavramların kullanımındaki özgürlüklerini kısıtlamaktadır. Hesap verilebilirlik ile söz konusu toplumların üyeleri, karar alıcıların kararları nasıl aldığını bilme haklarına sahiptirler ve bunun sonucunda alınan kararların sorumluluğunu karar alıcılara yüklerler. Böyle bir ortamda karar alıcılar, alacakları kararlara meşruiyet kazandırma çabası içerisine girerler.

Bunun için karar alıcılar, hedef kitlelerine bir hikâye sunarlar. Bu hikâye, karar alıcıların almak istedikleri kararların meşru gerekçelere dayandığıyla ilgili bir hikayedir.

Güç ve güvenlik hikayeleri, kullanımı kurallarla kısıtlanmış eylemlerin ifa edilmesi noktasında başvuru kaynağıdır. Özellikle güç kullanımına getirilen sınırların aşılması bu hikayelerin kabul görmesine bağlanmıştır. Şöyle ki, sınırlandırılan güç kullanımı belli istisnalara bağlanmıştır. Bu istisnalardan faydalanabilmek için güç kullanımının hikayesi, o istisnayı sağlayacak gerekçelere dayanmalıdır. Örneğin; uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanımına Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesi'nin 2. maddesinin 4. fıkrası hükmü gereğince yasaklama getirilmiştir. Bu madde ile devletlerin, diğer devletler ile olan ilişkilerinde, kuvvet kullanma tehdidinde ya da kuvvet kullanımında bulunmaları yasaklanmıştır. Aynı Sözleşme, kuvvet kullanma yasağına ilişkin iki istisna getirmiştir. Bu istisnalar, BM Sözleşmesi'nin "Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Edimi Durumunda Alınacak Önlemler" başlığı altında ele alınmış; meşru müdafaa *(self-defence)* durumunda veya Güvenlik Konseyi'nin kuvvet kullanılması yönünde karar alması sonucunda kuvvet kullanımına izin verilmiştir. Bu durumda karar alıcıların kuvvet kullanabilmesi için alacakları kararların bu istisnaları içerdiğine dair bir hikâye sunmaları ve bu hikâyenin hedef kitle tarafından kabul edilmesi gerekir. Eğer hedef kitle, bu hikâyeye ikna olursa karar alıcıya kuvvet kullanma meşruluğunu vermiş olur.

Bu hikâye sunma durumu, daha kapsamlı bir şekilde, Kopenhag Okulu tarafından Güvenlikleştirme kavramı ile tanımlanmış ve geliştirilmiştir. Güvenlikleştirme, kısıtlayıcı kurallardan kurtulmayı amaçlar. Güvenlikleştirici aktörün bir meseleyi bir referans nesnesinin varlığına yönelik tehdit oluşturduğu yönünde hedef kitleye sunması ile başlayan Güvenlikleştirme, hedef kitlenin ikna olması veya olmaması ile sonuçlanır. Güvenlikleştirme ancak hedef kitlenin ikna olması ile güvenlikleştirici aktörün alacağı olağanüstü önlemlere meşruluk sağlar. Bu durumda güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki önem kazanır. Zira, hedef kitle, güvenlikleştirilecek meselenin muhtevasına göre değişiklik gösterecektir. Aynı zamanda değişiklik, hedef kitlenin meseleyi ele alış biçiminde de kendini gösterecektir. Meşrulaştırıcı konumları onları, kararlarını öznel yargılarına göre ele almaya sevk edecektir. Zira, nesnel yargılarla karar almalarını gerektirecek herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır. İşte bu noktada, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki önem kazanmaktadır.

Bu ilişkinin öneminin Kopenhag Okulu yazarları tarafından ihmal edilmesi, güvenlikleştirmeye çeşitli eleştirilerin yönetilmesine neden olmuştur. Söz konusu eleştirilerin ana kaynağı Kopenhag Okulu'nun kendileri ile çelişen ifadeleridir. Öyle ki bu çelişki, Buzan, Wæver ve De Wilde tarafından kaleme alınan *Security a New Framework For Analysis* adlı eserde ciddi oranda yer bulmaktadır (Côté, 2016; 2). Söz konusu eserde güvenlikleştirmenin başarısı, hedef kitlenin kabulüne bağlanmışken güvenlikleştirmenin analiz öğeleri içerisinde hedef kitleye yer verilmemiştir. Bir güvenlikleştirmenin başarısı, hedef kitlenin inisiyatifine bırakılmışken analizde onun başarısını belirleyen hedef kitlenin analize dahil edilmemesi hem çelişkinin hem de eleştirilerin kaynağını oluşturmuştur.

Güvenlikleştirme konusunda Kopenhag Okulu'na yöneltilen eleştirilerin ağırlık noktasını hedef kitle oluşturmaktadır (Stritzel, 2007; Roe, 2008; Balzacq, 2010a; Balzacq, 2010b; Léonard and Kaunert, 2010; Salter, 2010; Williams, 2010; Côté, 2016). Söz konusu eleştiriler, hedef kitlenin ihmal edildiği yönündedir. Bu ihmalin sebebini Balzacq (2010a), Kopenhag Okulu'nun bakış açısında bulmaktadır. Güvenlikleştirmenin, felsefi ve sosyolojik olmak üzere iki farklı bakış açısının olduğunu ifade eden Balzacq, Kopenhag Okulu'nun, güvenlikleştirmeyi, felsefi bir bakış açısıyla ele aldığını vurgular ve bu sebeple güvenlikleştirmeyi dil teorisindeki söz edimi ile tanımlayan Kopenhag Okulu'nun, bu noktada, hedef kitleyi ihmal ettiğini iddia eder. Ona göre, güvenlikleştirmeyi edimsöz *(illocutionary)* edimi ile tanımlamaları, onların gözünde hedef kitleyi önemsiz hâle getirmektedir. Ayrıca tüm bunlar Kopenhag Okulu'nun bir süreç olan güvenlikleştirmeyi kendine referanslı bir kavram olarak ifade etme hatasına da ittiğini eklemektedir (s.1-3). Kopenhag Okulu'nun hedef kitleyi ihmal ettiği eleştirisi yerinde bir eleştirisi olmasına karşın ihmalin sebebini Austin'in söz edimine bağlamak da bir o kadar tartışmalıdır. Zira, Austin (2017), söz ediminden bahsederken 3 alt edimden bahseder: Düzsöz edimi, edimsöz edimi ve etkisöz edimi. Bu edimlerin toplamı bir söz edimidir. Güvenlikleştirmeyi söz edimi üzerinden ele almak hedef kitlenin ihmal edilmesinin bir sebebi değildir. Zira etkisöz edimi bir hedef kitleyi içerir. Buradaki tek hata güvenlikleştirmeyi sadece edimsöz edimi üzerinden tanımlama ile ortaya çıkar. Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirmeyi kendine referanslı bir kavram olarak tanımlaması bu hatanın yapıldığına dair bir gösterge olsa da güvenlikleştirmenin başarısının hedef kitlenin kabulüne bırakılması hatadan dönüşü göstermektedir. Aynı zamanda bu hatadan dönüş, Kopenhag Okulu'nu ve Balzacq'ı (ve diğer eleştirenleri) bir noktada birleştirir: Güvenlikleştirme öznelerarası bir süreçtir. Nihayetinde, etkisöz ediminin bir hedef kitle içermesi ve bir sürece işaret etmesi, Balzacq'ın

öznelerarası süreci öne çıkaran bir ayrıma gitmesi gerekliliğinin de sorgulanması yol açmaktadır. Bağlamın ve güç ilişkilerinin, güvenlikleştirmeye odaklanması gerektiği fikri oldukça önemli olmasına karşın bu odaklanma için bakış açısı ayrımına gitmek gereksizdir zira her iki bakış açısında da öznelerarası süreç bulmak mümkündür. Nihayetinde, Salter (2010), Balzacq'ın da gönlünü yapacak şekilde güvenlikleştirmeyi tanımlar: "Güvenlikleştirme, sosyolojik ve politik bir süreçtir – dilde tezahür eder, ancak güç, çıkar, öznelerarasılık, bürokratik konum ve sürecin kompleks bir sonucudur." (Salter, 2010; 117).

Stritzel (2007) de içselci ve dışsalcı güvenlikleştirme olmak üzere ikili bir ayrıma giderek hedef kitle eleştirisini ortaya koymaktadır. Wæver'ın güvenlikleştirmesinin, söz edimine dayanan, edimselliğin ya da metinselliğin ön plana çıktığı postyapısalcı ve içselci bir okumaya karşılık geldiğini ifade etmektedir (s.359).

Léonard ve Kaunert (2010) hedef kitlenin kavramsallaştırılmasındaki zayıflıklara dikkat çeker ve net bir hedef kitle tanımının olmamasını eleştirirler (s.57). Lakin güvenlikleştirme dahilinde kesin bir hedef kitle tanımlaması yapmak da zordur. Nitekim, hedef kitle; güvenlikleştirici aktöre, bağlama, referans nesnesine, tehdide, alınacak olağanüstü önleme ve kullanımı kurallarla kısıtlanan edime bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Böylesine bir durum karşısında da hedef kitlenin net bir kavramsallaştırılmasını yapmak zordur. Hedef kitlenin kavramsallaştırmasından ziyade güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin netleştirilmesi (Stritzel, 2007; 362) daha önemlidir. Güvenlikleştirme öznelerarası bir inşa süreciyse hedef kitlenin ne olduğundan ziyade güvenlikleştirici aktör ile hedef kitlenin arasındaki ilişki önem kazanır. Zira, güvenlikleştirmeyi var eden bu ikili arasındaki ilişkinin neticesidir. Bu noktada Kopenhag Okulu'na getirilecek en ciddi eleştiri güvenlikleştirme analizinde hedef kitle ve güvenlikleştirici aktör arasındaki ilişkinin dikkate alınmamasıdır.

Güvenlik, bir söz edimi ise bir meseleyi güvenlikleştirmek de söz ediminden geçer. Güvenlikleştirici aktör, varoluşsal tehdit, acil müdahale ve olağanüstü önlem diyerek düzsöz edimini; varoluşsal tehdit, acil müdahale ve olağanüstü önlem derken meseleyi güvenlik etiketi ile etiketleyerek edimsöz edimini; varoluşsal tehdit, acil müdahale ve olağanüstü önlem deyip meseleyi güvenlik etiketi ile etiketleyip hedef kitleyi bu edimlere ikna ederek etkisöz edimini gerçekleştirir. Güvenlikleştirici aktör, hedef kitleyi ikna ederek bir şey yaptırabilmesini yalnızca yumuşak gücü ile sağlar. Bu noktada güvenlikleştirici aktör ve

hedef kitle ilişkisi özelinde güvenlikleştirme ve yumuşak güç ilişkisi önem kazanır ve bu ilişki bir güvenlikleştirme analizinde incelenmeye değer bir analiz birimidir.

Buzan vd. (1998), bir güvenlikleştirmenin analizinde 3 birime yer verir: Referans nesnesi, güvenlikleştirici aktör ve işlevsel aktör (s.36). Kopenhag Okulu yazarları bu hâliyle güvenlikleştirmeyi edimsöz edimi olarak tanımlarlar çünkü güvenlikleştirmeyi analiz ederken yalnızca edimi gerçekleştiren ile ilgilenirler. Lakin yine aynı yazarlar, güvenlikleştirmenin başarısını hedef kitlenin ikna olup olmamasına indirgemişlerdir (Buzan vd., 1998; 25). Yani güvenlikleştirme, etkisöz edimini de içermektedir. Bir güvenlikleştirme etkisöz edimini içeriyorsa ve bu güvenlikleştirme yalnızca edimsöz edimi bağlamında analiz ediliyorsa bir problem var demektir. Güvenlikleştirme bir öznelerarası süreçtir, edimsöz edimini içeren bir söz edimidir. Öyleyse, öznelerin arasındaki bu ilişki analiz edilecekse evvela analiz biriminde bu özneler yer almalıdır. Benzer bir biçimde Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme analiz birimlerini eleştiren Balzacq, 3 birim önerir: Aktörler *(agents)*, edimler *(acts)* ve bağlam *(context)*. Aktörler başlığı altında aktörlere (güvenlikleştirici aktör, hedef kitle ve işlevsel aktör) ve bu aktörler arasındaki ilişkilere de yer verilir. Bu ilişki dahilinde ele alınan alt başlık, bu çalışmanın temelini oluşturan aktörler (güvenlikleştirici aktör ve hedef kitle) arasındaki güç ilişkisidir (Balzacq, 2010b; 36). Güvenlikleştirme süreci güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki iletişimdir. Bu iletişimde yer alan güç ise ilişkiseldir (Balzacq, 2010a; 22). Bu ilişkisel gücün amacı, güvenlikleştirici aktörün, hedef kitleyi, güvenlikleştirme edimine ikna etmesi ise karşımıza yumuşak güç çıkacaktır. Zira, bir güvenlikleştirmenin başarısı ya da başarısızlığı hedef kitlenin kabulünden geçmektedir.

Bu tezin amacı, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisinin, güvenlikleştirmenin başarısı üzerindeki etkisini irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin önemine binaen bir teorik zemin oluşturularak iki vaka çalışması ele alınacaktır. Söz konusu vaka çalışmalarında güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisi, nicel verilerle desteklenerek güvenlikleştirmenin başarısı üzerindeki etkisi analiz edilecektir. Tezin problem cümlesi Güvenlikleştirme edimlerinden bazıları başarılı olurken bazıları neden başarısız olmaktadır? şeklindedir. Bu problem cümlesi çerçevesinde ele alınacak alt problem cümleleri şunlardır: Bir güvenlikleştirme edimini başarılı kılan nedir? Güvenlikleştirme ediminde hedef kitlenin ikna olmasına neden ihtiyaç duyulur? Güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasında bir güç ilişkisinden bahsedilebilir mi bahsedilirse güvenlikleştirici aktör hangi güç türünü kullanmalıdır? A'nın B'yi ikna ederek ona bir şey yaptırması yumuşak güç

ise güvenlikleştirici aktörün, hedef kitleyi ikna etmesi noktasında yumuşak güç kullanımının önemi nedir? Yakın tarihlerde gerçekleşmiş ve (büyük oranda) ortak güvenlikleştirici aktöre, meseleye, referans nesnesine ve hedef kitleye sahip iki güvenlikleştirme edimi olan ABD'nin (Amerika Birleşik Devletleri) 2001 Afganistan ve 2003 Irak güvenlikleştirmelerinden neden birisi başarılı bir güvenlikleştirme edimi iken öteki başarısız bir güvenlikleştirme edimidir? Bu iki güvenlikleştirme edimi dahilinde, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki analiz edildiğinde güvenlikleştirici aktörün, hedef kitle üzerindeki yumuşak gücünün güvenlikleştirmenin başarısında bir etkisi var mıdır?

Bu sorulara cevap arama yolunda birtakım sınırlamalara başvurulacaktır. Kopenhag Okulu, güvenlikleştirme teorisinde, iç ve dış politika ayrımına gitmese de sınırlandırma ihtiyacına binaen güvenlikleştirme, dış politika dahilinde ele alınacak olup güvenlikleştirici aktörler, devletler ile sınırlı tutulacaktır. Başarılı güvenlikleştirmenin yolu, hedef kitlenin ikna olmasından geçtiği için güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ikna sürecine odaklanılacaktır. Örnek olaylar dahilinde, hedef kitlenin ikna olma süreci, güvenlikleştirici aktörün bir meseleyi güvenlikleştirmeye başlamasından onun almak istediği olağanüstü önlemi uygulamasına kadar olan süreç dahilinde ele alınacaktır. Yani, örnek olaylarda hedef kitlenin ikna sürecinin son tarihi, Afganistan için 7 Ekim 2001 ve Irak için 20 Mart 2003 itibariyle sonlanacaktır. Örnek olaylara, sadece güvenlikleştirme çerçevesinden bakılacak; başarılı ya da başarısız ifadesi de sadece bu güvenlikleştirme edimlerine hedef kitlenin ikna olup olmamasına göre saptanacaktır. Ayrıca, zikredilen meşruluk kavramı, yalnızca güvenlikleştirici aktörün alacağı olağanüstü önlemi kullanabilmesi noktasında değerlendirilerek olayların bütününü kapsayacak bir yargı içermeyecektir.

Bu sınırlılıklar dahilinde, ana problem cümlesi ile alt problem cümlelerine, karma bir araştırma yöntemi kullanılarak cevap aranacaktır. Nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman analizi ve örnek olay araştırma desenlerini içeren bu çalışma, aynı zamanda ikincil veri niteliğindeki anket verilerini içeren nicel araştırma deseni ile desteklenecektir. Evvela doküman analizleri ile güç ve güvenlik kavramlarının değişim veya dönüşümlerine yer verilerek nihayetinde, bir güç ve güvenlik tanımı yapılacaktır. Bu tanımlamalar neticesinde önce güvenlikleştirme teorisi ele alınacaktır. Güvenliğin ve güvenlikleştirmenin bir söz edimi olduğu anlayışından hareketle önce söz edimini içeren dil teorisinin ne olduğuna odaklanılacaktır. Bu noktada elde edilen veriler ışığında, bir güvenlikleştirme ediminde, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin önemine dikkat çekilecektir. Güvenlikleştirmenin doğası nedeniyle bu ilişkinin bir güç ilişkisi olduğu ortaya konularak

aynı zamanda güvenlikleştirmenin ikna odaklı olması nedeniyle bu güç ilişkisinin muhtevasının yumuşak güç ilişkisi olması gerektiği meselesi ele alınacaktır.

Doküman analizi ile ortaya konan teorik zemin, iki örnek olay dahilinde irdelenecektir. Güvenlikleştirmenin ampirik literatüründe örnek olay çalışmalarına sıkça yer verildiğini ifade eden Balzacq bu örnek olay incelemelerinin keşfedici, betimleyici ve açıklayıcı olmak üzere üç amaçla gerçekleştirildiğini ifade eder (2010b; 32). Bu çalışmada örnek olay incelemesi açıklayıcı amaçla gerçekleştirilecektir. Bazı güvenlikleştirmelerin neden başarılı ya da başarısız olduğunu ve yumuşak güç ile hedef kitlenin ikna edilmesi arasındaki nedensel ilişkiyi açıklamak amacıyla örnek olay incelemelerine başvurulmuştur. Örnek olaylarda, güvenlikleştirme çerçevesi içinde güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkiye odaklanılacaktır. Söz konusu ilişki incelenirken güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisi dikkate alınacaktır.

Ele alınan örnek olayların biri başarılı bir güvenlikleştirme örneği iken diğeri başarısız bir güvenlikleştirme örneğidir. Burada öncelikle bu örneklerin neden başarılı ve başarısız oldukları ele alınacaktır. Bu da güvenlikleştirici aktörün söz edimlerinin analizinden geçmektedir. Bunun için her iki örnek olayın güvenlikleştirici aktörü olan George W. Bush'un konuşma metinleri analiz edilecektir[1]. Bu metinler aracılığıyla güvenlikleştirici aktörün, güvenlikleştirici hareketi ele alındıktan sonra bu güvenlikleştirici hareketin başarılı ya da başarısız olduğu yargısına erişilebilmesi amacıyla hedef kitlenin açıklamaları analiz edilecektir. Başarılı ya da başarısız güvenlikleştirme yargılarına erişildikten sonra güvenlikleştirici aktörün yumuşak gücünün bu başarı ya da başarısızlıktaki etkisi incelenecektir. Bu inceleme, ikincil verilerden faydalanılarak yapılacaktır. Bu veriler, Pew Araştırma Merkezinin 1999/2000, 2002 Yaz, 2003 Mart ve 2003 Mayıs dönemlerinde topladığı ve yayımladığı (Pew, 2002; Pew, 2003a; Pew 2003b) veri setlerinden oluşmaktadır.

[1] Örnek olay incelemelerinde güvenlikleştirici aktörün söz edimlerinin analizi metinler üzerinden ele alınsa da söz edimlerinin metinsel analiz edilmesi gerektiğine dair bir yargıya varılmamaktadır. Bu çalışmada, söz edimlerin metinler üzerinden ele alınabileceği gibi söylemler üzerinden de ele alınabileceği, hatta bunlarla sınırlandırılmayarak jest ve mimikler, davranışlar, videolar, fotoğraflar ve sosyal medya paylaşımları gibi hedef kitleye mesaj içeren şeylerle de analizin genişletilebileceği savunulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜVENLİK KAVRAMI

1.1.Kavramsal Olarak Güvenlik

Uluslararası İlişkiler alanı içerisinde, tartışmalı kavramlardan biri güvenliktir ve bu bağlamda, alanda cevap verilmesi kolay olmayan sorulardan biri de "güvenlik nedir" sorusudur. Zira, güvenlik kavramının tartışılır olmasının öncelikli nedeni, güvenliğin ne olduğuna dair üzerinde uzlaşılmış bir tanımın olmamasıdır. Tanım konusunda bir uzlaşının önündeki öncelikli engel, güvenlik kavramının tanımlandığı dönemin hâkim fikri yapısına ve konjonktüre göre biçim alabilmesidir.

Güvenliğin sözlük anlamı, "güvende olmak zarara karşı korunaklı durumda olmak"tır (Griffiths, O'Callaghan ve Roach, 2013: 133). Wolfers'ın (1952) tanımına göre güvenlik, "edinilmiş değerlerin korunması"dır (s.484). Booth (1991) ise güvenliği "tehditlerin yokluğu" olarak tanımlar ve güvenlik ile özgürlüğün *(emancipation)* "aynı madalyonun iki yüzü" olduğunu belirterek güvenliğin, sadece "insanların ve grupların başkalarınca mahrum bırakılmaması" ile sağlanabileceğini ifade eder (s.319). Buzan (2015), literatürünün dengesiz oluşu, Stratejik Çalışmalar'ın alt alanına sıkışarak askerî vurguya işaret etmesi ve siyasi çıkarların ışığında ele alınması nedeniyle güvenliği, "az gelişmiş bir kavram" olarak tanımlar. Güvenliğin az gelişmiş bir kavram olmasının nedeninin beş farklı şekilde açıklanabileceğini ifade eder. İlk olarak, kavramın karmaşıklığının, kavramın ihmal edilmesi yönündeki bir etken olduğunu ve bunun nedeninin de güvenliğin "zor" bir kavram olmasından geçtiğini ifade eder. Gallie (1962)'den aktardığı üzere güvenlik, "esasen tartışmalı" bir kavramdır (s.27-29). Ama ifade edilen bu zorluk ve esasen tartışmalı meselesi, Booth'a (1991) göre tatmin edici değildir. Bu nedenle "ismini koyamadığınız bir şeye nasıl erişmeyi ümit edebilirsiniz?" sorusunu yöneltir (s.317). Baldwin'e (1997) göre Buzan, esasen tartışmalı kavram diyerek, kendi güvenlik anlayışını "formüle" etmemek için "bahane" üretmektedir (s.12). Güvenliğin az gelişmiş olduğuna dair ikinci açıklama, güç ve güvenlik kavramının örtüşmesidir. Güvenlik, realist bakış açısıyla, askerî gücün sonucunda erişilen bir kavram olarak tanımlanmıştır. Üçüncü açıklama, realist "ortodoksluğu"na karşı başkaldırının doğasıdır. Realist anlayışa karşı ortaya çıkan idealist anlayış, realist anlayışın savaş odaklı yaklaşımını reddeder. Böylece güvenliğin tanımlanmasında ve gelişmesinde bir umut doğmuşsa da idealist anlayışın odağını, önceleri barışa sonraları karşılıklı bağımlılığa çevirmesi ile güvenliğin bu odaklar çerçevesinde tanımlanması onun az gelişmiş kavram

olma kaderini sürdürmesine neden olmuştur. Dördüncü açıklama, stratejik çalışmaların doğası üzerinedir. Realist anlayış çerçevesinde gelişen stratejik çalışmalar güvenliği oldukça dar ve güç mücadelesi çerçevesinde ele almıştır. Son açıklama ise devlet politika uygulayıcılarının güvenliğin "sembolik muğlaklığını" kullanmak istemeleridir. Güvenlik, özellikle ulusal güvenlik, meşrulaştırıcı birer araç olarak görülmüş ve kullanılmıştır (Buzan, 2015: 30-32). Fakat, Baldwin (1997), Buzan'ın güvenliğin neden az gelişmiş olduğuna dair bu açıklamalarını inandırıcı bulmamaktadır (s.9).

Güvenlik, kavramsal olarak, nesnel ve öznel olmak üzere iki anlam etrafında şekillenir. Nesnel olarak güvenlik "edinilmiş değerlere yönelik tehditlerin yokluğu" iken öznel olarak güvenlik "gelecekte bu değerlere yönelik yönelmesi muhtemel bir saldırıdan duyulan korkunun yokluğu"nu ifade eder (Wolfers, 1952: 484-485). Buzan ve Hansen (2009) ise güvenliğin söylemsel *(discursive)* anlamına dikkat çekerler. Söylemsel anlam, güvenliğin nesnel öğelerle tanımlanmasının mümkün olmadığını ve nesnel ile öznel tanımlamaların yanıltıcı olduğunu savunur. Bu anlayışa göre, tehdit olarak ifade edilenler, kendi doğaları gereği değil "politik aktörler" tarafından kabul edildikleri için birer tehdit hâline gelirler (s.32-34). Nihayetinde, güvenlik 3 anlamda ortaya çıkar. Bunlar; nesnel, öznel ve söylemsel anlamlardır (Çizelge 1.1).

Çizelge 1.1. Güvenlik anlamları (Buzan ve Hansen, 2009: 34'ten çevrilmiştir.)

Nesnel Anlam *(Objective conceptions)*	**Öznel Anlam** *(Subjective conceptions)*	**Söylemsel Anlam** *(Discursive conceptions)*
❖ Somut tehditlerin varlığı/yokluğu ❖ Güvenliği maddi terimlerle tanımlar.	❖ Tehdit altında olma ya da olmama hissi. ❖ Sosyal bağlamı, tarihi, korku ve (yanlış) algıların psikolojilerini vurgular.	❖ Güvenlik maddi terimlerle tanımlanmaz. ❖ Güvenlik bir söz-edimidir *(speech act)*. ❖ Öznelerarası *(intersubjective)* sürece odaklanır.

Genel olarak güvenliğin tanımı, bir tehdidin varlığı üzerine inşa edilmiştir. Bu bir tehdidin varlığı gerçekte (nesnel) veya algıda (öznel) olabildiği gibi söylemde de olabilmektedir. Güvenliğin "aşırı derecede siyasi bir kavram" olduğu gerçeği de göz ardı edilmemelidir (Buzan, 2015: 32). Ayrıca, "türetilmiş" bir kavram olan güvenlik, "algıları ve siyasi süreçleri içerir" (Bilgin, 2008: 36). Güvenliğin siyasi doğası, onu, çeşitli

görünümlerde sunar ve ona tarihi süreç içerisinde bir dönüşüm[2] yaşatır. Bu doğrultuda güvenlik, genel manada, geleneksel güvenlik anlayışı ve yeni güvenlik anlayışı olmak üzere iki anlayışta incelenebilir.

1.2. Güvenlik Anlayışları

1.2.1. Geleneksel Güvenlik Anlayışı

Geleneksel güvenlik anlayışında, güvenlik, devlet merkezli bir yaklaşımla tanımlanır ve güvenlik "bir devletin sınırları dışından yayılan tehditlerden korunması"dır (Ayoob, 1983: 41). Bu yaklaşım neticesinde de güvenlik, ulusal güvenlik formunda ortaya çıkmaktadır. Devletin güvenliği, temel değerlerinin *(core values)* tehlikeye düşme oranıyla alakalıdır (Lippmann, 1943'ten akt. Ayoob, 1983: 41). Güvenlik, teorik olarak tehditlerin yokluğu olarak tanımlansa da pratikte tamamen tehditlerden arınmak mümkün değildir. Bu sebeple de odak nokta, edinilmiş değerlere yöneliktir (Baldwin, 1997: 13) Söz konusu temel değerler, asgari ölçüde, bağımsızlık ve toprak bütünlüğüdür. Ancak temel değerler, genel itibariyle, bağımsızlık ve toprak bütünlüğü olarak ifade edilse de bir ulusun güvenlik çabası o ulusun hangi değerlerini korumak istediğine göre değişir. Ayrıca ulusların, zaman zaman bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü genişlettiği ya da daha da daralttığı gözlenmektedir. Örneğin, bir ulus edinilmiş değerlerini koruma maksadıyla askerî üs gibi yollarla "mekansal düzlemde genişleme"ye gidebilir. Temel değerlerin daraltılması konusunda verilecek örnek, Çeklerin, Sovyetler Birliği'ne karşı koymadan bağımsızlıklarını feda etmesidir (Wolfers, 1952: 489).

Geleneksel güvenlik anlayışını anlamanın önemli bir yolu, dönemin hâkim anlayışı ve onun uluslararası politikayı nasıl tanımladığını dikkate almaktan geçmektedir. Bu doğrultuda, savaş üzerinden bir tanımlamaya gidilmiş ve "savaş insanın kaçınılmaz bir varlığı mı?" sorusu etrafında tartışmalar yer bulmuştur. Bu sorunun cevabı iki anlayış etrafında şekillenmiştir: Realist ve idealist anlayış. Realist anlayışa göre "şiddete eğilimli bir dünyadayız" ve bunun ötesine geçemeyiz ama idealist anlayışa göre, realist anlayışın aksine şiddetin ötesine geçmek mümkündür ve barış sağlanabilir (Baylis, 2008: 70). İkinci Dünya

[2] Baylis (2008) güvenlik çalışmalarının değişim yaşadığını ifade etse de aslında, güvenlik çalışmaları Bilgin'in (2010) de ifade ettiği gibi bir dönüşüm yaşamıştır. Zira, değişim için değişen ve değiştirilen şeyin eş zamanlı bulunması (soyut ya da somut manada) ve birinin diğerinin yerine geçmesi söz konusudur. Ancak dönüşümde, dönüşüm sonu görünüm farklı olsa dahi öz korunur. Güvenlik bağlamında da geleneksel anlayıştan yeni güvenlik anlayışına bir dönüşüm söz konusudur. Yeni güvenlik anlayışı ile geleneksel anlayış kökten reddedilmemiş aksine bir genişle(t)me söz konusudur. "Değişen dünya koşulları ve yeni konular mutlaka yeni kavramlar gerektirmez." (Baldwin, 1997: 23).

Savaşı'ndan itibaren egemen anlayış realist anlayış olmuştur ve hem uluslararası sistem hem de güvenlik kavramı bu anlayış çerçevesinde gelişmiştir. Realist anlayışa göre, devletlerin oluşturduğu uluslararası sistemin temel özelliği anarşidir. Anarşik bir sistemde, devletlerin temel sorumluluğu güvenliktir çünkü anarşik yapı şiddeti doğurmaktadır. Üst otoritenin olmadığı bir sisteme, güç mücadeleleri hakimdir ve bu durum kalıcı bir barışı beklemeyi zorlaştırmaktadır. "Güvenliği sağlamanın en iyi yolu güç" (Baylis, 2008: 71-73) olarak ifade edilse de Wolfers'a göre, güvenlik yalnızca güç elde etme ile sağlanamaz. Eğer öyle olsaydı saldırı korkusunu en fazla yaşayacak devlet, en güçsüz devletlerden biri olacaktı lakin bazı güçsüz devletler, güçlü devletlerden daha fazla güvende hissedebilmektedir (Wolfers, 1952: 485-dipnot 4). Uluslararası sistemin anarşik doğası, bir devletin tehdit altında yardım isteyeceği bir oluşumu barındırmaz. Bu nedenle anarşi, saldırgan ve revizyonist devletlerin savaş başlatmasına izin verebilir; anlaşmazlıkların çözümünü sağlayacak kurumların güçlenmesine mâni olabilir ve son olarak oluşacak güvenlik ikilemlerinin savaşa dönüşmesine doğrudan etki edebilir (Miller, 2001: 13).

Realist anlayışın ifade ettiği güç mücadelesine benzer bir mücadele, realist ve idealist anlayışlar arasında yaşanmıştır. Realist anlayışın baskınlığı gözlense de İdealist anlayışın meydan okumaları da vuku bulmuştur. Realist anlayışın savaş odağına karşın İdealistlerin ilk meydan okuması, barış odaklı yaklaşımdır (Buzan, 2015: 30). Bu meydan okumaların, pekâlâ, güvenliğin tanımlamasına da etkisi olmuştur. Realistlerin "devlet merkezli" güvenlik bakış açısına karşın İdealist anlayış "sistem merkezli" bir bakış açısına sahiptir. İdealist anlayışa göre, güvenliğin nesnesi devletin aksine devletler topluluğudur ve topluluğun her bir parçasının güvenliği ile bütünün güvenliği iç içedir (Ayoob, 1983: 41). Yani parçanın güvenliği bütünün güvenliğidir. Bu meydan okuma, Milletler Cemiyeti'nin yetersizliği gerçeği karşısında realist anlayışa karşı direnememiştir.

İdealist görüş, İkinci Dünya Savaşı sonrası ise sistem içerisinde, parçaların birbirleriyle bağlantılı *(interlinked)* olmadığını, aksine birbirlerine bağımlı *(interdependent)* olduğunu savunmuştur (Ayoob, 1983: 41). Bu seferki odak noktası karşılıklı bağımlılıktır. İdealistler bu meydan okuma ile realist anlayışın hakimiyetini kıramasalar da güvenliğin gündemine ekonomik konuların girmesini sağlamışlardır (Buzan, 2015: 30).

Ulusal güvenlik "muğlak"tır ve kişiden kişiye değişir (Wolfers, 1952: 481). Ulusal güvenliğin muğlaklığını dağıtmak için bazı "spesifikasyon"lara *(specification)* ihtiyaç vardır. Öncelikle iki temel spesifikasyona ihtiyaç vardır: Kimin için güvenlik? Hangi

değerler için güvenlik? Öncelikli olarak güvenliğin referans nesnesi belirtilmelidir. Daha sonra çokça değerler içinden hangisinin korunacağını karar vermek gereklidir. Daha önce de belirtildiği üzere, ulusal güvenlik için korunacak değerler, genel itibariyle bağımsızlık ve toprak bütünlüğüdür. Bu iki spesifikasyon, kavramın tanımlanması için yeterlidir fakat getirilecek ilave spesifikasyonlar söz konusu muğlaklığın daha da artmasına neden olacaktır. Bunlar; "Ne kadar güvenlik? Hangi tehditler? Hangi araçlarla? Ne pahasına? Hangi zaman diliminde?" spesifikasyonlarıdır (Baldwin, 1997: 12-17).

Güvenlik üzerine akademik çalışmaların, ağırlıklı olarak, İkinci Dünya Savaşı ile başlamasının nedeni, o zamana değin güvenlik çalışmalarının, askerî planlama dahilinde ele alınırken İkinci Dünya Savaşı ile ilk kez sivillerin alana girmesidir. Bu dönem, güvenlik çalışmalarının Altın Çağı olarak adlandırılmaktadır. Altın Çağ ile gelişmeye başlayan literatürde, güvenlik tanımlanırken oldukça dar bir çerçeve kullanılmış ve askerî olmayan konular görmezden gelinmiştir (Walt, 1991: 214-215). Bu durum, Soğuk Savaş sırasında da devam etmiştir. Nitekim, Soğuk Savaş sırasında herhangi bir konunun güvenlik meselesi teşkil etmesinin ölçüsü, askerî güç ile olan ilgisine bağlıdır. Eğer askerî güç, o konuyla ilgiliyse artık bir güvenlik meselesidir (Baldwin, 1997: 9). Özellikle Soğuk Savaş'ın başlaması ile birlikte dikkatler yalnızca askerî dengeye odaklanma eğilimi göstermektedir. (Walt, 1991: 215).

Güvenlik çalışmalarının altın çağının temelinde caydırıcılık yatmaktadır. Alanın sivilleşmesiyle birlikte güvenlik çalışmalarının bir "rönesans" yaşaması beklense de sivillerin askerî sorunlara odaklanması nedeniyle beklenti karşılanamamıştır ve ilk dalga, 1960'lar itibariyle düşüş yaşamış ve sona ermiştir. Alan, 1970'lerin ortası itibariyle tekrar canlanmış ve beklenen rönesans yaşanmıştır. Bu gelişme ile güvenlik çalışmalarında, vaka incelemeleri yer bulmuş; caydırıcılık teorisine bir meydan okuma gerçekleşmiş; diplomasinin önemine değinilmiş ve kaliteli veriye erişim kolaylaşmıştır (Walt, 1991: 215-221).

1.2.2. Ulusal Güvenliğe Alternatif Görüşler

Bu dönem itibariyle güvenliğin ulusallık boyutuna alternatif görüşler sunulmaktadır. Bu görüşler, kapsamlı güvenlik *(comprehensive security)*, ortak güvenlik *(common security)* ve iş birliğine dayalı güvenliktir *(cooperative security)*. Ulusal güvenlikteki temel değer yaklaşımına karşın kapsamlı güvenlik, toplulukların toplam refahını *(well-being*) baz alır. Japonya tarafından ortaya atılan bu anlayışın temelinde, güvenliğin genişletilmesi anlayışı

yatmaktadır. Toplulukların toplam refahı diyerek devlete daha fazla alan ve yetki vermek amacıyla üretilmiş bir kavramdır. Kesin bir tanımı olmamakla birlikte, "kapsamlı güvenlik, ekonomi, diplomasi ve politikayı içerin bir güvenlik politikası"dır. Ortak güvenlik, Avrupa menşeili bir kavramdır. Amacı, Soğuk Savaş Avrupa'sındaki "nükleer rekabetin yönetimi"dir. Temel olarak caydırıcılığın karşısında durur. Ortak güvenlik, caydırma niyetiyle oluşturulan güvenliğe karşı bir güvenlik oluşturma niyetindedir; çünkü caydırıcılık temelli güvenlik anlayışı daha çok güvensizlik oluşturur. Ortak güvenlik ile kolektif güvenlik sistemlerinin anlaşılması gerekmektedir. Kolektif güvenliğin gayesi, sistemin parçası olan devletlere karşı olası tehditlere cevap vermektir. Kolektif ile kastedilen, "tanımlanmış jeopolitik güvenlik ağı"dır. Ortak güvenlik düşüncesinin bir ürünü ise Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Konferansıdır (AGİK). İş birliğine dayalı güvenlikte güvenliğin odak noktası iş birlikleridir. Ortak güvenliğe çok benzemekle birlikte ikili ve güç dengelerini tanımakla ayrılır. Burada amaç çok taraflı bir süreç yaratmaktır ve devletlerin birbirlerini caydırması yerine güven vermesi gerektiğini savunur. Güvenliğin temel aktörü devlettir ancak devlet dışı aktörleri de reddetmezler (Dewitt, 1994: 1-8).

Ulusal güvenliğe yöneltilen alternatif yaklaşımların ya da güvenliğin yeniden tanımlama girişimlerinin güvenliğe sağladıkları katkı, güvenliğin radikal olamayan bir şekilde genişletilmesinden ibarettir (Baldwin, 1997: 5). Güvenlik kavramının üzerindeki realist hegemonya, Soğuk Savaş'ın son yıllarında ortaya çıkan yeni güvenlik anlayışı ile sarsılmaya başlamıştır.

1.2.3. Yeni Güvenlik Anlayışı

Buraya kadar anlatıldığı üzere, güvenlik, dar bir bakış açısıyla ele alınmış ve devlet temelli askerî güç ekseninde tanımlanmıştır (Booth, 1991: 317). Soğuk savaş itibariyle daha da daralma yaşanmış ve güvenliğin konusu yalnızca iki süper gücün arasındaki nükleer caydırıcılığa indirgenmiştir (Bilgin, 2010: 34). Booth, geleneksel düşünceyi şu şekilde özetler:

> "Realizmin hâkim olduğu geleneksel düşüncenin özü: Askerî tehditler ve mukavemet gücü, statüko ve devlet odaklıydı. Buradaki tek gaye ulusların çekişmesinden güçlenmekti." (Booth, 1991: 318).

Böylesine dar bir tanımlama, tartışmaların yaşanmasına neden olmuş ve bu tartışmalar neticesinde güvenliğin yalnızca savaşı önleyecek şekilde askerî konularla açıklanamayacağı devletin güvenliğinin yanı sıra insanın ve gezegenin güvenliğini de içeren bir gelişimin

gerekliliği vurgulanmıştır. Zira, yeni güvenlik anlayışına göre "güvenlik bir bütündür" (Bilgin, 2010: 32-35; Ullman, 1983: 130). Ullman'a göre, askerî tehditlere verilen önemin nedeni, devlet politikalarının meşrulaştırılmasında ya da uygulamasının kolaylaştırılmasında kullanabilmesidir. Yoksa, gaye tehdit olsa askerî tehditlerden daha ciddi ve büyük tehditler olan doğal afetler, güvenliğin gündemi olurdu (Ullman, 1983: 133).

Geleneksel anlayışın aksine, artık güvenliğin referans nesnesi insandır ancak devlet de güvenliğin dışına çıkarılmaz. Bu durumun temel nedeni, insanın güvenliğinin devletin güvenliğinden geçtiği anlayışıdır. Yani, devlet güvendeyse insan da güvendedir (Bilgin, 2008: 37). Fakat burada göz ardı edilen bir durum vardır. Şöyle ki, güvenlik tehdidi her zaman sınır dışından ya da "biz"den olmayandan gelmez. Vatandaşın, devlete tehdit teşkil edebileceği gibi, koruyucu melek ilan edilen devlet de vatandaşının güvenliğine tehdit teşkil edebilir. Bu sebeple devlet güvendeyse insan da güvendedir anlayışı, bu bağlamda, tartışmaya açıktır[3].

Yeni güvenlik anlayışıyla birlikte, güvenliğin gündeminin genişlemesi, bazı endişeleri de beraberinde getirmektedir. Bunlardan biri, güvenliğin entelektüel tutarlılığı meselesidir. Eleştirinin temeli, güvenliğin gündeminin aşırı genişletilmesiyle birlikte entelektüel tutarlılığının yok olacağına ve bunun da güvenliğin çözüm üretmesini zorlaştıracağına dayanır (Walt, 1991: 213).

Soğuk Savaş'ın son zamanlarında başlayan realist geleneğe karşı eleştiriler, çeşitli ve farklı anlayışlardan gelmiştir. Bunlardan biri Sosyal İnşacılardır. Bunlara göre uluslararası yapı, sosyal ilişkiler ağı ile inşa edilir. İnşa edilen bu yapının içeriği "ortak bilgi, maddi kaynak ve edimler"dir. Burada temel unsur ortak bilgidir (Baylis, 2008: 79). Ortak bir bilgi olarak kimlik ile güvenliğin etkileşimine yoğunlaşırlar (Bilgin, 2010: 31).

Eleştirel teoriye göre, güvenliğin referans nesnesi bireydir ve güvenlik, onun özgürlüğüyle doğru orantılıdır (Baylis, 2008: 81). "Güvenlik ve özgürlük bir madalyonun iki yüzüdür" (Booth, 1991: 319).

Feminist teori de diğer teoriler gibi güvenliğin referans nesnesinin devlet olmasını eleştirir ve güvenliği cinsiyet kavramı çerçevesinde ele alır. Teoriye göre, güvenliğe bir tehdit olarak şiddet, erkek egemen yapının bir sonucudur (Baylis, 2008: 81-82).

[3] Ayrıca bkz. Buzan, 2015: 49-65.

Yeni güvenlik anlayışına büyük ve ciddi bir katkı da Kopenhag Okulu'ndan gelmiştir. Kopenhag Okulu'nun güvenlik çalışmalarına katkıları, güvenlikleştirme *(securitization)*, sektörel güvenlik anlayışı ve bölgesel güvenlik kompleksidir. Kopenhag Okulu da güvenliğin dar bir çerçevede ele alınmasını eleştirmiş ve güvenliğin yalnızca askerî konulara ve devlete indirgenemeyeceğini, mümkün tüm referans nesnelerine ve sektörlere genişletebilmenin mümkün olduğunu ifade etmiştir (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 1-4; Wæver, 2012: 53). Geleneksel güvenlik anlayışının, güvenliği, askerî alana sıkıştırmasına karşı çıkmış ve güvenlik gündeminin, 5 sektör dahilinde genişletilebileceğini öne sürmüştür. Bunlar: "kuvvete dayalı baskı ilişkileri"ni içeren askerî sektör; "otorite, yönetim statüsü ve tanınma ilişkileri"ni içeren siyasi sektör; "ticaret, üretim ve finans ilişkileri"ni içeren ekonomik sektör; "kolektif kimlik ilişkileri"ni içeren toplumsal sektör ve "beşerî faaliyet ve gezegenin biyosferi arasındaki ilişkileri" içeren çevresel sektördür (Buzan vd., 1998: 7). Ayrıca güvenliği sektörler ile genişletmesinin yanında, güvenliği, devlet dışı aktörlere uzandırarak derinleşmiştir (Emmers, 2017: 132). Başka bir deyişle, Kopenhag Okulu, güvenliğin genişlemesine *(widening)* ve derinleşmesine *(deepening)* katkı sağlamıştır.

Kopenhag Okulu, güvenliğin söylemsel *(discursive)* anlamına dikkat çekmektedir (Buzan ve Hansen, 2009: 34). Bir güvenlik tehdidi, yalnızca gerçek bir tehdit olduğu için değil bir tehdit olarak sunulduğu için tehdittir (Buzan vd., 1998: 24). Bu nedenle, "dil teorisinde olduğu gibi güvenlik bir söz edimidir" (Wæver, 1989: 5).

Bir mesele, referans nesnesine *(referent object)* yönelik bir varoluşsal tehdit *(existential threat)* olarak sunulduğunda güvenlik gündeme gelir. Güvenlik denilerek, bu tehdidin acil bir durum *(emergency)* oluşturduğu ve bu tehdide karşı ne gerekiyorsa yapılması gerektiği iddia edilir. Bu yönüyle de "güvenlik ifadesi, kuvvet kullanımının meşrulaştırıcı *(legitimacy*[4]*)* bir anahtarıdır" (Buzan vd., 1998: 21). Çünkü, meselenin varoluşsal tehdit olarak sunulması, onunla başa çıkılabilmesi için olağanüstü önlemleri haklı kılar (Wæver, 2012: 53).

Güvenliğin genişlemesi ile birlikte güvenliğin entelektüel tutarlılığını kaybedeceği yönündeki eleştiri (Walt, 1991: 213), Kopenhag Okulu'nun da dikkatini çekmesine karşın Kopenhag Okulu, gelenekselci anlayışın doğrultusunda güvenliğin dar anlamına vurgu yapmamıştır. Aksine, güvenlikleştirmenin başarılı olması şartıyla her şeyin güvenlik

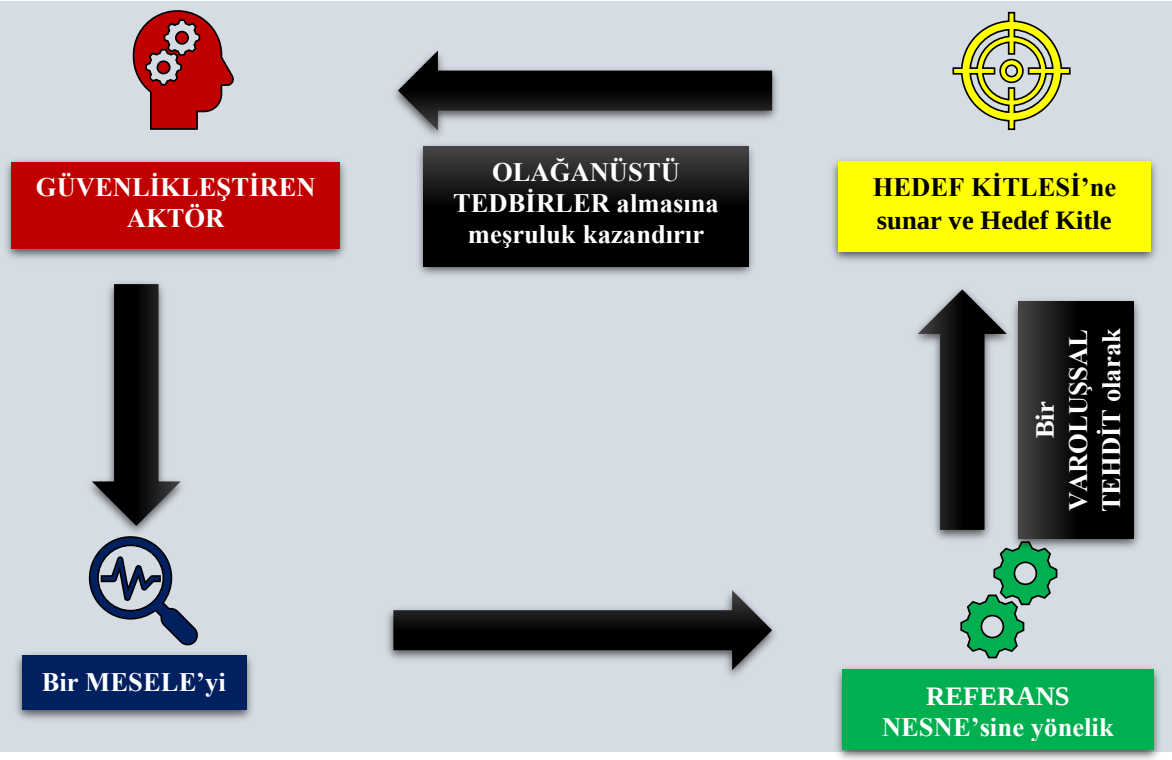
[4] Buzan vd. (1998)'de güvenlikleştirici aktörün hedef kitleyi ikna ederek sağlayacağı meşruluğu, metin içinde hem "*legitimate/legitimacy*" hem de "*justify*" kelimeleri ile ifade etmektedir.

olabileceğini ifade etmiştir. Yani, bir meseleyi, bir referans nesnesine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak sunup, hedef kitlenin *(audience)* ikna edilmesiyle birlikte olağanüstü önlemler alınabiliyorsa, meselenin ne olduğunun bir önemi yoktur.

1.3. Güvenlikleştirme

1.3.1. Tanım

Güvenlikleştirme, güvenlikleştirici aktörün *(securitization actor)*, bir meseleyi, bir referans nesnesine yönelik bir varoluşsal tehdit oluşturduğunu ve buna acil bir şekilde müdahale edilmesi gerektiğini hedef kitleye sunması ve hedef kitlenin bu sunuşa ikna olması sonucunda, güvenlikleştirici aktöre, olağanüstü önlemler alması yolunda kısıtlayıcı kurallardan kurtulmasının meşruluğunu sağlamasıdır (Şekil 1.1). Bir meseleyi tehdit hâline getiren, onun tehdit olarak sunulmasıdır. Fakat yalnızca tehdit olarak sunanın irade beyanı yeterli değildir aynı şekilde bir hedef kitlenin de bu yönde bir irade beyanı gerekir. Bu noktada güvenlikleştirme, bir öznelerarası süreçtir. Bir meselenin güvenlik konusu olabilmesi, öznelerin karşılıklı inşa sürecine bağlıdır. Bir mesele, varoluşsal tehdit olarak sunulur. Güvenlikleştirici aktörün buradaki amacı o meseleyi normal siyasi kuralların ötesine taşıyarak, meseleyi olağanüstü yollarla ele alma hakkını iddia edebilmektir (Buzan vd., 1998: 24).

Şekil 1.1. Güvenlikleştirme

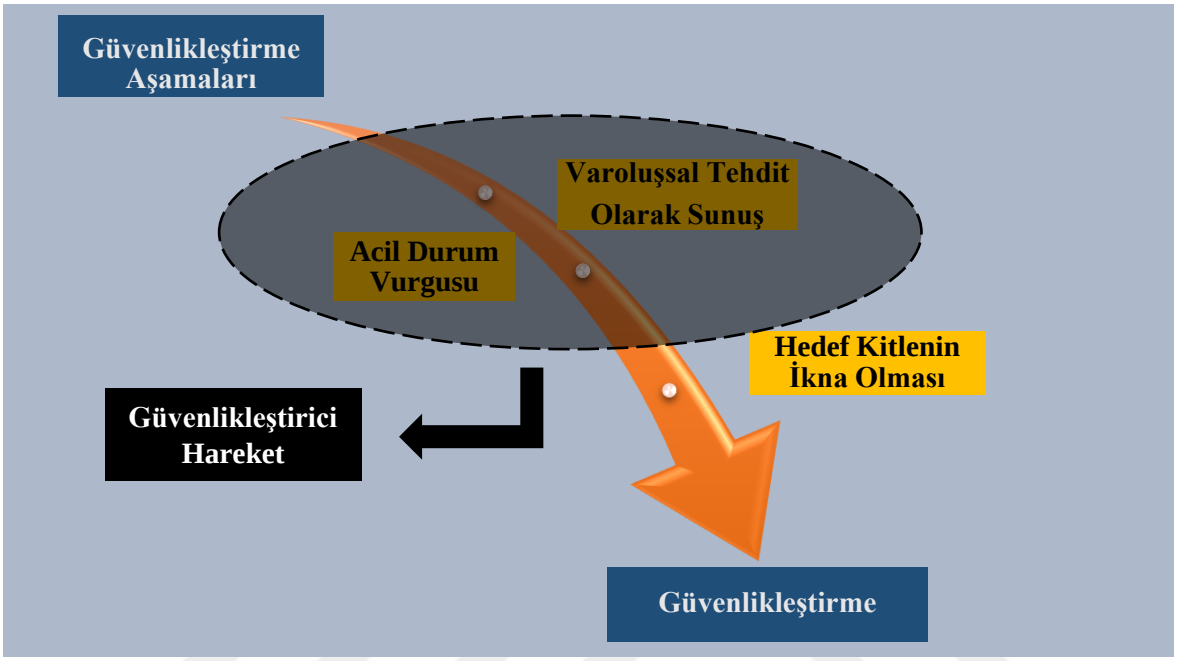
Bir meseleyi güvenlikleştirmenin önemi o meselenin, siyasal alanın ötesinde özel bir alana taşınmasıdır. Yani, "güvenlikleştirme siyasallaşmanın daha aşırı bir hâlidir" (Buzan vd., 1998: 23). Bir mesele spektrumunda 3 ihtimal vardır: Siyasallaş(tırıl)mamış *(nonpoliticized)*, siyasallaş(tırıl)mış *(politicized)* ve güvenlikleştirilmiş *(securitized)* mesele (Çizelge 1.2). İlkinde, devletin ilgi odağında ve toplumsal tartışmanın merkezinde olmayan bir meseleden bahsedilir. İkincisinde, ilkinin tam aksini devletin meseleye derinlemesine yaklaştığı ve toplumsal olarak tartışılan bir meseleden bahsedilir. Bu aşamada artık mesele kamu politikasının bir parçasıdır ve devletin hukuk ve kurumsal geleneklerine göre ele alınır. Sonuncusunda, meselenin varoluşsal bir tehdit olarak sunulması sonucunda acil önlemler alınması gerektiği ve bu doğrultuda normal siyasal prosedürün dışında edim almanın meşru olduğu anlamı çıkar (Buzan vd., 1998: 23-24).

Bir meselenin, bu spektrumda, takip etmesini gerektiren bir sıra bulunmamaktadır. Bir mesele siyasallaşmamış bir mesele iken önce siyasallaştırılıp daha sonra güvenlikleştirilebileceği gibi doğrudan da güvenlikleştirilebilir. Ayrıca siyasallaşmış mesele toplumsal tartışmadan çıkartılarak siyasallaşmamış alana taşınabileceği gibi güvenlikleştirilmiş bir mesele de güvenlikdışılaştırılarak *(desecuritization)* siyasallaşmış alana ya da siyasallaşmamış alana geçebilmektedir. Her benzer mesele, her aktör tarafından benzer şekilde konumlandırılmaz. Bir X meselesi, bir aktör tarafından siyasallaştırılırken öteki aktör tarafından güvenlikleştirilebilir (Buzan vd., 1998: 24).

Çizelge 1.2. Bir meselenin spektrumu (Emmers, 2017: 33'ten alınmıştır.)

Siyasallaşmamış	Siyasallaşmış	Güvenlikleştirilmiş
❖ Devlet mesele ile ilgilenmez. ❖ Mesele kamusal tartışmalarda yer almaz.	❖ Mesele standart siyasi sistem içinde yönetilir. ❖ Mesele kamusal tartışmanın bir parçasıdır. ❖ Hükümetin karar vermesini ve kaynak tahsis etmesini ve daha nadir şekilde bazı toplumsal yönetişim türlerini gerektirir.	❖ Mesele güvenlikleştirme edimi yoluyla bir güvenlik meselesi olarak sunulur. ❖ Bir güvenlikleştirici aktör, siyasallaşmış olan meseleyi referans nesnesinin varlığına tehdit olarak sunar.

Bir meselenin, bir referans nesnesine varoluşsal tehdit oluşturduğu söylemi, güvenlikleştirme için yeterli değildir. Bu söylem o hâliyle bir güvenlikleştirici harekettir (Şekil 1.2) *(securitization move)*. Bu söylemin bir güvenlikleştirme edimi olabilmesi için bu söylemin hedef kitle tarafından kabul edilmesi gerekir (Buzan vd., 1998: 25).

Şekil 1.2. Güvenlikleştirme aşamaları

Başarılı bir güvenlikleştirmenin 3 bileşeni vardır: Varoluşsal tehdit, acil müdahale ve kurallardan kurtaracak meşruluk (Buzan vd., 1998: 26).

1.3.2. Başarılı Güvenlikleştirmenin Bileşenleri

1.3.2.1.Varoluşsal tehdit

"Güvenlik hayatta kalmaktır." (Buzan vd., 1998: 21) bu sebeple de bir güvenlikleştirmede, öncelikle, varoluşsal bir tehdidin sunulması gereklidir. Bir varoluşsal tehdit, güvenlikleştirici aktör ve hedef kitle arasında inşa edildiğine göre varlığa tehdit olan meselenin gerçek olmasına gerek yoktur. Yani, tehdidin nesnel bir varlığından bahsetmemiz gerekmez. Ayrıca, tehdidi oluşturan meselenin niteliği, gerçek ya da gerçek dışı olabilirken o meselenin gerçekten varlığa yönelik tehdit oluşturması da gerekmez. Önemli olan, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitlenin, o mesele hakkında varoluşsal tehdit olarak karşılıklı kabulüdür. Nihayetinde, o meseleye, varoluşsal tehdit gerçekliğini veren güvenlikleştirmenin başarılı olmasıdır.

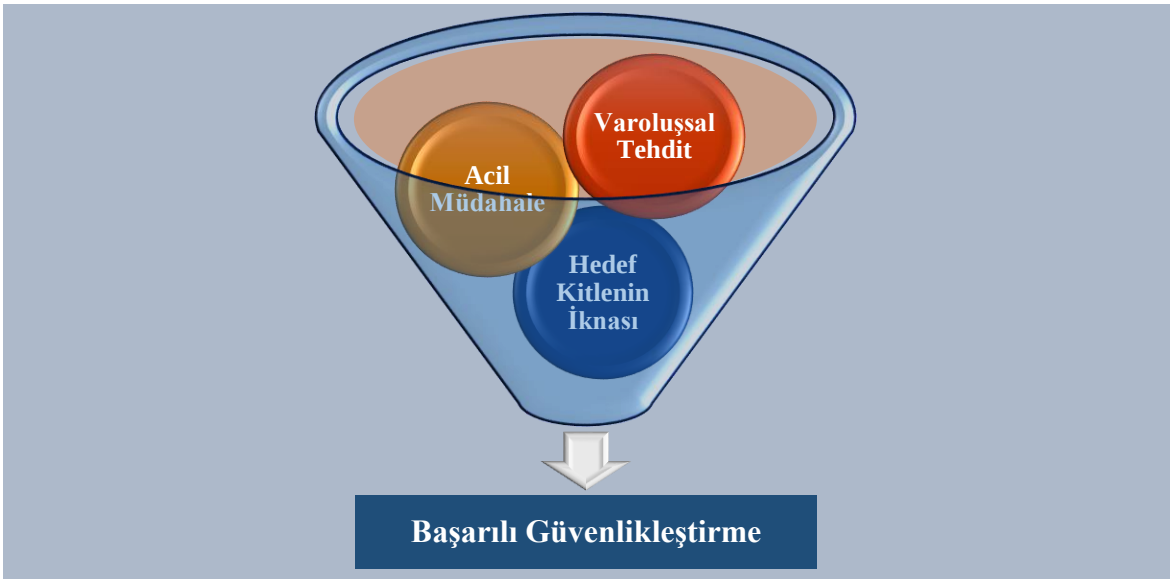
1.3.2.2.Acil müdahale

Bir güvenlikleştirici aktör, bir referans nesnesinin varlığına yönelik bir tehditten bahsediyorsa bu meseleye acil müdahale etmek isteyecektir. Zira, güvenlikleştirici aktör varoluşsal tehdit diyerek şuna dikkat çekmek istemektedir: "Bu problemle başa çıkmazsak, her şey önemsiz olacaktır (çünkü burada olmayacağız)" (Buzan vd., 1998: 24). Güvenlikleştirici aktör, böylelikle referans nesnesinin varlığını korumak için acil bir duruma vurgu yapacaktır. Bu vurgu neticesinde acil müdahale için ne gerekiyorsa onu yapma hakkının olduğunu iddia etmiş olacaktır. Bu acil durum vurgusu neticesinde meseleyi politik prosedürlerden ve pazarlık durumundan öteye taşımış olacaktır. Böylece acil müdahale için alacağı önlemin, tartışılmasının önüne geçecektir.

1.3.2.3.Kısıtlayıcı kurallardan kurtaracak meşruiyet

Buraya kadar ifade edilen varoluşsal tehdit sunumu ve acil müdahale vurgusu toplamda bir güvenlikleştirici hareketi ifade etmektedir. Başarılı bir güvenlikleştirme için son ve en etkili bileşen kısıtlayıcı kurallardan kurtulmanın meşruluğunu sağlamaktır.

Peki, güvenlikleştirici aktör, olağanüstü önlem(ler) alabilmesini kısıtlayan kurallardan nasıl kurtulabilecek? Önlemlerine meşruluk sağlayarak. Bunu da hedef kitleyi, söz edimine ikna ederek yapacaktır. Yani, güvenlikleştirici aktörün bir meseleyi varoluşsal tehdit olarak sunmasına ve bu meseleye acil bir şekilde müdahale etmesi gerektiğine, hedef kitlenin ikna olması ile olağanüstü önlem almasını kabul etmesi gerekmektedir (Şekil 1.3).

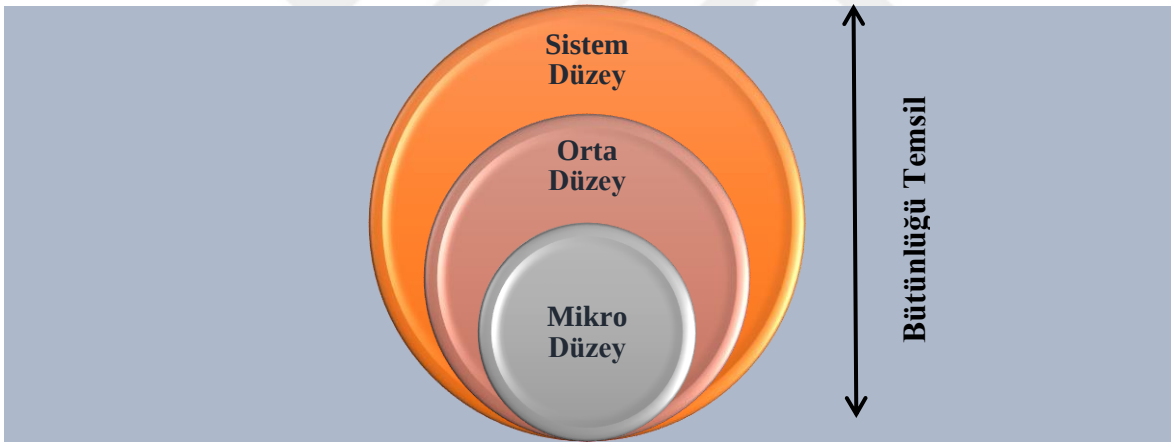

Şekil 1.3. Başarılı güvenlikleştirme

1.3.3. Güvenlikleştirmenin Öğeleri

Güvenlikleştirme analizinde, 3 öğe/birim vardır: Referans nesneleri *(referent objects)*; güvenlikleştirici aktörler *(securitizing actors)* ve işlevsel aktörler *(functional actors)*. Referans nesneleri, "varoluşsal olarak tehdit altında olduğu görülen ve hayatta kalmak için meşru bir iddiası olan nesnelerdir" (Buzan vd., 1998: 36). Geleneksel olarak referans nesneleri, devletler ve uluslar olsa da güvenlikleştirme ediminde, her şey referans nesnesi olabilmektedir**.** Yalnız sunulan her mesele, eşit değerlenmeyebilir. Bazı referans nesneleri diğerlerine göre daha etkendir (Buzan vd., 1998: 36-37).

Bir referans nesnesi skalasının 3 düzeyi vardır (Şekil 1.4). Bir uçta birey ve küçük grupların bulunduğu mikro düzey *(micro-level)*, öteki uçta sistem boyutunda tüm insanlığın referans nesnesi olarak inşa edilebildiği sistem düzeyi *(system-level)* vardır. Bu iki ucun arasında devletlerden, uluslardan ya da uygarlıklardan oluşan "sınırlı bütünlüklerin"in *(limited collectivities)* oluşturduğu orta düzey *(mid-level)* vardır (Buzan vd., 1998: 36).

Şekil 1.4. Referans nesnesi skalası

Güvenlikleştirici aktör, "güvenlik söz edimini yerine getiren biri ya da bir gruptur. Bunlar genel olarak siyasi liderler, bürokrasiler, lobiciler ve baskı gruplarıdır". Güvenlikleştirici aktör ile referans nesnesi arasında ayrımın iyi yapılması gerekir. Tehdidin varlığını ve referans nesnesinin korunmasını edimleyen güvenlikleştirici aktördür. Referans nesnesi, korunması gerekendir. Zaman zaman hükûmetler ve firmalar aynı anda hem güvenlikleştirici aktör hem de referans nesnesi olarak hareket edebilmektedir. Güvenlikleştirici aktör olmak bir referans nesnesi adına konuşabilmektir. Bu sebeple kimin ne adına konuşacağı açık olmadığı için güvenlikleştirici aktörü tanımlaması karmaşıktır. Bu

konuda devletin adına kimin konuşacağı daha nettir çünkü devlet adına hükûmet konuşur. Başka bir deyişle devlet, temsilcileri aracılığıyla konuşur (Buzan vd., 1998: 40-42).

İşlevsel aktör, güvenlikleştirmenin gerçekleştiği sektöre göre değişir. İşlevsel aktör, "sektörün dinamiklerini etkileyen aktör"dür. Sektör içerisinde önemli bir konumdadır ve güvenlik alanındaki kararları etkileyebilme yetisine sahiptir. Ayrıca işlevsel aktör, ne referans nesnesidir ne de güvenlikleştirici aktördür (Buzan vd., 1989: 36). İşlevsel aktöre medya örnek gösterilebilir. Medya, kitleleri etkileme yetisine sahiptir bu sebeple bir güvenlikleştirme edimine olumlu ya da olumsuz etkide bulunabilir.

1.3.4. Hedef Kitle

Öncelikle, güvenliğin öznelerarası bir süreç olmasından hareket edilirse, bu bağlamda, güvenlikleştirme de öznelerarası inşa sürecidir. Öznelerarası bir süreç birden fazla öznenin bulunduğu bir ortama işaret etmektedir. Yani, güvenlikleştirici aktörün dışında başkaca özne veya öznelerin bulunması gereklidir. Bu özneler arasında güvenlikleştirmeye doğrudan etki edenler (örneğin hedef kitle gibi) olduğu gibi dolaylı etkide bulunanlar (örneğin işlevsel aktör gibi) de mevcuttur. Böyle bir bağlamda, bir güvenlikleştirme analizi yapılırken yalnızca güvenliği sözcelem[5]leyen *(utterance)* öğeye odaklanmak hatalı olacaktır. Pekala, güvenlikleştirici aktör, bir güvenlikleştirmede ciddi öneme sahiptir ama bu ciddi önemin de tek başına hakimi değildir. Nitekim, güvenlikleştirme, öznelerarası bir süreç ise güvenlikleştirme analizinde sayılan öğeler içerisinde güvenlikleştirici aktörün doğrudan etkileşime girdiği hedef kitlenin olması gerekmektedir.

Aslında, güvenlikleştirici aktöre ve varoluşsal tehdide odaklanan bir analizde, bir güvenlikleştirmenin analizinden ziyade güvenlikleştirici hareketin *(securitization move)* analizi yapılmaktadır. Güvenlikleştirici hareket, bir güvenlikleştirici aktörün bir meseleyi varoluşsal tehdit olarak sunmasıdır. Bir meseleyi varoluşsal tehdit olarak sunan her aktörün nasıl başarılı bir güvenlikleştirme ediminde bulunmadığı açıksa aynı şekilde hedef kitle ve güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin dahil olmadığı bir analiz de bir güvenlikleştirmenin analizi olamaz. Böyle bir analiz yalnızca güvenlikleştirici hareketin analizi olabilir. Bir güvenlikleştirmenin başarılı olup olmamasına doğrudan ve net bir etkiye

[5] Austin'in Söylemek ve Yapmak adlı kitabını Türkçe'ye çeviren R. Levent Aysever, *utterance* kelimesini sözcelem olarak çevirmesinin sebebini şöyle açıklamaktadır: "İngilizcesi *uttarance* olan bu kavram Türkçeye zaman zaman "sözce" olarak çevrilmesine rağmen, ben özgün dildeki yapıyı, yani fiilden türemiş bir biçim oluşunu daha iyi yansıttığı için "sözcelem" demeyi tercih ettim. "Sözcelem" dediğimizde kavramın edim boyutunu net olarak görebiliyoruz." bkz. (Austin, 2017: 40. Dipnot.)

sahip olan bir kitlenin, aslında, güvenlikleştirme analizinde ele alınması gereken ilk öğe olması gerekmektedir. Zira, hedef kitlenin, güvenlikleştirme içinde tam bir etki barındıran bir aktör olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

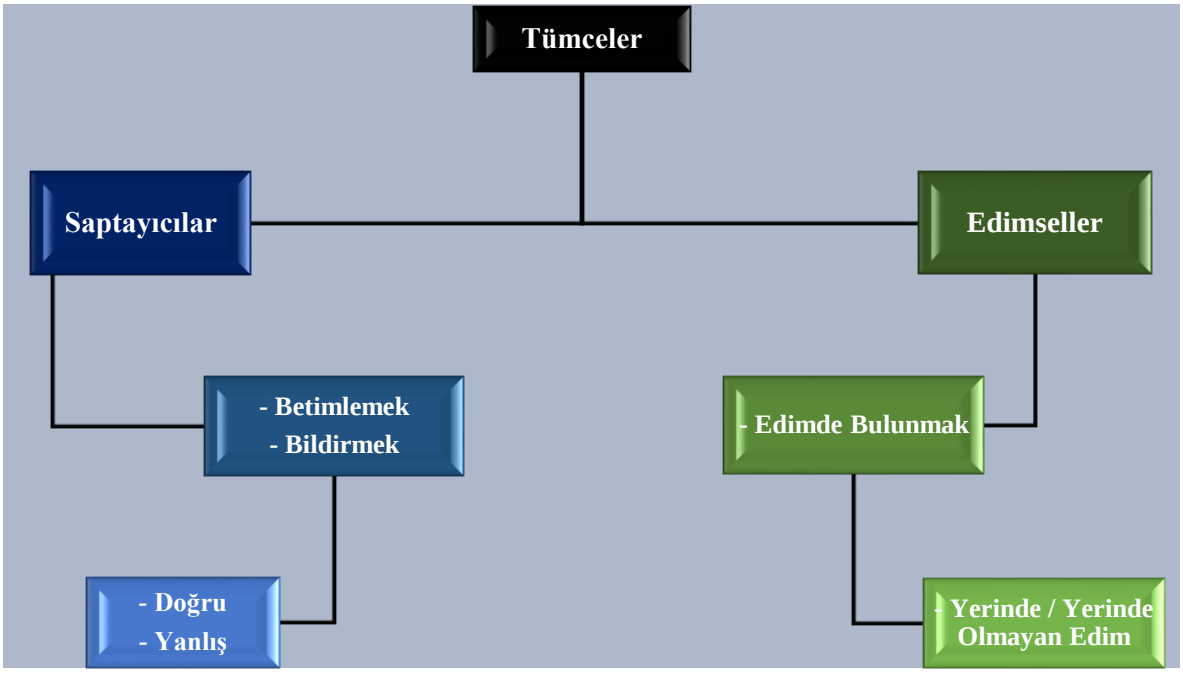
Hedef kitle, güvenlikleştirici aktörün güvenlik söz edimini belirli kriterlere göre değerlendiren objektif bir jüri konumunda değildir. Örneğin, bir güvenlikleştirici aktör olarak devletin hedef kitlesi, egemen eşitler olabilmektedir. Bu durumda, uluslararası sistemin anarşik doğasından kaynaklanan rekabet ortamında diğer egemen eşitlerden objektiflik beklenmesi oldukça zordur. Bunun yanı sıra, diğer egemen eşitlerin, güvenlik söz edimini reddedebilme gücüne haiz olmaları onları bir güvenlikleştirmede etkin konuma getirmektedir. Yani, bir güvenlikleştirmede hedef kitle bir denetmen değildir, bir otoritedir.

Kopenhag Okulu düşünürlerinin kendi ifadelerinden dahi hedef kitle ve onun güvenlikleştirici aktörle olan etkileşiminden bihaber bir güvenlikleştirme analizi olamayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Bununla birlikte bu konuyu, Wæver'ın güvenlikleştirme teorisini oluştururken esinlendiği, J. L. Austin'in söz edimleri teorisi üzerinden de ele almakta fayda vardır.

Austin'e göre, dilin işlevi, yalnızca mantıkçı pozitivist varsayımından hareketle doğru ya da yanlış bildirimler ve betimlemeler yapmak değildir (Austin, 2017, 14). Pekala, dilin bu kullanımı mevcuttur ve göz ardı edilemez. Bu, dilin "saptayıcı" *(constatives)* kullanımıdır. Saptayıcı kullanımda doğru ya da yanlış olarak değerlendirebilecek bildirimler ve betimlemeler yapılır fakat bunların dışında "bir şeyler söylenerek bir şeyler de yapılabilmektedir". Örneğin, "evlenme, bir gemiye ad verme, bahse girme, uyarıda bulunma" gibi. Dilin bu tür kullanımı saptayıcılarda olduğu gibi doğru ya da yanlış olarak ifade edilemez. Zira, bir nikah töreninde "evet" denilerek evlilik bağına girmek veya bir gemiye ad vermek doğru ya da yanlış olarak değerlendirilemez. Dilin bu kullanımında bir edim söz konusudur. Bir şey söylenilerek bir şey yapılır. Austin buna "edimseller" *(performatives)* adını vermiştir. Edimseller, bir şeyi betimlemez, bildirmez ya saptamada bulunmazlar. Doğru ya da yanlış olmazlar öte yandan edimsellerde yerindelik esastır, yani edimler ya yerinde *(happy)* olurlar veya yerinde olmazlar *(unhappy*) (Şekil 1.5). Bunlarda (edimsellerde) "tümceyi sözcelemek, edimde bulunmaktır ya da edimde bulunmanın parçasıdır" (Austin, 2017: 40-44).

Saptayıcı sözcelemde bulunmanın amacı bir bildirimde bulunmak, betimleme yapmak ya da saptamada bulunmaktır. Edimsel sözcelemde amaç, bir edimin yerine getirilmesidir

(Austin, 2017: 46). Bu doğrultuda güvenlikleştirme bir edimsel sözcelemdir. Güvenlik diyerek birtakım edimlerde bulunulur. Güvenlikleştirici aktörün amacı, güvenlik sözcelemi ile yalnızca bir durumu betimlemek ya da bildirmek değildir. Güvenlikleştirici aktör, güvenlik diyerek bir konuyu siyasi olanın ötesine taşır ve varoluşsal tehdit diyerek de alacağı olağanüstü önleme meşruluk kazandırmak ister. Yani, güvenlikleştirici aktör, sözcelemlerde bulunarak edimler yerine getirmek ister.

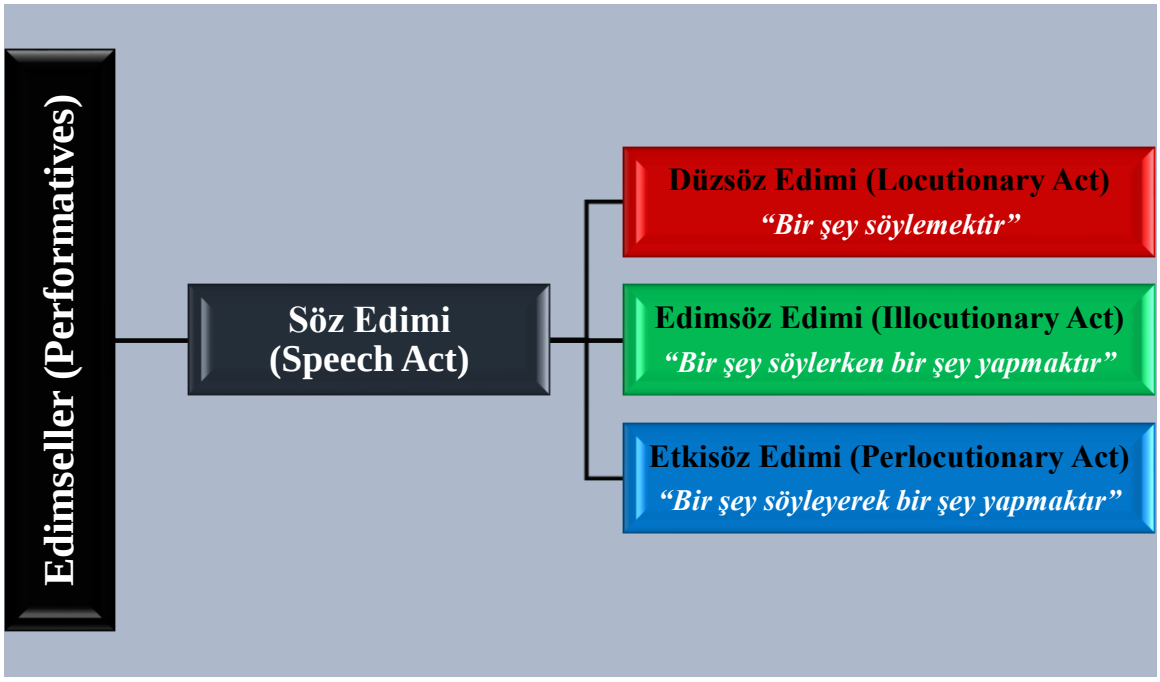

Şekil 1.5. Dilin kullanımı-sözcelem

Toplam söz edimi üç edimi içerir: Düzsöz edimi *(locutionary act)*, edimsöz edimi *(illocutionary act)* ve etkisöz edimi *(perlocutionary act)* (Şekil 1.6). Düzsöz edimi bir şey söylemektir; seslendirme, dillendirme ve anlamlandırma olmak üzere üç alt edimden oluşur. Bir nevi konuşma yeteneğini kullanmaktır (Austin, 2017: 115-121). Örneğin, güvenlikleştirici aktörün, bir meselenin, bir referans nesnesinin varlığına tehdit oluşturduğunu söylemesidir.

Edimsöz edimi, düzsöz ediminde olduğu gibi konuşma yeteneğinin kullanılmasıdır. Bir şey söylenir buna ilaveten bir edimde bulunulur. Yani, edimsöz edimi, "bir söz söylerken bir edimde bulunmaktır" (Austin, 2017: 121) Örneğin, güvenlikleştirici aktörün, bir meselenin bir referans nesnesinin varlığını tehdit ettiğini söylerken o meseleyi siyasal olanın ötesine taşımasıdır ya da güvenlikleştirici aktörün, bir meselenin bir referans nesnesinin varlığını tehdit ettiğini söylerken acil müdahale edilmesi gereken bir durum olarak etiketlemesidir.

Bir söz söylerken bir edimde bulunmak başkaca bir edimi daha doğurabilir. Bu tür edim, etkisöz edimidir. Etkisöz edimi, "bir söz söyleyerek bir edimde bulunmaktır". Buradaki esas mesele bir düzsöz edimi ya da edimsöz edimi gerçekleştirmenin, hedef kitlenin duyguları, düşünceleri ve edimleri üzerinde dolaylı etkiler (ikna etmek, inandırmak, uyarmak vb.) yaratabilmesidir. Etkisöz edimi başkasına bir şey yaptırmaktır (Austin, 2017: 122-125). Örneğin, güvenlikleştirici aktörün, bir meselenin bir referans nesnesinin varlığını tehdit ettiğini söyleyerek, hedef kitleyi, acil müdahale edilmesi gerektiğine ya da olağanüstü önlemler alınmasına ikna etmesidir.

Şekil 1.6. Edimsel sözcelem

Eğer güvenlik bir söz edimi ise güvenlikleştirme; düzsöz edimini, edimsöz edimini ve etkisöz edimini içermesi gerekmektedir. Düzsöz edimi ve edimsöz edimlerinde bulunmak güvenlikleştirici harekettir ve sadece güvenlikleştirici aktörün etkinliği içerisindedir. Güvenlikleştirme öğeleri olarak bildirilen öğelerle sadece düzsöz edimi ve edimsöz ediminin analizi yapılabilmektedir. Buradaki kritik öğe, hedef kitlenin kendisidir (özellikle güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki).

Balzacq (2005) da benzer bir eleştiride bulunur. Ona göre, Kopenhag Okulu hedef kitleye yer verir lakin Okul, etkisöz ediminden ziyade edimsöz edimine daha yakındır (s.177). Kopenhag Okulu yazarlarının (Buzan vd., 1998) güvenlikleştirme analizinde yer verdikleri öğeler incelendiğinde Balzacq'ın eleştirisi yerindedir fakat bu konuyu karmaşıklaştıran, söz konusu yazarların, başarılı bir güvenlikleştirmenin şartını da hedef

kitlenin ikna edilmesine sabitlemesidir. Öyle ki, hedef kitlenin kabulü olmayan bir girişimin yalnızca güvenlikleştirici hareket olduğunu ifade ederler. Öyleyse, güvenlikleştirme analizi diye bahsedilen, bir güvenlikleştirmenin analizi değildir. Güvenlikleştirme analizi denilebilmesi için mutlaka hedef kitlenin de olması gerekmektedir. Bu noktada, Balzacq'ın (2005) şu varsayımına ulaşılmaktadır: "Etkin bir güvenlikleştirme, hedef kitle merkezlidir" (s.184).

Nihayetinde hem Austin'in söz ediminden hem de Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirmenin var olma şartını hedef kitlenin ikna edilmesine sabitlemesinden hareketle, bir güvenlikleştirme analizinde, edimsöz ediminin analizinden ziyade etkisöz ediminin analizi esas olmalıdır.

Bir güvenlikleştirme analizinde, güvenlikleştirici aktörün, hedef kitleye bir şeyi yaptırıp yaptıramadığı ve yaptırdıysa nasıl yaptırdığı da ele alınmalıdır. Başka bir ifadeyle, güvenlikleştirici aktörün, hedef kitleyi, alacağı olağanüstü önlemlere ikna etme süreci de analiz edilmelidir.

Birine bir şey yaptırmak aynı zamanda ilişkisel gücün tanımıdır. Öyleyse, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki, güç ilişkisidir (Balzacq, 2010a; 22). Peki, güvenlikleştirici aktör bu ilişki dahilinde hedef kitleyi nasıl ikna eder/etmelidir? Hangi araçlarla yahut hangi yolla ikna eder/etmelidir? Güvenlikleştirici aktör hedef kitleyi ikna edebilmek için hangi tür güç kullanır/kullanmalıdır? Tüm bu sorulara, bir sonraki bölüm olan "Güç Kavramı" bölümünde cevap aranacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM
GÜÇ KAVRAMI

2.1. Kavramsal Olarak Güç

Güç *(power)*, genel manada, sözlükte "bir devletin, diğer devletleri veya olayların sonucunu kontrol etme veya en azından etkileme yeteneği" olarak tanımlanır (Griffiths, O'Callaghan ve Roach, 2008: 258). Heywood (2018), gücün karmaşıklığına ve çok boyutlu oluşuna dikkat çekerken (s.189); Nye ve Welch (2018), "güç, hedeflere ya da amaçlara ulaşma becerisidir" (s.62) der. Nye (2017) bu tanımı, daha da açarak gücü, şöyle tanımlar: "Güç, istenilen sonuçları elde etmek için başkalarının davranışlarını etkileme becerisidir. Davranışları etkilemenin birçok yolu vardır." (s.20). Söz konusu yollar[6], gücün boyutları kapsamında ilerleyen sayfalarda ele alınacaktır. Dahl (1957) ise gücü, "insanlar arasındaki ilişki" olarak tanımlar (s.201). Wolfers (1962), gücü, piyasa ekonomilerindeki paranın durumuna benzetir ve 3 kategoriye ayırır. İlk kategoride, güç "acil ihtiyaçlar için gerekli araçtır"'. Bu noktada güç bir araç olarak ele alınır. Piyasa ekonomilerindeki paraya benzetilmesinden hareketle bu durum şöyle örneklendirilebilir: Para, yoksul insanlar için hayati önem taşır zira hayatlarını idame ettirmeleri için acil bir ihtiyaçtır. İkinci kategoride acil ihtiyaçlara ulaşılmış veya artık ihtiyaç kalmamıştır, bu noktada güç, acil ihtiyaçtan spesifik hedeflerin hizmetine kaymıştır. Yani az evvelki yoksul kişinin sabit bir gelir elde ettiği varsayılabilir. Böylelikle acil ihtiyaçlarını gidermiştir. Hayatını idame ettirecek pozisyonda olan bu kişi, artık, hayat standardını arttırmak istemektedir ve birikimini bu hedefe yönlendirir. Üçüncü kategoride güç, daimî bir arayış hâline gelir, yani, maksimum güç arzusu devreye girer (s.105-106). Yoksul kişi acil ihtiyaçlarından sonra hayat standardını iyileştirmiş ve refah seviyesi yükselmiştir, artık zengindir. Bu noktadan itibaren geçmişe dönmemek için maksimum güç arayışına girer[7].

Güç, "başkalarını etkileme yeteneği" olarak da tanımlanabilir (Nye, 2011:11). Bu noktada, Wolfers'a (1965) göre, güç ve etki *(influence)* arasında ayrım yapılması gerekir: Güç, yoksun bırakma tehdidi olarak tanımlanırken etki,bir ikna yeteneği olarak açıklanır (s.103). Eserin yazıldığı ortam düşünüldüğünde gücü, yalnızca yoksun bırakmaya ya da zora dayalı bir tanımlama eğiliminin varlığı göz ardı edilemez. Nitekim, güç konusunda yaygın

[6] Tehdit yoluyla zorlayarak askerî güç; karşılığını ödemek yoluyla teşvik ederek ekonomik güç ve cezbetme yoluyla yumuşak güç yollarıdır (Nye, 2017:20)

[7] Verilen örneklerde bu üç kategori, gücün aşamalarıymış gibi görünse de böyle değildir. Bu sıra anlayışı takip edilebileceği gibi edilmeyebilir de.

anlayış, güç eşittir askerî varlıktır/araçlardır. Üstelik güç ile etkinin arasında bir nedensellik kurulur ve güç, etkinin nedeni olarak görülür (Guzzini, 2013: 3). Ancak yine de hatalı bir bakış açısı olduğu gerçeğini değiştirmemektedir[8]. Güç ve etki kavramları birbirinden bağımsız kavramlar değildir öte yandan güç her zaman etkiye neden olmaz. Nitekim etki oluşturmayan bir güç de bal yapmayan arıya benzer. Tıpkı Vietnam'da bozguna uğrayan "süper güç" ABD gibi. Eğer güç, etkiden arındırılıp yalnızca zor kullanmaya dayandırılırsa ve/veya güç ile etki arasında nedensellik kurulursa söz konusu bozgun açıklanamaz. Güç ve etki, birbirinden bağımsız olmadığı gibi güç, etkinin nedeni de değildir: Güç, etkiyi de içeren geniş bir kavramdır. Zaman zaman birbirlerinin yerine de kullanılmıştır (Dahl, 1957: 202). Bachrach ve Baratz gücü; zoru *(coercion)*, etkiyi *(influence)*, otoriteyi *(authority)*, kuvveti *(force)* ve manipülasyonu kapsayan bir tipolojiyle ifade eder (Şekil 2.1) (Bachrach ve Baratz,1970'ten akt. Lukes, 2016: 39).

Şekil 2.1. Güç tipolojisi

Güç, çok disiplinli bir kavramdır. Neredeyse tüm bilim alanlarında, farklı tanımlamalarla var olmaktadır. Bu tanım üzerindeki farklılık, yalnızca alanlar arasında ortaya çıkmamaktadır, birçok alanın kendi içinde dahi tanım üzerinde farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu konuda, Bachrach ve Baratz'ın (1962) "güç kavramı, sosyologlara göre daha merkezi iken siyaset bilimcilere göre daha dağınıktır (*diffused*)." (s.947) şeklindeki tespiti oldukça açıklayıcıdır.

Daha önce güvenlik başlığında ifade edildiği üzere Uluslararası İlişkiler disiplini içerisinde, çok sayıda tartışmalı kavram bulunmaktadır. Güvenlik kavramından sonra bir

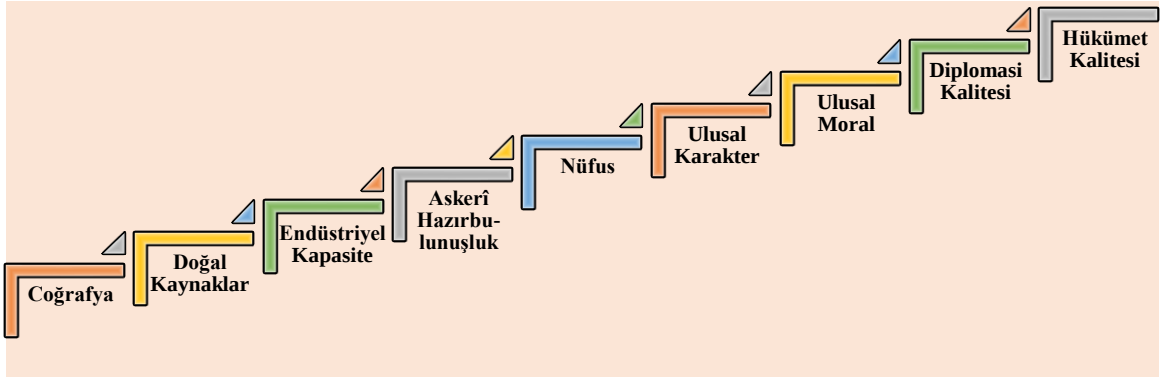
[8] Öyle ki, Wolfers (1965: 104) da nihayetinde böyle bir önyargının (güç – etki ayrımı), kavramı, aşırı basitleştirdiğini ifade eder.

diğeri güç kavramıdır. Gücü kavramsallaştırmaya yönelik yoğun çabalar sürse de ortak bir tanım üzerinde, henüz bir mutabıka varılamamıştır. Tıpkı, güvenlik gibi güç de "sistematik incelemelerin" eksikliği nedeniyle muğlaklığını korumuştur (Holsti, 1964: 179). Alan içerisinde çok farklı güç kavramsallaştırmaları olduğu gibi bu kavramsallaştırmalar içerisinde de çok çeşitli anlayışlar mevcuttur. Nye (2011), bu durumu şöyle ifade eder: "Güç tartışmalı bir kavramdır ve hiçbir tanım tüm amaçlara uymaz." (s.9). Nye (2017), ayrıca, gücü hava durumuna benzetir ve herkesin onun hakkında konuştuğunu ifade eder (s.19). Kesin bir şekilde hava durumu (tahmini) kestirilemediği gibi güç şudur da denilememektedir. Herkesin "tanım seçimi, onların ilgi alanlarını ve değerlerini yansıtır" (Nye, 2011: 10). Tek bir doğrunun olamadığı bir ortamda, çok farklı bakış açılarının mevcudiyeti olağan bir durumdur. Böyle bir ortamda tek bir kavramsallaştırmanın gerçekleşmesini beklemek gerçekçi olmadığı gibi tartışmaya açıktır. Bu noktada yapılacak en iyi seçim, kavramın en geniş anlamıyla hareket etmektir.

Güç kavramına ilişkin sunulan genel çerçeveden sonra, en çok tartışılan, sık kullanılan ve bizi kavramın en geniş anlamına götürecek olan kapasite/kaynak olarak güç, yapısal güç ve ilişkisel güç kavramsallaştırmalarına yer verilecektir.

2.1.1. Kapasite/Kaynak Olarak Güç

Carr'a (2015) göre uluslararası siyaset, güç siyaseti demektir ve bu sebeple güç, "siyasallaşmış" bir çatışmadır. Bir mesele, siyasal olan ve siyasal olmayan olarak ikiye ayrılır. İki devletin gücü ile ilişkili bir mesele anında siyasallaşır. Yani, güç çatışması içeren meseleler siyasaldır. Burada, güç, "siyasetin temel unsuru" olduğu gibi "vazgeçilmez bir yönetim aracı"dır. Yönetimin kontrolü de gücün kaynağına bağlıdır (s.147-151). Kapasite olarak güç anlayışında güç, çıkar çatışması üzerinden kurgulanır ve daima aranandır. Güce erişmenin yolu, somut/maddi kaynaklara sahip olmaktan geçmektedir. Güç ile kapasite doğru orantılıdır; A ne kadar kaynağa sahip ise o oranda güçlüdür. Güç, bir miktar belirtir ve ölçülebilmelidir. Örneğin bir kaynak olarak, asker sayısı bir güç kaynağıdır. A'nın asker sayısı, gücünün kaynaklarından biridir. Bu anlayış çerçevesinde başlıca maddi güç kaynakları olarak Morgenthau'nun (2005: 127-162) 9 kategori altında topladığı "ulusal güç unsurları" gösterilebilir (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Ulusal güç unsurları

Disiplin içerisinde, güç, genellikle kapasite olarak anlaşılır (Guzzini, 2013: 3; Holsti, 1964: 181), hatta askerî kapasitesi ile eşdeğer görme eğilimi de oldukça fazladır. Nitekim bu kavramlar sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Holsti'ye (1964) göre böyle bir durumda aktörlerin sistem içerisindeki etki durumu gözden kaçırılmaktadır; yalnızca o aktörün askerî kapasitesi değerlendirilmektedir (s.179). Elbette askerî kapasite sistem içerisindeki bir güç aracıdır ama diğer araçlardan sadece biridir. Aslında, gücü, somut kapasitelerin toplamı olarak tanımlayan bu anlayışta, sayıların üstünlüğü esastır ve oyun sıfır toplamlıdır. Yani, kriterler ölçeğinde, miktarı (kapasitesi) daha fazla olan güçlüdür, az olan güçsüzdür. Bu doğrultuda, oyunun muhtemel kazanını bellidir. Nicelik, gücü tanımlamak için önemli bir etmen olsa da tek başına yeterli değildir.

Buradaki esas anlayış, güç kapasitelerini artıracak somut kaynaklara sahip olmaktır. A, karşısındakinden daha fazla güce sahip olduğu takdirde kazanacaktır; kazandıkça daha fazla güce sahip olacaktır. Böylelikle, bu anlayışta, bir "iç döngü" ortaya çıkmış olacaktır (Guzzini, 2013: 3).

Güç, kadim bir kavramdır. İlk insanoğluna kadar götürebilmek mümkündür. Bu dönemde güç, sadece kapasite olarak tanımlanabilirmiş gibi gözükebilir. Zira, söz konusu dönemde güç, hayatta kalabilmeyle doğru orantılı bir kavramdır. Hayatta kalabilmek için de iyi yiyeceklere ve silahlara sahip olmak gerekmektedir. Yani belli somut kapasitelere sahip olunmalıdır. Hayatta kalmayı başaran güçlü insanların somut kapasitelerinin olmasının yanında kendi türleri içinde ve tüm canlılar arasında, iletişim yeteneğine ek olarak öne çıkan niteliği zekâsıdır. Tekillikten köylere ve devletleşmeye; taş ve sopadan tahribatı yüksek silahlara; avcı ve toplayıcılıktan tarıma ve sanayiye; toplayıcılıktan üreticiye ve ticarete; çatışmadan diplomasiye ve güç birliğine uzanan yolda insanın kadim dostu, somut kapasiteleri de içeren tüm güç bileşenlerinin etkin kullanımını sağlayan zekasıdır. Başka bir

deyişle güç, bir insan vücudu olsa idi: Sıkı yumruklar, sağlam gövde ve güçlü bacaklar, iyi bir beyin olmaksızın etkisiz kalırdı. İyi bir beyin, söz konusu uzuvlar (nitelikler) arasındaki ilişkiyi doğru ve zamanında kurabileceği gibi yine iyi bir beyin, zekâ ile hem bu uzuvların ekonomik kullanımını sağlayacak hem de bu uzuvların gelişimi için harcanan enerjinin ekonomisini sağlayacaktır[9]. Güç, her bir bileşenin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu noktada güç, çok boyutlu bir kavramdır.

2.1.2. Yapısal Güç

Yapısal güç kavramı, kaynak olarak güç anlayışına karşı eleştirilerin sonucu ortaya çıkmıştır; neorealistlerin, klasik realizme karşı eleştirisinin bir ürünüdür (Guzzini, 2013: 20). Gücün rolü, burada oldukça fazladır. Bu konuda, eleştirdikleri realistlere yaklaşsalar da yalnızca maddi kaynaklar üzerinden güç tanımına karşı çıkarlar. Strange'e (2004) göre, "kimin gücü olduğunu sormak yeterli değildir; önemli olan gücün kaynağının ne olduğunu ve neden sahip olduklarını sormaktır." (s.23). Gücün kaynağı konusunda, kaynak olarak güç anlayışının bu soruya cevabı açıktır: Maddi kaynaklar, sahipliktir ve bu kaynaklar zorun komutasındadır, ona hizmet etmelidir. Ancak burada, maddi kaynaklar gücün önemli bir kaynağı olduğu gibi tek güç kaynağı da değildir. Güç 3 kaynaktan elde edilir. Bunlar, kuvvetten, zenginlikten ve fikirlerden oluşan kaynaklardır. (Strange, 2004: 24).

Yapısal güç, yapıları belirleme ve şekillendirme gücüdür. Yapıları belirleme gücü, işlerin nasıl yürütüleceğini belirleyen güçtür. Belirlenen bu yapıdaki ilişki çevrelerinin (devlet-insan-kurumsal işletmeler), kurduğu ilişki çerçevelerini şekillendiren güç de şekillendirme gücüdür. Bu minvalde, gündem belirleme ya da uluslararası kural ve gelenekleri tasarlama yapısal gücün bir yönüdür (Strange, 2004: 24-25).

Yapısal gücün kaynağı, 4 kontrolden geçer: Güvenlik üzerindeki kontrol; üretim üzerindeki kontrol; kredi/finans üzerindeki kontrol ve bilgi, inanç ve fikirler üzerindeki kontrol. Yapısal gücü, bu 4 temel yapı (güvenlik, finans, üretim ve bilgi) şekillendirir (Şekil 2.3). Güvenlik üzerindeki kontrolün amacı, çatışmalara karşı tehditlerden korunma sunmaktır (Strange, 2004: 26-29). Nitekim koruma sunmanın getirisi, güvenlik yapılarını belirleme ve şekillendirme gücüdür. Bu duruma, NATO örneği verilebilir. Soğuk Savaş

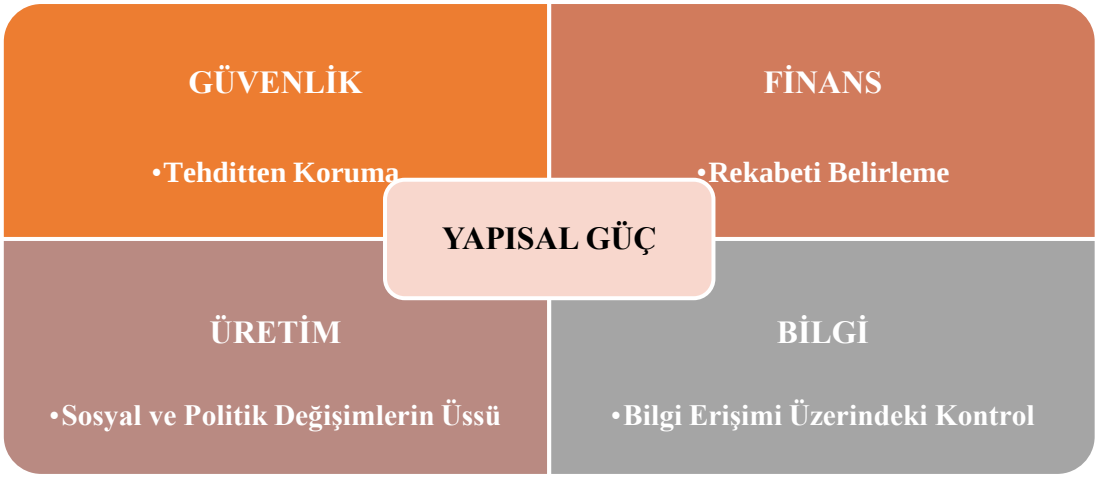
[9] Bu konuda Wolfers (1965) şöyle der: Zora dayalı gücün kullanılması, pahalı ve riskli olmak zorundadır ve genellikle ikna kullanımından çok daha maliyetlidir (ss.107).

sonrası "komünizm tehdidi"ne karşı Avrupa'ya, koruma sunan ABD, yapı üzerindeki işlerin ve ilişkilerin nasıl yürütüleceğini, NATO üzerinden belirlemiş ve şekillendirmiştir.

Küreselleşme ile ilişki çevrelerinin arasındaki etkileşimin çeşitlenerek artması, üretimin üzerinde de etkili olmaktadır. Üretim, artık fiziki sınırlar içerisine sıkışmayıp sınır ötesine geçerek diğer pazarlarla etkileşim içerisine girmektedir. Böylelikle, üretilen mal ve hizmetler, yerel ekonomilerden ziyade dünya ekonomisine göre şekillenmektedir. Burada, üretim üzerindeki kontrolün önemi ortaya çıkmaktadır. Üretim üzerinden sağlanan yapısal güç, "sosyal ve politik değişimlerin üssü" hâline gelmiştir (Strange, 2004: 29-30).

Ekonomik sınırların ortadan kalkması, bağımlılıkların artması, ekonomik aktörlerin çeşitlenmesi, rekabet yoğunluğunu ortaya çıkarmıştır. Rekabet yoğunluğunun artması finansı öne çıkarmıştır. Finans üzerindeki kontrol, bu rekabette belirleyici öneme sahip olmuştur (Strange, 2004: 30).

Son yapısal güç kaynağı, bilgi ve fikirler üzerindeki kontroldür. Bilgi, insanoğlu için her alanda daima önemli bir ihtiyaç olmuştur. Böyle bir durumda da bilgiye erişimin önemi ortaya çıkar. Bilgiye erişim konusunda kontrolü sağlamak, özellikle diğerlerinin bilgiye erişmesinin engellenmesi durumunda, bilgiyi elinde tutan aktöre avantaj sağlar (Strange, 2004: 30). Bilgiyi kontrol eden kişi, o bilginin tekeli olabilir ve daima aranan olur ya da politik hedefleri doğrultusunda kişileri manipüle etmede kullanabilir. Fikirlerin ya da inançların üzerindeki kontrol, daha çok kitlelerin kontrolü ve yönlendirilmesi anlamı gelmektedir. Düşünen bir canlı olan insan, fikir üretmeye ve bu fikirler etrafından toplanmaya yatkındır. Bazen, fikirlerin mahiyetinden çok fikirlerin etrafındaki yığınlar önem kazanır.

Şekil 2.3. Yapısal güç kaynağı

2.1.3. İlişkisel Güç

Dahl (1957), gücü, "insanlar arasındaki ilişki" olarak tanımlar (s.201). İnsanlar arasındaki ilişki, onların nesneleri nasıl anlamlandırdıklarına göre şekillenir. Nesnelerin kendi anlamlarını belirlemediği bir ortamda, gücü, yalnızca kaynaklar açısından tanımlamak da sorunludur (Guzzini, 2013: 5). Bu sebeple güç, insanlar arasındaki ilişkiyle tanımlanır. Dahl, bir sezgisel güç fikri *(intuitive notion)* formüle eder. Dahl'ın 1950'lerde ortaya attığı ve üzerinden uzun yıllar geçmesine karşın hâlen sıkça tercih edilen ve yine sıkça eleştirilen güç formülasyonu şudur: "A'nın B'ye, B'nin aksi hâlde yapmayacağı bir şeyi yaptırması"dır. A'nın, yalnızca bunu sağladığı ölçüde, B üzerinde bir gücü vardır (s.202-203).

İlişkisel güçte, "güç görecelidir". A'nın B'ye yaptırdığı X'i, B, A'ya yaptıramıyorsa X özelinde A, B'den daha fazla güce sahiptir. İlişkisel güç, A'nın kapasite toplamından ziyade A'nın sahip olduğu kapasitesi ile ne derecede etki ettiğiyle ilgilenir ve A'nın gücü, B'nin gücü ile kıyaslandığı sürece önem kazanır (Holsti, 1964: 181; Wolfers, 1965:111). İlişkisel güç, kapasite olarak güç anlayışından bu noktada net bir şekilde ayrılır; yalnızca A özelinde sahip olunan kapasitelerin bir önemi yoktur.

Neticede, bir güç ilişkisinde, B'nin yaşadığı değişim, A'nın isteklerine yanıt vermelidir (Baldwin, 2016: 28). Yani bu güç ilişkisinde "bağlantı *(connection)*" olmalıdır (Dahl, 1957: 204). Nitekim, horoz öttü diye güneş doğmaz (Nye, 2017: 20). Örneğin; A, bir meseleyi kendi varlığına bir tehdit olarak sunarak bir güvenlikleştirme edimi gerçekleştirir ve B'den bu meseleyi, bundan sonra bir tehdit olarak kabul etmesini ister. Eğer B, artık bu meseleyi bir tehdit olarak görüyorsa B'nin yaşadığı değişim, A'nın isteklerine bir yanıttır. Böylece A ve B arasında bir güç ilişkisi vuku bulur. Eğer B, A'nın isteğinden sonra söz konusu meseleyi, tehdit olarak görmeyi reddetmiş olsaydı yine A ile B arasında bir güç ilişkisinden bahsedilebilirdi. Zira, B'nin yaşadığı değişim yine A'nın isteklerine bir yanıttır. Burada, bir "negatif güç" vardır (Baldwin, 2016: 28).

B'nin davranışındaki değişimler, onun A'nın isteklerini paylaştığı anlamına gelmediği gibi aynı istekleri paylaşmayacağı anlamına da gelmez. B'nin aksi halde yapmamasının nedeni bilgi ve beceri noksanlığından kaynaklanabilir (Baldwin, 2016: 36). Bu noktada isteklerin paylaşıldığını söyleyebiliriz. A, B'ye kendi isteklerini paylaşma konusunda ikna edebilir. Bunun yanında A, B'ye kendi isteklerini paylaşmasa da bir şey yaptırmaya zorlayabilir.

İlişkisel güç tanımı yapılırken genel olarak, A'nın B'ye bir şey yaptırması şeklinde bir tanıma başvurulur ancak A ile B arasındaki güç ilişkisi, A'nın B'ye bir şeyi yaptırmaması olarak da tanımlanabilir. (Holsti, 1964: 184). A, politik hedefleri doğrultusunda B'nin, X'i yapmasına etki edebileceği gibi A, yine politik hedefleri doğrultusunda B'nin, X'i yapmamasına da etki edebilir. Bir nevi önleyici davranıştır.

İlişkisel güç, başka bir deyişle, davranışları etkileme yeteneğidir. Ayrıca, ilişkisel güçte etki çok taraflıdır. A, B'ye X'i yaptırarak B'ye etki eder; B'nin bu davranışı A'yı, B'nin yararına bir davranış sergilemeye yönlendirebilir (Holsti, 1964: 182-183). Örneğin, A devleti, C devletine askerî müdahalede bulunmak amacıyla bir X meselesini güvenlikleştirmek ister. Bu doğrultuda, A, X meselesinin güvenlikleştirilmesi konusunda B[10]'yi ikna eder ve A güvenlikleştirme sonucu elde ettiği "meşruiyet" ile C devletini işgal eder. A, B'nin davranışından dolayı onu ödüllendirir. İşte bu noktada çok taraflı bir etki ortaya çıkar.

Güç, her yerdedir (Dahl, 1957: 201; Guzzini, 2013: 47). Bu güç ilişkisindeki aktörler; bireyler, gruplar, hükümetler, devletler ve insan topluluklarıdır ve bu aktörlerin gücünün kaynağı, "bir başkasının davranışını etkilemede" kullanabileceği tüm kaynaklardır. (Dahl, 1957: 203). Bu güç ilişkisi içerisindeki, aktörler arasındaki olası ilişki türlerini, Holsti (1964) şöyle sıralar: 1) Konsensüs İlişkileri; 2) Açık Manipülasyon İlişkileri; 3) Zor Kullanma İlişkileri ve 4) Kuvvet İlişkileri (s.191-192).

Ayrıca, Holsti (1964), A'nın politik hedefine ulaşma konusunda güç stratejisini belirlerken kendisine 4 soruyu sormasını ister: 1)B'ye ne yaptırmak/yaptırmamak istiyoruz? 2)B'ye isteğimizi yaptırmayı/yaptırmamayı nasıl sağlarız? 3) B'ye isteğimizi yaptırmak/ yaptırmamak için hangi yeteneklere sahibiz? 4) B'nin olası tepkisi ne olur? (s.182)

Dahl'ın formülasyonu yine de sert eleştiriler almıştır. Bu eleştiriler, ilişkisel gücün eksik ve dar tanımlanmasına yöneliktir. Dahl'ın tanımına iki önemli eleştiri Bachrach ve Baratz ile Lukes tarafından gelmiştir. Lukes (2016) bu üç farklı tanımı, ilişkisel gücün boyutları olarak ifade etmiştir. Dahl'ın tanımını "tek boyutlu görüş"; Bachrach ve Baratz'ın tanımını "iki boyutlu görüş" ve kendi tanımını "üç boyutlu görüş" olarak adlandırmıştır[11].

[10] İlişkisel güç tanımından hareketle, verilen örnekte, "B" tek bir aktör olarak anlaşılabilir ama B bir "hedef kitledir". Hedef kitlenin aktörleri, x meselesinin konusuna göre şekillenir.

[11] Bir başka ifade edilişi, Dahl'ın tanımı "çoğulcu *(pluralist)*" (Bachrach ve Baratz, 1962) veya "liberal" (Lukes, 2016), Bacrach ve Baratz'ın tanımı "elitist" (Bachrach ve Baratz, 1962) veya "reformcu" (Lukes, 2016) ve Lukes'ın tanımı "radikal" (Lukes, 2016) bir görüş olarak ifade edilir.

2.1.3.1. Tek boyutlu görüş

Tek boyutlu görüş şeklinde ifade edilen, Dahl'ın ilişkisel güç tanımına yönelik eleştirilerin toplamıdır. Yani, Dahl'ın tanımının tek boyutlu/dar[12] bir tanım olduğu ifadesidir. Bu konuda tek boyutlu görüşe yöneltilen eleştiri, gücün yalnızca kullanımına odaklanmalarıdır (Bacrach ve Baratz, 1962: 948; Lukes, 2016: 32) Gücün, yalnızca kullanımına odaklanmak somut kararlara odaklanmaktır. Hâliyle de güç analizinin yapılmasında, A ve B arasındaki karar alma süreçlerini incelemektir. A'nın B'ye, B'nin aksi hâlde yapmayacağı bir şeyi yaptırması demek, gözlemlenebilir davranışların sergilenmesi ve karar alma süreçlerine katılımın olması demektir (Bacrach ve Baratz, 1962: 948; Lukes, 2016: 32; Baldwin, 2016: 32-36). Gözlemlenebilir davranışlar da çatışan isteklerin ya da tercihlerin varlığını ortaya çıkarır (Baldwin, 2016: 36). Çatışan istekler, çıkarların açıkça ifade edildiğine işarettir. Öyleyse tek boyutlu görüşte gücün görünür olması gerekir.

Güç, yalnızca somut kaynaklardan oluşmaz. Güç ölçülemeyen unsurları da içerir. Elbette tek boyutlu güçte ifade edilen her şey güçtür ama ifade edilenler, ilişkisel gücün yalnızca bir boyutudur. Gücün, bir de somut olmayan kaynakları içeren ikinci yüzü vardır (Bacrach ve Baratz, 1962: 947-952).

2.1.3.2. İki boyutlu görüş

Bacrach ve Baratz, tek boyutlu görüşe hakkını verdikten sonra gücün, bir de ikinci bir yüzü olduğunu ve Dahl'ın tanımının bu noktada eksik kaldığını ifade ederler. Gücün ikinci yüzü, en net hâliyle, gündem belirlemedir. Bachrach ve Baratz'ın öne sürdüğü gücün ikinci yüzünün temel fikri şudur: "Bir kişi veya grup gerek bilinçli gerekse bilinçdışı bir şekilde, politika konusundaki çatışmaların kamuoyuna duyurulmasına yönelik engeller yarattığı veya pekiştirdiği ölçüde güç sahibidir." (Bachrach ve Baratz, 1970'ten akt. Lukes, 2016: 37).

Tek boyutlu görüşte karar almaya katılım ön plandadır (Bachrach ve Baratz, 1962: 948). Yani, bir karar alma söz konusudur fakat burada gündem belirleme aracılığıyla kararsızlık (üretme) da güç tanımının içine eklenir. Güç yalnızca karara etki etmek değil aynı zamanda kararsızlığa da etki etmektir (Bachrach ve Baratz, 1970'ten akt. Lukes, 2016: 40). Gündem belirleme ile davranışlara etki etmek, yalnızca somut girdilerle açıklanamaz. A,

[12] Dahl'ın güç tanımının tek boyutlu olduğuna yönelik eleştirilere Baldwin (2016) şöyle cevap verir: "Dahl'ın gücü tanımlamak için kullandığı ifade, 1957'den 2003'e kadar değişse de (…) Dahl'ın güç kavramı hiçbir zaman tek boyutlu olmadı." (s.36-38).

B'nin davranışına etki eder lakin her zaman bu davranış değişikliği somut davranışlarla açıklanamaz. B, A'nın belirlediği gündemden etkilenip davranışını değiştirebilir. Bu durumda, A'nın B üzerinde gözlemlenebilir bir davranışı ortaya çıkmamaktadır. İki boyutlu görüş, tek boyutlu güç görüşünün üzerine kararsızlığı ve gündem belirlemeyi koyarak genişletir.

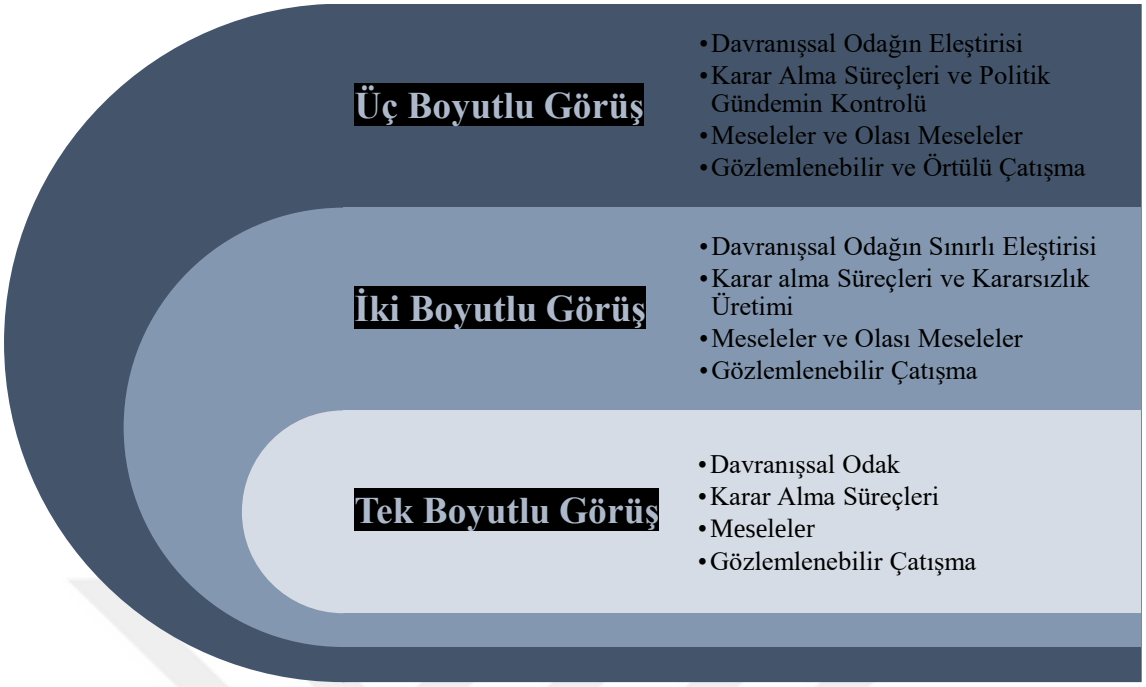
2.1.3.3. Üç boyutlu görüş

Üç boyutlu görüşün temelini, Steven Lukes tarafından kaleme alınmış "*Güç, Radikal Bir Görüş"* adlı eser oluşturur. Lukes da Bachrach ve Baratz gibi Dahl'ın tanımını kabul eder. Lukes'a göre, A'nın güç kullanması için illa B'nin aksi hâlde yapmadığı bir durumun varlığı gerekmez; "(A), B'nin isteklerini doğrudan etkileyerek, şekillendirerek veya belirleyerek de" B üzerinde güç kullanmış olur (Lukes, 2016: 46).

Lukes, Bachrach ve Baratz gibi tek başına somut kararların varlığının esas olduğu anlayışı reddeder. Ayrıca Lukes (2016: 45-49), Bachrach ve Baratz'dan gözlemlenebilir çatışma konusunda da ayrılır: Ona göre, gözlemlenebilir çatışmaların yanında örtülü çatışmalar[13] da mevcuttur.

Lukes (2016), gücü "radikal" bir şekilde tanımlayarak gücün gözlemlenebilir yönlerine ek olarak gözlemlenemeyen ya da en az gözlemlenebilen yönlerine odaklanılması gerektiğini ve böylece gücü dar bir anlama hapsetmeyip onu, daha geniş bir kapsam dahilinde ele alınabileceğini ifade etmiştir (s.11). Öte yandan, Lukes'ın evdeki hesabı çarşıya uymamıştır: Nitekim, gücün tanımını, belli ölçüde genişletmesine rağmen radikal bir görüş sunup sunmadığı tartışmaya açıktır. Zira, "A'nın B'ye, B'nin aksi hâlde yapmayacağı bir şeyi yaptırması" (Dahl, 1957: 202-203) olarak tanımlanan güç, Lukes tarafından radikal olmayan bir şekilde "A'nın B'yi, B'nin çıkarlarına aykırı bir şekilde etkilemesi" (Lukes, 2016: 60) olarak tanımlanmıştır.

[13] Ayrıca Bkz. Lukes (2016: 48) ve 11. Dipnot.

Şekil 2.4. Güç boyutları (Lukes, 2016: 49'dan uyarlanmıştır.)

Gücün üç boyutunun da odak noktalarını içeren Şekil 2.4'ten de anlaşıldığı üzere aslında üç anlayış birbirini kapsayacak şekilde eklenerek ilerleyen bir anlayış sürecidir. İki boyutlu ve üç boyutlu görüş, kendinden önceki görüşü/görüşleri tamamen reddetmemekte ve birkaç noktada eleştiri ve eklemeler yaparak güç tanımını genişletme hedefli dönüşümlere uğratmışlardır.

Güç, nihayetinde, A'nın B'ye bir şey yaptırmasıdır[14]. Bu noktada en önemli soru şu olmalıdır: A, B'ye bir şeyi nasıl yaptırır? Gücün ilişkisel bir süreç olduğundan hareketle A, B'ye bir şeyi; zor ve teşvik/ödül kullanarak yaptırabileceği gibi ikna ederek de yaptırabilir[15]. A, zor ve teşvik/ödül kullanarak yaptırdığında B üzerinde sert güç *(hard power)*; ikna ederek yaptırdığında yumuşak güç *(soft power)* kullanmış olur[16].

[14] Bir şeyi yaptırmamak da aynı zamanda bir şey yaptırmaktır; yani, bir şey yaptırmamayı yaptırmaktır. Dolayısıyla, A'nın B'ye bir şeyi yaptırmaması da güçtür.
[15] Nye (2011), B'nin davranışının değiştirilmesinde; zor kullanma durumunu komuta *(command)* gücü, ikna etme durumunu da ortaklaşa (*co-optive)* güç olarak da adlandırmaktadır.
[16] Holsti (1964) de benzer şekilde, uluslararası siyasette 4 tip "pazarlık tekniği" olduğunu öne sürer. Bunlar; ikna, ödül, tehdit ve kuvvet kullanımı (s.189).

2.2. Gücün Doğası

Güç, durağan bir kavram değildir ve sürekli bir dönüşüm içindedir. Gücün yayılması[17] gibi gücün doğası da çeşitlenme içindedir.

Bu süreç, yerine gelme şeklinde değil eklenerek çeşitlenme biçimindedir. Heywood (2018), bu durumu "ilişkisel gücün kullanılmasını sağlayan mekanizmaların değişmesi" olarak ifade eder ve iki "değişime" dikkat çeker: 1) askerî güçten, ekonomik güce kayma ve 2) sert gücün genel anlamda düşüşü ve yumuşak gücün yükselişi (s.293).

Carr (2015), gücü üç kategoriye ayırır: Askerî güç, ekonomik güç ve fikirler üzerindeki güç de denen kanaat oluşturma gücü (s.153). Sönmezoğlu (2012: 264), Griffiths, O'Callaghan ve Roach (2013: 123-126) ve Heywood (2018: 293-294) gücü, sert güç ve yumuşak güç olarak betimler. Nye (2017) bu ayrıma akıllı gücü *(smart power)* ekler (s.16). Genel anlamda, güç, 2 türe ayrılır: Sert güç ve yumuşak güç. Bununla birlikte gücün olağan dönüşüm süreci, göz önünde bulundurulduğunda, akıllı güç ve keskin güç *(sharp power)* de dikkate alınması gereken diğer güç türleridir.

2.3. Güç Türleri

2.3.1. Sert Güç

Sert güç, "teşvik ve tehditlerle başkalarının yaptıklarını değiştirebilme yeteneğidir" (Heywood, 2018: 294). Yani, "değiştirmeye zorlamak, doğrudan ya da emredici bir güç kullanma" yöntemidir (Nye ve Welch, 2018: 64). Sert güç esasen zorlayıcı ve teşvik edici davranışları içerir (Heywood, 2018: 294; Nye, 2017: 28) ve bunların da araçları, genellikle baskılar, yaptırımlar, karşılıklar veya rüşvetlerdir (Nye, 2017: 28).

Sert güç için, belki de en ilkel güç ifadesini kullanmak yanlış olamayacaktır. Sert güç hem askerî gücü hem de ekonomik gücü kapsayan güçtür. Gücün sertliği, aktörler arasındaki ilişkinin yönünden gelmektedir: Yani, A ile B arasındaki komut verme ilişkisinden. A ile B arasındaki ilişkide zor, kuvvet, yaptırım veya teşvik gibi araçlar yer alır ve A, B'ye bu araçlar ile komut verir.

Bu doğrultuda A, B'ye bir şeyi, zorlayarak veya teşvik ederek yaptırır. Başka bir deyişle, A, B üzerinde havuç-sopa yaklaşımını kullanır. Havuç-sopa yaklaşımının temelinde

[17] Bkz. Nye, J. (2010). Global power shifts, TED.com. Erişim tarihi: 10 Ocak 2021, https://www.ted.com/talks/joseph_nye_on_global_power_shifts?utm_campaign=tedspread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare

iyi davranışın ödüllendirilmesi, kötü davranışın cezalandırılması yatmaktadır fakat bizim kurgumuzda havuç ve sopa yaklaşımı, yaptırmaya yöneliktir. A, B'yi "sopalayarak/sopalamayarak" ya da "sopalama/sopalamama tehdidinde/vaadinde" bulunarak veya A, B'ye havuç vererek/vermeyerek ya da havuç verme/vermeme vaadinde/tehdidinde bulunarak ona bir şey yaptırır. Uluslararası İlişkilerde, ilkinin genellikle, askerî güç kullanılarak diğerinin ekonomik güç kullanılarak yapıldığı gözlemlenir.

Askeri güç, kuvvete dayalı bir zorlamadır. İnsanlık ile tarihin çok erken noktasında kesişmiş ve günümüze değin varlığını korumuştur. İnsanlık tarihinde uzun yıllar kök salması, onun savaş kazanmadan barışı korumaya kadar uzanan bir alana yayılmasına olanak sağlamıştır. Tamamen maddi kaynaklardan oluşmakta ve gözlemlenebilmektedir. Askerî gücün kaynaklarını, insan ve silah gücü oluşturur. Askerî güç, sopalama ya da sopalama tehdidi ile görünüm kazanır. Sopa ve sopa tehdidi uzun bir spektruma yayılır. Bazen, A sınırında nöbet tutan bir askerin, tüfeğinin namlusunu B'ye çevirmesidir; bazen B'nin topçu bataryalarının A sınırına dönük olmasıdır. Bazen de açıkça toprakların işgaldir. Özetle, A, B'ye bir şey yaptırmak için B'ye askerî tehdit ya da edim yöneltmesidir.

Ekonomik güç, bir diğer kadim kavramdır. Ekonomik güç kendini en ciddi anlamda sanayi devrimi ile göstermiş olsa da o da askerî güç gibi insanlık tarihi ile çok erken noktada kesişir (Carr, 2105: 157). Zira, ekonomik güç, en saf hâliyle bile askerî güç için üretim kaynağı olmuştur. İnsanoğlunun bireysel ve taş ya da sopa ile verdiği savaşlar haricinde ekonomik güç, askerî güç için hep aranan olmuştur. Nitekim, gerek insan gücü sağlama ve maliyetini karşılama da gerek teçhizat edinme ve geliştirme aşamasında ekonomik güç hep var olmuştur. Sanayi devrimi yaşanana kadar ekonomik güç, tek başına bir güç türü olarak görülmemiş; hep askerî gücün sağlanması bakımından bir araç olarak görülmüştür. O zamana değin ekonomik gücü edinmenin sebebi, yaşam standardını yükseltmek ve klasik güvenlik bağlamında askerî gücü yükseltmektir. Ekonomik güç, bir güç biçimi olarak daha çok sanayi devrimi sonrası net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Sanayilerin makineleşmesiyle birlikte, sermaye birikiminin artması, ekonomiler arasındaki makası daha da açmış ve bu makasın bir ucundan ötekine sermaye ihraçları gerçekleşmeye başlamıştır. Bu noktada, ekonomik gücün bağımsızlığını kazandığı ifade edilebilir. Zira, sermaye ihraçları, A ile B arasında bir bağımlılık oluşturmuş ve bu bağımlılık, A ile B arasındaki ilişkiye de doğrudan etki etmiştir. A'nın, B'ye, sermaye ihraç etmesi sonucunda B'nin A'ya karşı olan bağımlılığı artmış ve B'yi, A'nın isteklerine yanıtsız kalmamaya zorlamıştır. Sermaye ihraçları sonucu

artan bağımlılık, A'nın, B piyasaları üzerindeki kontrolünü de güçlendirmesine neden olmuştur. A'nın B'ye bir şey yaptırması için yeni tehdit yolları açmıştır. Sermaye ihracı ve piyasa kontrolü, A'nın B'ye komut verme noktasında A'nın elini güçlendirmiştir (Carr, 2015:157). B'nin, A'ya bağımlılığı düşünüldüğünde, A'nın, B'ye bir şey yaptırması için askeri güç kullanmak yerine artık ekonomik güç gibi ikinci bir seçeneği vardır. Peki, tek başına bu gücü nasıl kullanır? A, B'nin sanayisine nazaran daha gelişmiş bir sanayiye sahiptir ve B, A'nın sermayesine muhtaçtır; öyleyse, A, B'ye doğrudan sermaye aktarabilir; A, B'ye akan sermaye akışını kesebilir; A, B'ye yaptırım tehdidinde bulunabilir; A, B'ye teşvik vaadinde bulunabilir.

Askerî güç ve ekonomik güç daima birbirleriyle ilişkilidir. Bunun yanında sert güç, yalnızca orduya ve paraya indirgenemez. Zira, güç, konjonktürel bir dönüşümü içerir. Uzun yıllar boyunca askerî güç, tek başına gücü açıklamada yeterli iken sanayi çağıyla güç, ekonomik gücü de içerecek şekilde, dönüşüme uğramıştır. Günümüz bilgi çağında dönüşüm, elbette, kaçınılmazdır (Tanrısever, 2014: 70). Nitekim, teknolojik gelişmeler de hâlen sert güce hizmet etmektedir. Örnek olarak siber saldırı oldukça uygun olur: Ne tamamen askeri güç ile açıklanabilir ne de ekonomik güçle ama bizatihi sert güçtür.

2.3.2. Yumuşak Güç

Havuç-sopa yaklaşımını temel alan sert güç, insanoğlunun daima kadim dostu olmuştur. A'nın B'ye bir şey yaptırmak istediği durumlarda sıkça başvuru kaynağı hâline gelmiştir. A'nın bu yöndeki isteklerini gerçekleştirmesi için sadece havuç ve/veya sopa kullanmasına gerek yoktur. A, B'yi, havuç ve sopa gibi somut güç araçları kullanarak komut verebileceği gibi soyut güç araçları kullanarak ikna da edebilir. İkna ve cezbetme odaklı bu güç, yumuşak güçtür.

Yumuşak güç kavramı ilk kez 1990 yılında, Joseph Nye tarafından *Bound to Lead* isimli eserinde kullanılmıştır[18]. Nye'a (2017) göre yumuşak güç, "istediklerinizi … cazibe yoluyla elde etme (s.12) ve tercihleri şekillendirme becerisidir (s.24). Yumuşak güç, bir ülkenin kültürünün, siyasi ideallerinin ve politikalarının cazibesinden ortaya çıkar" (s.12). Yumuşak güçte önemli kavramlar cazibe, çekicilik, gündem belirleme ve öykünmedir. Yumuşak güç ile A, B'ye, B'yi ikna ederek bir şey yaptırır.

[18] Buradaki ilklik, "yumuşak güç" kavramının ilkliğidir. Zira, Carr, Nye'dan 51 yıl önce gücü üç türe ayırır ve bu üç türün ilk ikisi sert güce yönelikken üçüncü tür olan kanaat oluşturma gücü ise yumuşak güce yöneliktir. Yani ilk olan, içerikten ziyade isimdir.

Yumuşak güç, "bir aktörün kendi davranışlarını politikaları, değerleri ve kültürü ile meşru gösterebilmesidir" (Sönmezoğlu, 2012: 265). Yumuşak güç ve meşruluk arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur. Bir aktörün yumuşak gücü, onun politikalarının meşrulaştırılmasına yardımcı olur. Aynı zamanda bir aktörün politikaları, meşru görüldüğü sürece onun yumuşak gücü de artar (Nye, 2017: 12). Bu noktada, yumuşak gücün sert güçten daha etkili ve ahlaki olduğu anlamı çıkmaz zira ahlaki yargılar amaçlara göre değişim gösterir (Nye ve Welch, 2018: 65). Örnek olarak, terör örgütleri destek ve taraftar toplamak için yumuşak güç de kullanır ancak terör örgütlerinin yumuşak güç kullanıyor olmaları, onları ahlaki olarak kutsamaz.

Bir A ülkesinin yumuşak gücünün kaynağını, kültürü, siyasi değerleri ve dış politikaları oluşturur. Bu kaynakların ölçüsü, bağlama göre belirlenir (Nye, 2017: 32-33). Yani, bu üç kaynak, her zaman her koşulda aynı etkiyi vermeyebilir. Bağlama göre kaynağın verimi etkilenir. X bağlamında kültür, yumuşak güç üretiminde etkin bir kaynak olabileceği gibi Y bağlamında kültür, yumuşak güç üretiminde etkin bir kaynak olmayabilir.

Şekil 2.5. Sert güç ve yumuşak güç karşılaştırması (Nye, 2017: 28)

Yumuşak güç, sert gücün zıttı değildir. Zira, her ikisi de davranışları etkilemeye hizmet eder. Onların aralarındaki fark, davranışların niteliği ve kaynakların somutluğu noktasındadır (Nye, 2017: 27). Nitekim Şekil 2.5'te gösterildiği üzere, sert güçte, davranışın niteliği zorlama ve teşvik gibi daha komut vermeye yönelikken yumuşak güçte davranışın niteliği gündem belirleme ve cazibe gibi daha ikna etmeye yöneliktir. Yine aynı şekilde, sert gücün kaynakları, baskı, yaptırım, karşılık ve rüşvet gibi komut vermeye yönelik somut kaynaklar iken yumuşak gücün kaynakları, değer, kültür ve politika gibi ikna etmeye yönelik soyut kaynaklardır. Nihayetinde, sert güç ve yumuşak güç birbiriyle ilişkilidir (Nye, 2017: 27); beraber üst çatı mahiyetindeki gücün parçalarını oluştururlar.

2.3.3. Akıllı Güç

Nye'ın (2017) ifadesiyle, "akıllı güç ne sert ne de yumuşak güçtür. Her ikisidir" (s.16). Akıllı güç, sert ve yumuşak gücün birbirinden net bir şekilde ayrılmadığı ve sert gücün ve yumuşak gücün birbirlerini desteklediği üzerine kurulu bir anlayıştır (Şekil 2.6). Bu noktada akıllı güç, bir güç türünden ziyade daha çok bir güç stratejisidir. Çünkü, sert güç ve yumuşak güç birbirinin zıttı değildir; üstelik sert güçsüz yalnızca yumuşak gücü ya da tam aksi halde, yumuşak güçsüz yalnızca sert gücü odak alan güç stratejileri, "pratikte" zordur. Nitekim, güç parçalarıyla anlamlı ve "bölünmez bir bütündür" (Carr, 2015: 152-153).

Şekil 2.6. Sert, yumuşak ve akıllı güç (Heywood, 2018: 294)

Bu tezde de olduğu gibi, gücün şu ana kadar sert ve yumuşak diye parçalara ayrılmasının sebebi, güç anatomisinin keşfedilme arzusudur. Yani gücün yapısını ve düzenini incelemek amaçlanmıştır. Güç anatomisi, güç stratejilerinin oluşturulmasına hizmet eder. Güç stratejilerinin oluşması için, öncelikle, gücün ne olduğu, hangi yapılara/türlere ayrıldığı bu yapıların/türlerin hangi kaynaklarla beslendiği ve hangi formlarda ortaya çıktığı gibi soruların, cevaplarının saptanması gereklidir. Güç, yalnızca bu şartlarda parçalara ayrılabilmektedir. Nihayetinde, güç bölünmez bir bütün anlayışı çerçevesinde akıllı güç, güç türünden ziyade bir güç stratejisidir.

2.3.4. Keskin Güç

Bilginin aldatıcı kullanımı olarak ifade edilen keskin güç, fikirlerin, siyasi algıların ve seçim süreçlerinin manipülasyonudur (Nye, 2018; Walker, 2018: 11). Keskin güç ile aktörler, kamuoyu algılarını şekillendirerek (Walker ve Ludwig, 2017: 6; Nye, 2018) kamusal konuşmayı etkilemeyi amaçlar (Walker, 2018: 11). Keskin gücün keskinliği, hedefin siyasi ve bilgi alanlarını delmesi *(pierce)*, nüfuz etmesi *(penetrate)* ya da delik

açması *(perforate)* nedeniyledir (Walker ve Ludwig, 2017: 13; Walker, 2018: 12). Keskin gücün değerleri, güç üzerinde tekel olmak, yukarıdan aşağıya kontrol kurmak, sansür mekanizmasını işletmek ve satın alınmış sadakattir (Walker ve Ludwig, 2017: 13). Nihayetinde keskin gücün odağında manipülasyon vardır.

Keskin gücün en önemli görünümü manipülasyon ve manipülasyon dahilinde dezenformasyondur (Walker ve Ludwig, 2017: 9). Özellikle otokrasilerde sıkça kullanılan bu yöntem, dış ilişkiler bağlamında, olumsuz imajların maskelenmesinde ya da dikkatlerin başka yöne çekilmesinde kullanılmaktadır. Olumsuz imaj, kamuoyu algısının manipülasyonu ya da dezenformasyon ile olumluymuş gibi sunulabileceği gibi aktörün imajını olumsuz etkileyen bir mesele üzerinde kamuoyu dikkatinin başka bir tarafa çekilerek mesele kamusal tartışma alanından çıkartılabilmektedir. Bu noktada keskin gücün bir diğer yansıması olan sansür ortaya çıkmaktadır. Otokrasiler, kendilerini rahatsız eden bir konunun konuşulmasını ya da tartışılmasını sansürleyerek mevcut imajın olumsuz yöne eğilmesini engellemeye çalışır. Söz konusu otokrasiler, manipülasyon temelli kamuoyu algısını şekillendirmesini kültür, akademi, medya ve yayıncılık alanlarını içeren fikri alanda cereyan ettirir (Walker, 2018: 12).

Bilginin manipülasyonu, devletler tarafından yeni kullanılan bir yöntem değildir. Günümüzde onu bu denli önemli yapan, manipülasyonun ve dezenformasyonunun yüksek yayılma hızı ve düşük maliyetidir (Nye, 2018). Teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle bilgiye erişimin kolaylaşması ve ucuzlaması, bilgi tekelini kırarak bilgi kaynağını çeşitlendirmiştir. Bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi ve bu kaynaklara erişimin kolaylaşması, bilginin manipüle edilmesi hususunda çarpan etkisi yaratmıştır. Bilgi manipülasyonu hep vardı ancak bu manipülasyonun yönlendiricisi bilgi kaynağı konumundaki tekellerin ellerindeydi. Bu tekellerin yıkılıp bilgiye erişim maliyetinin ucuzlaması birçok yeni bilgi kaynakları oluşturdu ve bu bilgi kaynakları sayesinde de birçok manipülasyon imkânı doğdu. Böylece bilginin manipülasyonu ile etki yaratma aktörler için daha ucuz ve kendilerine daha az sorumluluk yükleyecek bir araç hâline geldi. Öyle ki, bilginin manipülasyonu için casusların kullanılmasının yanında artık ücretli troller ve botlar ortaya çıktı (Nye, 2018; Walker vd., 2020: 125; Walker, 2018: 13). Bu ücretli trol ve bot ordusu ile bilginin manipülasyonu saniyeler içerisinde sosyal medya ortamında gerçekleştirilebilmektedir. Böyle bir imkân mali ve zaman açısından tasarruf demektir. Öyle ki bilgi manipülasyonunun uygulayıcıları trol ve bot ordularının arkasındaki aktörleri kestirmek, daha doğrusu ispat etmek bir hayli zordur.

Keskin güç, aynı zamanda, kendisini siyasal alanda da gösterir. Siyasi alandaki görünümü, keskin güç kullanan aktörün hedef ülkenin; seçimlerine müdahale, yerel siyasi seçkinlerini tarafına çekme ve mevcut çatışmalarını kutuplaştırma şeklinde ortaya çıkmaktadır (Walker, 2018: 12). Söz konusu tüm görünümler manipülasyona ve sansüre hizmet eder. Nitekim seçimlere müdahale sonucu göreve gelen hükûmet ile manipülasyon hızı arttırılarak keskin güç kullanan aktörün mevcut imajı korunabilirken ya da artırılabilirken aynı zamanda ilgili aktörün konuşulmasından rahatsız olduğu bazı konuları yeni hükûmet aracılığıyla sansürleyebilir. Yine aynı şekilde yerel siyasi seçkinler ilgili aktörün tarafına çekilerek dikkatlerin başka tarafa yöneltilmesini sağlanabilir. Şimdiye değin dikkatler hâlâ farklı tarafa çekilmediyse hedef ülkenin iç çatışmaları kutuplaştırılarak hükûmetin ve kamuoyunun dikkati o tarafa yönlendirilebilir. Bu aynı zamanda hükûmetler için bir tehdit olarak da kullanılabilir. Nihayetinde hem siyaset hem de fikir alanında bir keskinlik söz konusudur (Walker, 2018: 12).

Keskin güç, yumuşak güce benzetilse de yumuşak gücün cazibe ve ikna odağının aksine, odağı manipülasyona dayanır. Yumuşak güç, medya, kültür, düşünce kuruluşları ve akademik alanlarda kalpleri ve zihinleri kazanma amacı içerisindeyken keskin güç, aynı alanlarda manipüle ederek dikkati başka tarafa çekme çabasındadır (Walker ve Ludwig, 2017: 10-13). Kamu diplomasisine mesai harcamayan keskin güç, sansüre ve bilgi kontrolüne mesai harcar (Walker ve Ludwig, 2017: 12).

Yumuşak güç ile keskin güç arasındaki ayrım şöyle ifade edilebilir: Bir devlet küresel ölçekte yayın yapan bir televizyon kanalı kurabilir. Örneğin, *BBC (British Broadcasting Corporation), RT (Russia Today), Xinhua News Agency,* TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu) *World*. Buradaki yayınların içeriği, o devletin yumuşak gücüne yöneliktir fakat bir devlet diğer ülkelerde yayın yapan televizyon kanallarına gizlice destekte bulunarak kendi çıkarına uygun bilgi manipülasyonu yaptırıyorsa bu keskin güçtür. Buradaki ince çizgi gönüllülük ilkesidir: Kişi devlet destekli televizyon kanallarını izlerken bu kanalın kimler tarafından desteklendiğine ve yayın ilkelerinin ne olduğuna basitçe erişebilirken diğer durumda o kanalın gizlice destek alıp almadığına ve bilgiyi ne maksatla kullandığına erişim imkânı yoktur. İlkinde kişi, gönüllülük esasında ikna edilirken ikinci durumda manipüle edilir (Nye, 2018).

Nihayetinde, bir bisikletin harekete geçebilmesi için tekerleklerinin dönmesi gerekir ve bunun için de bir dişli çarka bağlı pedal ile arka teker üzerinde bulunan dişli çarkın

koordineli eylemi gerekir. Pedal ile arka dişli çarkın arasındaki bu koordineyi bisiklet zinciri sağlar. Yani kısaca bu zincir, bir bisikletin harekete geçebilmesi için bir bisikletin olmazsa olmaz parçasıdır. Güç de bir bisikletin zincirine benzer. Politik aktörlerin, hedeflerini gerçekleştirme ve onlara erişme konusunda diğer aktörlerle olan ilişkisinde politik aktörlere ivme kazandıran siyasi parçadır.

Bir bisiklet zinciri, birçok parçanın bir araya gelmesi ile oluşur. Zincirin asgari düzeyde işlevini yerine getirebilmesi için parçaların eksiksiz ve sağlam olması gerekir. Bununla birlikte, bu parçaların her birinin sağlamlık ölçüsünün aynı düzeyde olması gerekmez. İç içe geçmesi ve birbirlerini tutabilecek güçte olması yeterlidir. Bu durum, aktöre sadece kısa vadede verim sağlar ve uzun vadeli bir verim alma düşüncesinde her bir parçanın özel olarak ilgilenilmesi ve sağlamlık düzeylerinin azami seviyede olması gerekmektedir. Eğer, bu özel ilgi yalnızca sayılı parçalar üzerinde sınırlı kalırsa; pedal hareketi bisikleti harekete geçirecektir ve yokuş aşağı sorunsuz bir şekilde iniş sağlayacaktır ancak iniş hareketinin sonlanması sonrası gelecek olası yokuşun tırmanılması gerektiğinde zorlanan pedal, zincirin daha az sağlam parçalarına büyük bir yük bindirecek ve zincirin parçalanmasına neden olacaktır. Aslında bu parçalanma en çok efor sarf edilecek ve hareketli olunmaya en çok ihtiyaç olunan durumda gerçekleşecektir.

Etkin bir verim için zinciri oluşturan tüm parçalarla ilgilenilmesi gerekmektedir; hangi parçadan başlanacağı aktörün tasarrufundadır. Öte yandan gerçek şu ki, yola çıkılmadan önce tüm parçalarla özel olarak ilgilenilmiş olması gerektiğidir. Eğer belirli parçaları ihmal edilen zincirle, hâlihazırda, sorunsuz yolculuk ediliyorsa, muhtemelen yokuş aşağı inilmektedir. Gideceğiniz nokta iniş istikameti üzerinde ise sonraki yolculuğunuz için; iniş istikameti üzerinde değilse o anda hatırlamanız gereken, her yokuşun bir inişinin bir de inişinin ardından gelen çıkışının olduğudur. Nihayetinde, güç de tıpkı zincir gibi parçalardan oluşan bölünmez bir bütündür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜVENLİKLEŞTİRME VE YUMUŞAK GÜÇ

3.1. Güvenlikleştirme ve Yumuşak Güç İlişkisi

A ve B, var olduğu sürece güç ve güvenlik de daima var olacaktır. Çünkü, A ve B önünde sonunda ilişki kuracaktır; A ve B'nin ilişkisi, güç ve güvenliğe hayat vereceği gibi söz konusu ilişkinin yönüne göre de güç ve güvenlik ilişkileri şekillenecektir. A'nın, sahip olduğu ya da sahip olamadığı güç kaynakları ve varlığına yönelik tehditlerin varlığı ya da yokluğu, B'nin varlığı ile anlamlıdır. Daha da açmak gerekirse, bir bıçak, kendi başına, A'nın varlığına tehdit oluşturmaz lakin bu bıçak, B'nin elindeyse, A'nın varlığına yönelik bir tehdit oluşturabilir. Neredeyse, hepimizin mutfağında bıçaklar bulunur ve çekmecede duran bu bıçaklardan çekinmeyiz ancak bu bıçaklar, birilerinin elindeyse işler değişebilir. Bu birisi, eşimiz olabileceği gibi bir yabancı da olabilir: bu birisinin kim olduğu, varlığa yönelik tehdit tanımı için önemlidir. Pek tabi, bu kişiyle olan ilişkimizin yönü de önemlidir: şiddetli bir kavgadan sonra elindeki bıçağı, size yönelten bir eş ile televizyon karşısında otururken bir bıçağın ucuna soyulmuş elma yerleştirip onu size yönelten bir eş arasında, varlığa yönelik tehdit tanımı bağlamında, büyük fark vardır. Ayrıca, bahsi geçen bıçak, A için bir güç kaynağı olabilmesi için tek başına var olması yetmez; B'nin var olması ve A ile B arasında ilişkinin ortaya çıkması ile anlam kazanır. Yani, eşinizin size bıçağı yöneltmesi, sizin eşinizle olan kavgayı başlatan veya sürdüren davranışınızı değiştiriyorsa söz konusu bıçak, eşiniz için bir güç kaynağı olmuş ve sizin üzerinizde güç kullanmıştır. Bunun yanında, size yöneltilen bıçak, yalnızca, ucuna yerleştirilen elmayı almanız içinse söz konusu bıçak, keskin metal parçasından ibaret bir araçtır.

Güç ve güvenlik, öznelerarası ilişkisel bir süreci ifade eder. Yalnızca A öznesi kalana kadar da devam eder. Söz konusu özneler, insanlar (ve onların meydana getirdiği oluşumlar) arasından olabileceği gibi diğer canlılar ile de genişletilebilir. Bu ilişkisel süreç, öznelerarasındaki gücü ve güvenliği şekillendirir.

Öznelerarası ilişkisel süreç üzerine inşa edilen güç ve güvenlik, aynı zamanda bir bağlam meydana getirir. İlişkisel süreç üzerine inşa edilen kavramlar olan güç ve güvenliğin, kendi arasında da bir ilişkisellikten bahsetmek mümkündür. Güç ve güvenlik, kendilerini insanlık tarihinin başından beri gösterir. İnsanın öncelikli ihtiyacı, hayatta kalmaktır. Bu noktada, güvenlik kendini gösterir. Hayatta kalmak için ise A'nın B'ye bir şey yaptırmasını

sağlayacak belirli kaynaklara sahip olması gerekmektedir. Söz konusu kaynakların niteliği de konjonktüre göre şekil almaktadır. Bu noktada da güç kendini gösterir. Avcı toplayıcı insanın varlığını sürdürebilmesi için yabani hayvanları avlamak ve onların saldırılarından korunmak veya onları caydırmak için gerekli olan gücünü, ilkel silahlardan sağlar. Yerleşik hayata geçen insanın varlığına yönelik tehditler ve güvenliğini sağlayacak güç kaynakları, avcı toplayıcının tehdit ve güç kaynaklarına göre dönüşüme uğramıştır. Nitekim bu dönüşüm, günümüze kadar devam etmiş ve günümüzden itibaren de devam etmesi kuvvetle muhtemeldir. İlk insandan günümüze değin, güç ve güvenliğin en önemli dönüşüm göstergesi, somut tehdit ve kaynakların yanında soyut tehdit ve kaynakların da ortaya çıkmasıdır. Kaynaklar zaman ilerledikçe konjonktüre bağlı olarak, ilkel taş silahtan, demir silaha, orduya, barut kullanılan silaha, otomatik silaha, tanka, nükleer silaha, sermaye akışına, piyasaların kontrolüne, krediye, değerlere kültüre vb. dönüşerek çeşitlenmiştir. Kaynaklardaki yaşanan bu çeşitlenme, tehditlerde de yaşanmıştır. Güvenlik için tehdit, varlığa yönelik olarak tanımlanmıştır ve varlığa yönelik tehditler zaman ilerledikçe konjonktüre bağlı olarak çeşitlenmiştir. Varlığı yönelik tehditler, askerî tehditler, siyasi tehditler, ekonomik tehditler, toplumsal tehditler ve ekolojik tehditler olarak 5 sektör etrafında toplanmıştır (Buzan, 2015: 107-117).

Daha önce de bahsedildiği üzere sert güç, uluslararası ilişkilerde, insanlık tarihi boyunca, sık karşılaşılan ve popülaritesi yüksek olan bir güç türüdür. Bu türün içerisindeki askerî güç, diğerleri içerisinde en sık kullanılan ve popüler olan bir güç türüdür. Bu türdeki güç için askerî kaynaklar, politik hedeflerin gerçekleştirilmesinde kullanılan önemli bir araçtır. Bu politik hedefler, güvenliği de kapsamaktadır. Dolayısıyla güvenliğin sağlanabilmesi ya da korunabilmesi için askerî kaynaklar, varlığa yönelik tehditlerin bertaraf edilmesi ya da caydırılması noktasında sık kullanılan bir araçtır. Güvenliğin sağlanması yönünde, askerî güç, Uluslararası İlişkiler alanında uzun zamandır sıkça tercih edilen bir güçtür. Askerî güç, insan yığınları ve tahribat gücü olan silahlardan meydana gelir. Dolayısıyla, bir devletin varlığını korumak amacıyla güç edinmesi yolunda erişilmesi ya da edinilmesi kolay kaynaklardır. Güvenlik tehditlerinin maddi (güvenliğin nesnel anlamı) olarak görüldüğü bir konjonktür içerisinde askerî güç, güvenliğin tesis edilmesi konusunda sık tercih edilen bir kaynak idi. B'nin, A'nın varlığına yönelik tehdit oluşturduğunu varsayarsak; A, güvenliğini sağlamak için B üzerinde askerî araçlar kullanarak B'nin, A'nın varlığına yönelik tehdit içeren davranışlarına son vermesini sağlar.

Askerî güç ile birlikte sert gücü meydana getiren ekonomik güç de uzun yıllardır, Uluslararası İlişkiler alanında, güvenliğin sağlamasında noktasında önemli bir güç türüdür. Popülaritesini, özellikle sanayi devrimini ile alan ekonomik güç, genişleyen varlığa yönelik tehdit tayfına cevaben kullanılmıştır. Sanayi devrimi ile popülaritesinin artma sebebi, sermayenin artmasıdır. Seri üretime geçilmesi, ürün çeşitliliğinin artması, üretimin makineleşmesi ile birlikte üretim süresinin kısalması ve maliyetin azalması ticari faaliyetlerin hızlanmasına neden olmuş ve hiç olmadığı kadar sermaye birikimine neden olmuştur. Sermaye sahiplerinin, sermaye ihraç etmesi ile birlikte likiditeye duyulan ihtiyaç artmıştır; öyle ki artık devletlerin varlığına doğrudan etki eder hâle gelmiştir. Ekonomik gücün popülaritesini sanayi devrimi ile almış olması kendisinin daha önce de var olduğu gerçeğini değiştirmez. Nitekim, ekonomik güç de diğer güç türleri gibi popülaritesinin arttığı dönemde var olmamıştır. Her bir güç türünün varlıklarının keşfedilmesi ya da popülaritesinin artması konjonktüre bağlı olarak farklı zaman aralıklarına denk gelmiştir. Zira, ekonomik güç, askerî gücün popülaritesinin yüksek olduğu dönemde yok muydu? Pekâlâ vardı ama ekonomik güç, daha çok askerî güç kaynaklarının elde edilmesi amacıyla kullanılmaktaydı. Bu noktada, güç – güvenlik ilişkisi bağlamında güvenlik ve sert güç arasında bir ilişkiden bahsetmek mümkündür.

Güç – güvenlik ilişkisi bağlamında güvenlik ve sert güç arasında bir ilişkiden bahsedilebildiği gibi diğer bir güç türü olan yumuşak güç ile güvenlik arasında da güç – güvenlik ilişkisi bağlamında, bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Bilgi çağı olarak da adlandırılan, bilginin ön plana çıktığı günümüzde, bilgiyi anlık dolaşıma sokan teknolojik araçlarının çeşitlenmesi ve bu araçlara ulaşım maliyetinin ucuzlaması ile bilgiye erişim konusunda, aracılar aradan çıkarılmıştır. Aracıların tekelinin kırılması ile birlikte bilgi edinimi ve üretimi noktasında güç kaynakları, soyut kaynakları da içerecek şekilde çeşitlenme içine girmiştir.

"Teknolojinin demokratikleşmesi" (Nye, 2017:44), özellikle iletişim araçlarının ucuzlaması ve yaygınlaşması, bilgi çağının önemli gelişmesidir. Nitekim, artık, kilometrelerce ötede gerçekleşen bir olay hakkında bilgi almak mümkün olabildiği gibi söz konusu bilginin temin süresi de anlık konuma ulaşmıştır. Ayrıca iletişim araçlarının çeşitlenip ucuzlaması, aracı olmadan doğrudan bilgiye erişimi de sağlamıştır. Örneğin, Türkiye'nin kırsalındaki bir kişi, cep telefonu ve internet aracılığıyla, Afrika'nın ücra bir noktasındaki olay hakkında anlık bilgi sahibi olabilmektedir. Öyle ki, söz konusu kişi, o yerdeki olay hakkında, oradaki ya da başka bir yerdeki X topluluğunun da fikrini

öğrenebilmekte hatta kendi fikrini onlarla paylaşabilmektedir. Bu fikri paylaşımlar, kimi zaman bir fikir etrafında toplanılmasını kolaylaştırarak, cılız sesleri güçlü bir sese dönüştürmektedir. Bir nevi, bir direnç oluşturulmaktadır. Söz konusu direnç, genellikle, devletlerin bir edimine ya da düşüncesine karşı oluşmaktadır. Oluşturulan direncin iletişim araçlarıyla uluslararasılaştırılması, konuya ilgisiz ve tepkisiz kalan devletlerin, ilgilerini bu yöne çekerek tepki göstermelerine neden olabilmektedir. Bu noktada, söz konusu direnç, organik bir şekilde ortaya çıkabildiği gibi bir ya da birkaç devletin desteğiyle de ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, A'nın bir X edimi, B'yi rahatsız etmektedir. Fakat B, A'nın edimini değiştirememektedir. Yani, B, A üzerinde güç kullanamamaktadır. Bu noktada B, A'nın X edimini, doğrudan ya da dolaylı yollardan iletişim araçları aracılığıyla insanların dikkatine sunar. En iyi ihtimalle, X ediminin varlığı, toplumlarda yankı uyandırabilir ve bu yankı neticesinde toplumlar, kendi devletlerini, A'nın X edimi hakkında mesai harcamaya yönlendirebilirler. Oluşacak yeni durumda, B ve diğerleri, A'nın edimini değiştirebilirler.

Eğer A, uluslararası toplumu, X ediminin meşru olduğuna ikna ederse B'nin çabalarını bertaraf edebilecektir. Aksi hâlde B, uluslararası toplumu, X ediminin gayrimeşruluğuna ikna ederse A'nın X edimini sonlandırmasına neden olabilecektir. İşte bu noktada, fikirler üzerinde kurulacak güç, devletler için önem kazanmaktadır. Yani, A, B'ye bir şeyi ikna ederek yaptırabilir. Örnekten hareketle A, uluslararası toplumu ya da bir grubu (hedef kitle), ikna ederek X ediminin meşru görülmesini sağlayabilir. Bu durumda, A, hedef kitlesi üzerinde yumuşak güç kullanmış olur.

Bir X edimi için A'ya meşruluk kazandırmanın en kestirme yolu, Y meselesinin, varlığa yönelik tehdit içermesidir. Yani, bir Y meselesinin güvenlik ile ilişkilendirilmesi, X edimine meşruiyet kazandırmada en iyi temeli oluşturmaktadır. Zira, A'nın kendi varlığını korumak[19] amacıyla X edimini gerçekleştirmezse artık A'dan bahsetmek mümkün olmayabilir; öyleyse acil bir şekilde Y meselesine müdahale edilmesi gerekmektedir. İşte bu noktada A, varlığına yönelik tehdit içeren Y meselesine karşı, acil bir şekilde, X edimini gerçekleştirmek ister aksi hâlde artık A var olmayacağından A, Y meselesine karşı en acil müdahalenin X edimi olduğuna hedef kitlesini ikna etmeye çalışır. Söz konusu hedef kitlenin, A'nın varlığını koruyabilmesi için en acil müdahalenin X ediminin gerçekleştirilmesi gerektiğine kanaat getirirse A'yı, X edimini gerçekleştirmesini, normal

[19] A, X edimini, kendi varlığını korumaya yönelik gerçekleştirebileceği gibi bir referans nesnesinin varlığını korumak için de gerçekleştirebilir.

şartlarda, kısıtlayan kurallardan kurtararak onun ediminin meşru görülmesine neden olur. Zira, A, X edimini, yalnızca kendi güvenliğini sağlamak için gerçekleştirmek istemektedir. İşte burada, A, bir güvenlikleştirmeye başvurmuş olur.

Başarılı bir güvenlikleştirmede mühim olan, güvenlikleştirici hareketin, kabul ile sonuçlanmasıdır. Yani, güvenlikleştirici aktörün; bir meselenin, bir referans nesnesinin varlığına yönelik tehdit oluşturduğu söyleminin hedef kitle tarafından kabul edilmesi, o güvenlikleştirmeyi başarılı kılar. Zira, hedef kitle; X meselesinin, Y referans nesnesinin varlığına yönelik tehdit oluşturduğunu kabul ederek güvenlikleştirici aktörün, X meselesine karşı Y referans nesnesinin varlığını korumak amacıyla olağanüstü önlemler almasının önündeki engelleri kaldırır. Güvenlikleştirici aktöre, X meselesinin üstesinden gelebilmesi için kuvvet kullanma gibi normal şartlarda kullanımı kurallarla kısıtlanan olağanüstü önlemlerin kullanımı konusunda meşruluk sağlar. Örneğin, kuvvet kullanma yasağı ele alınırsa; BM Sözleşmesi'nin 2.maddesinin 4. fıkrası gereğince kuvvet kullanma yasaklanmıştır. Devletler, diğer devletler ile olan ilişkilerinde, kuvvet kullanma tehdidinde ya da kuvvet kullanımında bulunamazlar. Aynı Sözleşme, kuvvet kullanma yasağının iki istisna dahilinde delinebileceğini ifade eder. Bu istisnalar, BM Sözleşmesi'nin "Barışın Tehdidi, Bozulması ve Saldırı Edimi Durumunda Alınacak Önlemler" başlığı altında ele alınmaktadır. Kuvvet kullanma yasağının istisnası, yalnızca meşru müdafaa durumunda veya Güvenlik Konseyi'nin kuvvet kullanılması yönünde karar alması sonucunda gerçekleşmektedir. BM Sözleşmesi'nin 51. maddesinde belirtildiği üzere, üye devletler, "silahlı bir saldırıya hedef olması hâlinde" meşru müdafaa hakkına sahiptirler. Yani, devletler silahlı bir saldırıya maruz kaldıklarında, meşru müdafaa kapsamında, kuvvet kullanma tehdidinde veya kuvvet kullanımında bulunabilirler. Meşru müdafaa hakkının nedenleri daha somuttur; çünkü bir silahlı saldırı durumunun ortaya çıkması gerekmektedir. Güvenlik Konseyi, barışın tehdit altında olduğuna, barışın ihlal edildiğine veya bir saldırının var olduğuna kanaat getirirse birtakım önlemler alır (md.39). Güvenlik Konseyi'nin önlemleri genel olarak iki kategori altında toplanır. Bu önlemlerden ilki, silahlı kuvvet kullanımını içermeyen önlemler (md.41) iken ikincisi, silahlı kuvvet kullanımını içeren önlemlerdir (md.42).

Güvenlik Konseyi'nin kuvvet kullanımı kararını alması, A'nın barışı tehdit ettiğine, bozduğuna ya da saldırgan edimler gerçekleştirdiğine kanaat getirmesi ile başlar. Burada, A, X edimi ile barışı ciddi anlamda tehdit edebilir ya da B, Güvenlik Konseyi'ni, A'nın X ediminin barışı tehdit ettiğine ya da saldırganlık içerdiğine ikna edebilir. Önünde sonunda

Güvenlik Konseyi'nin A'nın X ediminin, barışa zarar verdiğine kanaat getirmesiyle A'ya karşı silahlı ve silahsız olmak üzere iki kuvvet kullanımını içeren önlemler alır. Silahlı kuvvet kullanımını içermeyen önlemler daha çok ekonomik önlemler iken silahlı kuvvet kullanımı daha çok askerî önlemlerdir (md.41-42). Bir başka deyişle, Güvenlik Konseyi, A'yı, barışa zarar veren X ediminden vazgeçirmek için ekonomik ve askerî önlemler kullanır; yani, Güvenlik Konseyi, A üzerinde sert güç kullanır. B'nin, Güvenlik Konseyi'ni, A'nın X ediminin barışı tehdit ettiğine ya da saldırganlık içerdiğine ikna ettiğinde B, Güvenlik Konseyi üzerinde yumuşak güç kullandığı söylenebilir.

Meşru müdafaa da Güvenlik Konseyi kararı da varlığa yönelik tehdit ya da saldırı temellidir. Kuvvet kullanımı gibi kısıtlayıcı kuralların dahi istisnası, varlığa yönelik tehdidin ya da saldırının var olmasıdır. Bu varlık kimi zaman A'nın varlığı iken kimi zaman barışın varlığıdır. Söz konusu varlıklara, tehdit ya da saldırının varlığını, teyit eden, hedef kitledir. Kuvvet kullanımı konusundan hareketle bu konudaki hedef kitle, Güvenlik Konseyi'dir. Kuvvet kullanma yasağına muafiyet sağlayacak meşruluk, güvenlik konseyinin, bir meselenin, söz konusu varlıklara yönelik tehdit ya da saldırı oluşturduğuna ikna olması ile var olmaktadır. Öyleyse kuvvet kullanma konusundaki kısıtlayıcı kurallardan kurtulma, Güvenlik Konseyi'nin kendiliğinden barışa yönelik tehdidin varlığına kanaat getirmesiyle ya da A'nın Güvenlik Konseyi'ne o yönde kanaat getirmesini sağlaması ile gerçekleşmektedir. Öyleyse A'nın güvenlikleştirme ediminde ikna, kilit roldedir.

Kuvvet kullanma yasağı başta olmak üzere devletlerarası ilişkilerde, kullanımı kurallarla kısıtlanan davranışlar, genel olarak sert güç yansımaları içerir. Bu sert güç içeren önlemlerin kullanımını kısıtlayan kurallardan muaf tutmanın önemli noktası, kısıtlayıcı kuralları kullanma meşruluğu verecek hedef kitlenin, varlığa yönelik tehdidin var olduğuna ikna edilmesidir. Bu noktada, varlığa yönelik tehdit vurgusu büyük önem taşırken kullanılması en müsait fiil, güvenlikleştirme edimidir.

A, kullanımı kurallarla kısıtlanmış sert güç içeren bir önlemi, meşru bir şekilde B üzerinde kullanabilmek için C hedef kitlesini; B'nin X ediminin, kendi güvenliğine ya da barışa yönelik bir tehdit ya da saldırı teşkil ettiğine ikna eder. Daha önce ifade edildiği üzere, A'nın C'yi ikna ederek davranışını etkilemesi, A'nın C üzerinde yumuşak güç kullandığının göstergesidir. Bu noktada yumuşak güç ve güvenlikleştirme ikna kümesinde bir araya gelir. Yumuşak güç, A'nın B'yi ikna ederek bir şey yaptırmasıdır; güvenlikleştirme de A'nın B'yi ikna ederek bir şey yaptırmasıdır. Öyleyse, bir güvenlikleştirici hareketin, güvenlikleştirme

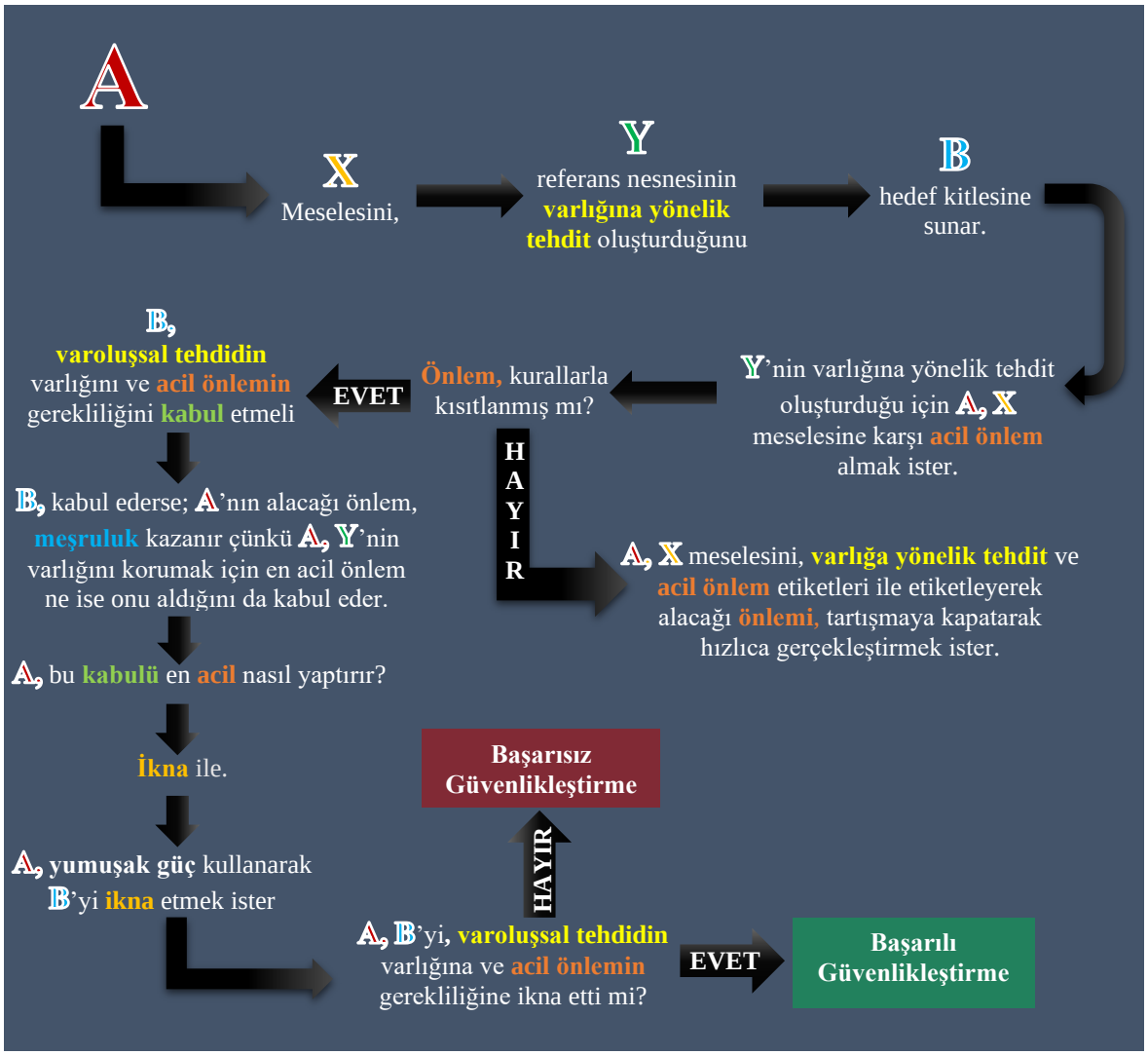
edimine geçişinde A'nın yumuşak güç kullanmaya ihtiyacı vardır. Zira, bir güvenlikleştirme için varoluşsal tehdit ve acil durum vurgusu gereklidir ancak bu ikisi kendi başlarına sadece güvenlikleştirici hareketi oluşturur. Ortaya başarılı bir güvenlikleştirmenin çıkabilmesi için kısıtlayıcı kurallardan kurtulma gereklidir. Bu da hedef kitlenin ikna edilmesi ile gerçekleşir. Hedef kitlenin ikna olması, A'nın alacağı önlemi meşrulaştırır. Bir nevi hedef kitle şunu der: "A, haklı çünkü X edimi, onun varlığını tehdit etmektedir; varlığı söz konusu olduğu için acil bir önlem alması gerekmektedir aksi takdirde A var olmayacaktır; A'nın, varlığını korumak için almak istediği önlemin kullanımı her ne kadar kurallarla kısıtlansa da bu önlem onun varlığını sürdürebilmesi için önemli ve gereklidir; öyleyse onu kullanabilir".

Peki, her zaman hedef kitlenin ikna edilmesi mi gerekir? A, hedef kitleyi ikna etmek yerine ona komut veremez mi? Başka bir deyişle, A, hedef kitle üzerinde sert güç kullanamaz mı? Bu sorulara cevap verebilmek için güvenlikleştirmenin mantığına bakmak gerekir. Daha önce de bahsedildiği üzere, bir X meselesi, mesele spektrumunda, varlığı tehdit ettiği etiketi ile güvenlikleştirilmiş alana taşınır. Güvenlikleştirilmiş alana taşınan X meselesi, oluşturduğu tehdit yönünden, ona acil müdahale edilmesi gerektir. Olağanüstü bir durum yaşandığından A da olağanüstü bir önlem almak ister. Bu yüzden de alınacak önlem, her ne olursa olsun ya da her ne kadar kurallarla kısıtlanmış olursa olsun aciliyetin varlığından dolayı tartışmaya çok açık değildir. Zira, önlemin tartışılması ya da sorgulanması, müdahalede geç kalmaya neden olacağından her ne kadar kısıtlanmış olsa da kullanımı meşru görülebilir. İşte A, güvenlikleştirme ile buna ulaşmak ister. Yani, A, X meselesini güvenlik etiketi ile etiketleyerek ve hedef kitleye bunu kabul ettirerek B üzerinde kullanacağı sert gücü, meşrulaştırır.

Bazen, A, bir X meselesini güvenlikleştirmek ister fakat bu güvenlikleştirmenin başarıya ulaşmasını arzu etmez. Bu durum, A'nın, X meselesine karşı alacağı önlemin kurallarla kısıtlanmadığı bir süreçte ortaya çıkar. Onun, X meselesine karşı alacağı önlemleri gerçekleştirme konusunda, güvenlikleştirici hareket gerçekleştirmesi yeterli olur. Güvenlikleştirici hareket, güvenlikleştirme için tek başına yeterli değildir meseleyi güvenlik alanına taşıyarak acil önlemlerin alınmasını çağrıştırır ve bu önlemler, her zaman kurallarla kısıtlanmış değildir. Kurallarla kısıtlanmayan önlemin, güvenlik etiketi ile etiketlenmesinin sebebi, önlemin, acil bir şekilde uygulanmak istenmesi ve/veya tartışmaya kapalı konuma getirilmek istenmesidir. Kurallarla kısıtlanmayan önlem için meşruluk arayışına girilmeyeceğinden böyle bir etiketlemede, başarılı bir güvenlikleştirmeden bahsetmek mümkün değildir. Fakat güvenlikleştirici hareket, tartışmaya kapalılık ve aciliyet etiketleri

sağlaması nedeniyle aktörler tarafından politik hedeflerine ulaşma noktasında sıkça tercih edilmektedir.

A, sert güç kullanmak için güvenlikleştirmeye; güvenlikleştirmenin başarıya ulaşması için yumuşak güce ihtiyaç duyar. A'nın güvenlikleştirmeye başvurmasının mantığı, alacağı sert güç içeren önlemlerini meşrulaştırmak ise A, pekâlâ yumuşak güç kullanır. A için bir dizi kısıtlayıcı kurallar vardır ve onları çiğneyememekteyken güvenlik etiketi ile meşrulaştırarak çiğneyebilmektedir. Böyle bir durumda da meşruluğu sağlayacak kabul için hedef kitleyi ikna etmesi gerekir; ikna için yumuşak güce ihtiyaç duyar. A'nın sert güç kullanmak için B hedef kitlesinin meşruluğuna ihtiyacı varsa B üzerinde sert güç kullanması beklenemez. Hâlihazırda A'nın, C'ye karşı sert güç kullanmak istemesi üzerine bu gücü kullanmak için B hedef kitlesi üzerinde sert güç kullanarak meşruluk yaratmak istemesi manasızdır. Zira, A, B hedef kitlesi üzerinde sert güç kullanarak komuta edebiliyorsa A, C üzerinde kullanacağı sert güç için B'nin sağlayacağı meşruluğa ihtiyaç duymaz. A, doğrudan C üzerinde sert güç kullanır. A'nın B hedef kitlesinden meşruluk sağlamasının önemli nedeni kısıtlayıcı kuralları çiğnemesi karşısında yaptırımlara maruz kalmamaktadır. Bu yaptırımı gerçekleştirecek ya da etkileyecek, B hedef kitlesinin kendisidir: Bu sebeple A, B hedef kitlesinden meşruluk elde etmek ister. Eğer A, olağanüstü önlemlerini, B hedef kitlesine kabul ettirmek amacıyla B hedef kitlesine karşı kurallarla kısıtlanmış davranışlar sergileyebiliyorsa B hedef kitlesinin ikna olması ile vakit kaybetmez ve bir X meselesini güvenlik olarak etiketlemeye de gerek duymaz. Çünkü, A yaptırım tehdidi ile karşı karşıya kalmayacağını bilir ve kendiliğinden istediği edimi gerçekleştirir. Güvenlikleştirmeye, kısıtlayıcı kurallardan kurtulma amacıyla başvuruluyorsa ve bu kurtulma hedef kitlenin, varoluşsal tehdit ve aciliyet etiketlerine ikna olması ile sağlanıyorsa A'nın, B hedef kitlesini mutlak suretle ikna etmesi gerekir ve bunun için de yumuşak güç kullanmaya ihtiyaç duyar. Çünkü fikirler üzerinde bir güce sahip olmak, A'nın B üzerindeki etkisine ivme kazandırır. A'nın varoluşsal tehdit ve acil önlem etiketleri ile bir meseleyi etiketlemesiyle A'nın, B üzerindeki yumuşak gücü ölçeğinde, B üzerinde hemen etki oluşturmaya başlayabilir. A, yumuşak gücü ile B'nin fikirleri üzerinde etki oluşturur. Yumuşak güç ile A'nın B'yi ikna etme süreci, A'nın söz ediminde bulunması ile başlayacağından aciliyet bağlamında A'nın B üzerindeki yumuşak gücü, B'nin ikna edilmesinde önem kazanmaktadır.

Şekil 3.1. Güvenlikleştirme edimi akış şeması

Güvenlikleştirme bir söz edimiyse aynı zamanda söz ediminin parçalarını da içermesi gerekir. A, bir meseleyi güvenlikleştirirken varoluşsal tehdit, acil müdahale, olağanüstü önlemler gibi bazı sözler söyler (düzsöz edimi); böylelikle A, meseleyi güvenlik etiketleri ile etiketler (edimsöz edimi). Bu etiketleme ile A, başkaca bir edim daha gerçekleştirmek ister. Bu başkaca edim, hedef kitleyi, düzsöz ve edimsöz edimine ikna etmektir (etkisöz edimi). Başarılı bir güvenlikleştirmenin anahtarı, etkisöz ediminin gerçekleştirilmesinde yatmaktadır. Etkisöz ediminin başkasına bir şey yaptırmak olduğu daha önce ifade edilmiştir. Başkasına bir şey yaptırmak kurgusu, aynı zamanda, gücün tanımında da kullanılmıştır. Öyleyse, bu bağlamda, etkisöz edimi ve güç benzerlik gösterir. Bu paydada, güvenlikleştirmenin başarısı ile gücün birbirleriyle olan ilişkisi açıktır. Başarılı bir güvenlikleştirme için etkisöz edimi gerekli ise şu cümle ifade edilebilir: Başarılı güvenlikleştirme için A'nın B üzerinde güç kullanması gerekmektedir. A'nın, B üzerinde hangi tür güç kullanacağı, kullanılacak gücün kurallarla kısıtlanmış olup olmamasıyla ve

sonucun ne kadar hızlı alınabileceğiyle alakalıdır. Başarılı güvenlikleştirmenin alınacak acil önleme meşruluk verdiği ve başarılı güvenlikleştirmenin de hedef kitlenin ikna edilmesinden geçtiği göz önünde tutulursa, kullanımı kurallarla kısıtlanmış bir önleme meşruluk sağlamak için kurallarla kısıtlanmış bir güç kullanmak mantıklı değildir ve zaman kaybıdır. Örneğin, A, B'ye kuvvet kullanmak istemektedir ama A'nın, B'ye kuvvet kullanması, BM Sözleşmesi'nin ilgili maddesince kısıtlanmıştır. Fakat Sözleşme, kuvvet kullanma yasağının istisnalarına, yani kullanımını meşrulaştıracak durumlara yer vermiştir. Bu durumda, A, B'ye kuvvet kullanabilmek için istisnai kullanımı gerektirecek durumların var olduğuna C hedef kitlesini ikna etmesi gerekmektedir. A'nın C hedef kitlesini kurallarla kısıtlanmış bir güç ile ikna etmeye çalışması mantıklı değildir; zira, B ve C üzerinde bu gücü kullanabiliyorsa A, neden alacağı önlemi meşrulaştırmaya ihtiyaç duysun ki? Pekâlâ doğrudan uygulayabilir.

A'nın, alacağı önlemin, C hedef kitlesinin ikna olması ile meşrulaştırılmasına ihtiyacı varsa bu noktada A'nın C üzerinde kullanacağı güç, A'nın meşrulaştırma sonucuna ne kadar acil gidilebileceği ile alakalıdır. A, sert ve yumuşak gücünü bu durum için kullanabilir ve birçok yöntemle gerçekleştirebilir bunun yanında işin içine aciliyet girdiği takdirde yumuşak güç, önem kazanır. Yumuşak güç, fikirler üzerinde kendini gösterir ve A, söz ediminde bulunmaya başlamasından itibaren pasif bir şekilde etki etmeye başlar.

A, bir şey söyler ve bir şey söylerken de bir edim gerçekleştirir. Bu edimin hedef kitleye ulaşması itibariyle hedef kitlenin duyguları, düşünceleri ve edimleri üzerinde başkaca edimler gerçekleşmeye başlar. İşte tam bu noktada, A'nın yumuşak gücü, kendiliğinden devreye girer. A, hedef kitleyi ikna etmek için sert güç adı altında başkaca yöntemler kullanabilir ancak bu hem aciliyet etiketine hem de güvenlikleştirme teorisinin ruhuna aykırıdır. Yumuşak güç haricindeki bir yöntem, aktif bir şekilde kullanılması gerektiğinden hazırlık süreci olacağı gibi bir tartışma ortamı oluşturacaktır ki bu güvenlikleştirme teorisinin ruhuna aykırıdır: bir meselenin güvenlikleştirilmesinin öncelikli sebebi siyasallaşmış alandan çıkartılması ve tartışmaya kapatılmasıdır. Ayrıca güvenlikleştirme bir söz edimidir, bir söz söyleyerek bir edimde bulunmaktır: Karşılık, rüşvet vererek, tehdit ederek ya da komut vererek bir edimde bulunmak değildir. Bir söz söyleyerek bir edimde bulunmak, bir ilişkiselliğe vurgu yaparken aynı zamanda bu ilişkinin tarafları arasında fikri bir süreci de ifade eder.

Bu konuda, aynı güvenlikleştirici aktörün, yine aynı hedef kitleye karşı benzer mesele ve referans nesnesi bileşenleri ile ABD'nin edimlediği iki güvenlikleştirme örneği ele alınabilir. Bu örnekler, söz konusu dönem içerisindeki imajları ile birlikte değerlendirilebilir. Söz konusu iki güvenlikleştirme örneği, ABD'nin 2001 Afganistan güvenlikleştirmesi ve 2003 Irak güvenlikleştirmesidir. Bu iki örneğin birbirlerine yakın tarihlerde edimde bulunulmasının yanında bazı ortak noktaları da mevcuttur: İki vakanın da güvenlikleştirici aktörü ABD; hedef kitlesi Güvenlik Konseyi; meselesi terörizm ve referans nesnesi tüm insanlık ile uluslararası barış ve güvenliktir. Buna rağmen bu iki güvenlikleştirme aynı başarıya ulaşamamıştır. 2001 Afganistan örneği, kısıtlayıcı kurallardan kurtaracak meşruiyet sağlama noktasında, başarılı bir güvenlikleştirme edimi iken 2003 Irak örneği, başarısız bir güvenlikleştirme edimidir. Peki, iki örnek arasındaki zaman diliminde güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç trendi nasıl bir yön izlemiştir?

3.1.1. ABD'nin 2001 Afganistan Güvenlikleştirmesi

11 Eylül 2001 tarihinde New York, Washington D.C. ve Pennsylvania'da eşzamanlı olarak terör saldırıları gerçekleştirilmiştir. Bu saldırılar, ABD'nin yanı sıra uluslararası kamuoyunda da büyük yankı uyandırmıştır. Saldırılar sonrası uluslararası ilişkilerde de hareketlilik yaşanmış ve terörizmin uluslararası güvenliğe karşı oluşturduğu tehdidin büyüklüğü ve ciddiyeti keşfedilmiştir. Öyle ki, BM Güvenlik Konseyi, 11 Eylül saldırılarından hemen sonra aldığı kararlarda, terörizmin uluslararası barışı ve güvenliği tehdit ettiğine ve terörle mücadelede *(combat)* devletlerin ortak hareket etmesi, terör eylemlerinin önlenmesi ve bastırılmasında acil olarak çaba sarf edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır (United Nations, 2001a; United Nations, 2001c). BM Genel Kurulu da terörizme karşı acilen uluslararası iş birliği çağrısı yapmıştır (United Nations, 2001b). BM Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu 1373 sayılı kararda, terörizmle mücadelenin hangi alanlarda ve nasıl gerçekleştirileceği ilgili maddelere yer verilmiştir.

Uluslararası politikada en ciddi gelişme, söz konusu saldırılar sonrası ABD'nin Afganistan'ı işgalidir. ABD, 11 Eylül saldırılarının azmettiricisinin Usame Bin Ladin olduğunu ifade etmiş ve Taliban rejiminden Ladin'in iadesini istemiştir. Taliban rejiminin söz konusu iade talebini reddetmesi üzerine ABD, Taliban rejimini, Usame Bin Ladin'e (El Kaide) yardım etmekle itham etmiştir. (Oran, 2013: 20) Nihayetinde, ABD, BM Güvenlik Konseyi'nin 1368 ve 1373 sayılı kararlarından aldığı meşruiyet ile 7 Ekim 2001'de Afganistan'a, Sınırsız Özgürlük Harekâtı düzenlemiştir (Bush, 2001c).

ABD, bu meşruiyetini, BM Güvenlik Konseyi'nin 1368 sayılı kararında dile getirdiği ve 1373 sayılı kararında yinelediği, doğal meşru müdafaa hakkının tanınmasından almıştır (United Nations, 2001a; United Nations, 2001c). 1368 sayılı kararda yer verilen "Güvenlik Konseyi, terör eylemlerinin neden olduğu uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditlerle her şekilde mücadele etmeye kararlıdır." ile "Güvenlik Konseyi, Sözleşme uyarınca bireysel veya kolektif doğal meşru müdafaa hakkını tanır." (United Nations, 2001a) ifadeleri, meşruiyet iddiası açısından önemlidir. BM açısından uluslararası barış ve güvenliğe yöneltilen tehdit, varoluşsal bir tehdittir. Ulusal seviyedeki bir saldırının, BM'ye uluslararası barış ve güvenliğe yönelik varoluşsal bir tehdit olarak görünmesi, güvenlikleştirici aktörün, varoluşsal tehdit bağlamında, hedef kitleyi ikna ettiğinin göstergesidir. Nitekim devamında, meşru müdafaa hakkına vurgu yapılması, açıkça işaret edilmemesine rağmen, güvenlikleştirici aktöre, kendini kısıtlayan kurallardan kurtulma imkânı yaratmıştır.

ABD Başkanı George W. Bush, 11 Eylül saldırılarından sonra aynı gün içerisinde ulusa seslenişinde, bu saldırıları, ABD halkının yaşam tarzına ve özgürlüklerine karşı kasıtlı ve ölümcül bir dizi terör eylemi olarak tanımlamıştır. Konuşmasının devamında Bush, dünyada barış ve güvenlik isteyen herkesle terörizme karşı savaşı kazanmak için birlikte durduklarını ifade etmiştir ve eklemiştir: "Bu eylemleri düzenleyen teröristlerle onları barındıranlar arasında ayrım gözetmeyeceğiz." Nihayetinde, iyi ve doğru olan ne varsa onları korumak için harekete geçeceklerini ifade etmiştir (Bush, 2001a). Saldırılardan hemen sonra yapılan ulusa seslenişten alıntılanan bu ifadeler, aslında, bize güvenlikleştirme edimi bakımından incelemeye uygun veriler sağlamaktadır.

Güvenlikleştirici aktör olarak Bush, 11 Eylül saldırıları meselesini, ABD halkının yaşam tarzlarını ve özgürlüklerine karşı kasıtlı ve ölümcül bir dizi terör eylemi olarak etiketleyerek referans nesnesi olan ABD halkının varlığını tehdit eden bir varoluşsal tehdit olarak sunmuştur. Bush'un dünyadaki barış ve güvenliği sağlamak için terörizme karşı bir savaştan bahsetmesi, referans nesnesinin genişletilmesidir. Yani, 11 Eylül saldırıları meselesi artık hem ulusal hem de uluslararası varlığı tehdit eden bir varoluşsal tehdit olarak sunulmuştur. ABD, terörizmle savaş (war[20]) olgusunu vurgulayarak iyi ve doğru olan ne varsa onları korumak için savaş koşullarında harekete geçmek istemektedir.

[20] 11 Eylül saldırıları sonrasında gerek ABD'nin gerek BM Güvenlik Konseyi'nin açıklamaları incelendiğinde terörizme karşı gerekli önlemlerin alınması gerektiği ifade edilir. Fakat iki aktör bunu farklı kelimelerle ifade eder. ABD, terörizmle savaş (*war*) ilan ederken BM Güvenlik Konseyi terörizmle mücadele (*combat*) çağrısı yapar. Buradaki nüans tehdit tanımında yatar. BM combat kavramını kullanarak tehdidi ve onunla mücadeleyi

Hedef kitle olarak BM Güvenlik Konseyi, Bush'un konuşmasının ertesi günü 1368 sayılı kararı almıştır. Kararda, Güvenlik Konseyi, 11 Eylül saldırılarını uluslararası terörizm eylemi olarak ifade ederken uluslararası barış ve güvenliği tehdit ettiğini ve tüm devletleri acilen bu tehdidin önlenmesi ve bastırılması konusunda birlikte hareket etmeye çağırmaktadır. Ayrıca, Güvenlik Konseyi, "11 Eylül 2001 tarihli terörist saldırılara cevap vermek ve terörizmin her türlü formuyla mücadele etmek için gerekli tüm adımları atmaya hazır olduğunu ifade eder" iken meşru müdafaa hakkını tanıdığını da ifade etmektedir (United Nations, 2001a). Bu ifadeler sonrası güvenlikleştirici aktör olarak ABD'nin güvenlikleştirici hareketinin, hedef kitle tarafından kabul edildiğini söylemek yerinde olur. Zira, BM Güvenlik Konseyi, 11 Eylül terör eylemini uluslararası alana taşımış ve bu eylemin uluslararası barışı ve güvenliğini tehdit ettiğini kabul edip acil önlem (önleme ve bastırma) alınması yönünde çağrıda bulunmuştur. Kararın devamında saldırılara cevap verilmesinden ve mücadele edilmesinden bahsedilirken bunlar için gerekli tüm adımların atılabileceğinden bahsedilmiştir. Atılacak gerekli tüm adımların yetkisi, belirli bir aktöre açıkça verilmese de meşru müdafaa hakkının tanınması, bir nevi güvenlikleştirici aktörün alacağı önlemin doğrudan kabulüdür ve meşrulaştırıcısıdır. BM Güvenlik Konseyi'nin hızlı ve net bir şekilde doğal meşru müdafaa hakkını tanıması (United Nations, 2001a), ABD'nin güvenlikleştirme edimine ikna olduğunun göstergesidir.

Pek tabi, 11 Eylül saldırıları sonrası gerçekleştirilen söz edimi, güvenlikleştirme edimini anlamak için veri sağlasa da ayrıntı bağlamında irdelenmeye muhtaçtır. Bu noktada eksik ayrıntıları tamamlayacak söz edimi, ABD Başkanı George W. Bush'un 20 Eylül 2001 tarihinde Amerikan Kongre Binası'nda yaptığı konuşma (Bush, 2001b) içeriğinde yatmaktadır. Başkan'ın konuşmasında güvenlikleştirme edimine yönelik veriler gözlemlenebilse de bazı bulanık alanlar mevcuttur. Mesela, varoluşsal tehditten bahsedilmesine karşılık bu tehdidin kaynağına yönelik belirgin veri bulunmamaktadır. Aynı şekilde, bir savaş durumunda bulunma hâlinden bahsedilmekle birlikte kiminle olduğu yönünde belirgin bir veri sunulmamaktadır. Bunun yerine daha genel anlamda "terörizm" ifadesi kullanılmaktadır. Yani, uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden ile bu tehditlerden dolayı savaş içerisinde olunan aktör terörizm olarak ifade edilmiştir. Oldukça genel bir aktör tanımı yapılmış olsa da bu tanımlama güvenlikleştirme edimine halel getirmemektedir.

daha sınırlı tutarken ABD, war kavramını kullanarak daha geniş bir tehdit ve mücadele tanımı yapar. BM Güvenlik Konseyi için tehdit, terör örgütlerinin kendisi iken ABD için onların yanında terör örgütlerine destek veren haydut rejimlerle de savaşılması gerektiğini ifade eder.

Güvenlikleştirme ediminde bu netliğe gereksinim bulunmamaktadır; bu ihtiyaç yalnızca güvenlikleştirme edimine hedef kitlenin ikna olması noktasında vardır ve bu da güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkide vuku bulur. Güvenlikleştirme edimi için gereken kıstaslar bellidir: Bir mesele, referans nesnesine yönelik bir varoluşsal tehdit, varlığa yönelik tehdidin ihtiva ettiği aciliyet ve hedef kitlenin bu edim karşısında ikna olarak güvenlikleştirici aktöre kısıtlayıcı kurallardan kurtulacağı meşruiyeti vermesidir. 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası Başkan Bush'un güvenlikleştirme edimi, birçok bulanık noktalar içermesine rağmen, BM Güvenlik Konseyi'nin 1368 sayılı kararı ile hedef kitle tarafından kabul edildiği ifade edilmişti. Aslına bakılırsa, BM Güvenlik Konseyi'nin söz konusu kararı da muğlak noktalar içermektedir. Nitekim, bireysel ya da kolektif meşru müdafaa hakkının kimlere tanındığının ve uluslararası terörizm ile mücadelede kimin komutasında hangi önlemlerin alınacağı konularında belirsizlikler mevcuttur.

ABD Başkanı George W. Bush, 20 Eylül 2001 tarihinde Amerikan Kongre Binası'nda yaptığı konuşma ile 11 Eylül 2001 konuşmasındaki boşlukları açığa kavuşturmuştur. 11 Eylül'ü gerçekleştiren saldırganlar artık birer El-Kaide üyesidirler. Dolayısıyla saldırıları gerçekleştiren, yani "ayrım yapmaksızın tüm Amerikalıları öldürmek" isteyen, uluslararası barışa ve güvenliği tehdit eden El-Kaide terör örgütüdür. Söz konusu terör örgütünün, uluslararası barış ve güvenliği iki amaç etrafında tehdit ettiği ileri sürülür: Bu amaçlar "Dünyayı yeniden yapılandırmak ve radikal inançlarını dayatmak"tır. Bush, bir savaş hâlinde bulunduklarını ifade ederken bir düşman tanımı yapmaktadır: "Teröristlerin oluşturduğu radikal şebekeler ve teröristleri destekleyen her hükümet". Bu düşman tanımlamadaki esas amaç, saldırılarda Afganistan'daki Taliban rejiminin etkisinin olduğunu göstermek istemesidir. Nitekim Bush, Taliban rejiminin El-Kaide terör örgütüne yardım ettiğini ve bu yardımın da onları böylesine bir saldırıyı planlama ve gerçekleştirme konusunda cesaretlendirdiğini ifade etmiştir. El-Kaide'yi finanse ettiği, barındırdığı ve donattığı gerekçesiyle ABD, Afganistan'dan bir dizi talepte bulunmuştur ve bu taleplerin pazarlığa ve tartışmaya kapalı olduğu ifade edilmiştir (Bush, 2001b). ABD'nin bu taleplerinden birisi, Afganistan'ın toprak bütünlüğüne saygı göstermediğini gösterir niteliktedir. Bu talep, Afganistan sınırları içerisindeki terörist eğitim kamplarına serbest giriş hakkıdır (Bush, 2001b). Zira, bu talebin Afganistan tarafından karşılanmaması sonucu yaşanabilecekleri kestirebilmek mümkündür. Nitekim, ABD bir niyet açıklaması yapmıştır ki devamında yaşananlar dikkate alındığında Afganistan'ın işgal edilmesi şaşırtıcı değildir. Bush, konuşmasının devamında referans nesnesinin varlığını tehdit eden varoluşsal tehdide

karşı alacağı önlemlere yer vermektedir. Öncelikle teröre karşı gereken her türlü savunma önleminin alınacağını ifade ederken aynı zamanda bir karşılık verileceğini de ifade etmektedir. Bu karşılığın bir misilleme ya da birbirinden bağımsız saldırılar olmayacağını bunlardan daha fazlasını ihtiva edeceğini ve daha öncekilere benzemeyen tarzda uzun süreli bir çarpışma olacağını ifade etmektedir. Öyle ki, konuşmanın devamında Bush, silahlı kuvvetlerin harekete geçmek için beklediğini ifade etmiştir (Bush, 2001b). Burada bir kuvvet kullanma niyetinin olduğunu söylemek mümkündür.

20 Eylül 2001 konuşması, 11 Eylül 2001 konuşmasındaki bulanık alanları giderirken, alınacak önlemler konusunda da geniş ayrıntılara yer verilmiştir. Artık, referans nesnesini tehdit eden aktör ve aktörlerin kim olduğu netleştirilmiş ve ABD'nin kuvvet kullanma niyeti açıkça gösterilmiştir. BM Güvenlik Konseyi, 28 Eylül 2001 tarihinde aldığı 1373 sayılı karar ile daha önce aldığı 1368 sayılı karardaki ifadelerini yinelemiş ve 1368 sayılı karara ek olarak devletlerin terörizmle mücadelede neyi nasıl yapacağına dair ifadelere yer vermiştir (United Nations, 2001c). ABD'nin kuvvet kullanarak önlem alacağını, bu önlemin uzun süreli bir çatışma içereceği ve önlem neticesinde Afganistan topraklarında bir serbestiye erişme çabalarının meşru müdafaa hakkına halel getirmesine karşın, BM Güvenlik Konseyi her iki kararında da doğal meşru müdafaa hakkını tanıdığını ısrarla ifade etmiştir. Sonucu ve içeriği ne olursa olsun, BM Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu 1368 ve 1373 sayılı karar ile ABD kuvvet kullanma yasağından meşru müdafaa kapsamında kurtulmuştur.

3.1.2. ABD'nin 2003 Irak Güvenlikleştirmesi

11 Eylül saldırıları sonrası, ABD dış politikası fazlasıyla hareketlenmiştir. Özellikle, Orta Doğu, ABD dış politikasındaki yerini genişletmiştir. 11 Eylül sonrası, ABD'nin terörizmle savaş ilan etmesi kendisine, politik hedeflerini meşruiyet bağlamında etiketleyebilme imkânı sağlamıştır. Nitekim ABD, politik hedeflerini gerçekleştirebilme noktasında terörizm ve terörizmle savaşa fazlasıyla atıf yapmıştır. Bu etiketleme, 11 Eylül saldırıları sonrası Afganistan işgali ile başlamış, Irak işgali ile devam etmiştir. Artık ABD, politik hedeflerini, "terörizmle savaş" etiketi üzerinden ele almıştır.

Bu etiketleme, tek taraflı bir edimle meydana gelmemektedir. ABD'nin bu tek taraflı edimine karşılık hedef kitlenin de bir edimine ihtiyaç vardır. Yani daha net ifadeyle, ABD'nin bir güvenlikleştirme ediminde bulunmasına karşılık hedef kitlenin de bu edime ikna olması gerekmektedir. Bu doğrultuda, ABD, Afganistan'a müdahale ile sonuçlanacak politik hedefini, terörizmle savaş etiketi ile etiketleyerek bir güvenlikleştirme ediminde

bulunmuştur. Hedef kitlenin de bu edime ikna olması sonucunda ABD, Afganistan'a müdahale etmesini kısıtlayan kurallardan kurtulmuştur. Sonrasında, politik hedefleri neticesinde Irak'a müdahale etmek isteyen ABD, genel ifadeyle Irak'ı güvenlikleştirmek istemiştir. Afganistan güvenlikleştirme ediminin aksine bu sefer hedef kitlenin, bu güvenlikleştirme edimine ikna olmadığı ve böylelikle ABD'nin politik hedefini terörizmle savaş etiketi ile etiketleyerek meşrulaştırma çabasını kabul etmediği söylenebilir.

ABD, 11 Eylül 2001'de terörizme hedef olması neticesinde terörizm konusuna karşı dikkatini arttırmış ve "terörizmle savaş" konusunda kararlılığını göstermiştir. Bush'un 20 Eylül 2001 tarihli konuşmasındaki (Bush, 2001b) düşman tanımlaması, yalnızca 11 Eylül saldırılarına yönelik değildir. Bu tanımlama, aynı zamanda, ABD Dış Politikasının ana hatlarını oluşturacaktır. Zira, terörizmle savaş yalnızca terör örgütleri ile değil onlara her türlü desteği sağlayan aktörlerle de olmalıdır. Söz konusu aktörlerin en dikkati çekeni, devletlerdir. Bu tanımlama aslında, ABD'ye politik hedeflerini, terörizmle savaş etiketi ile etiketleyerek ona bir nevi maskeleme yetisi kazandırmaktadır. Aynı zamanda bu etiketleme ve maskeleme politik hedefe meşruluk da kazandırır.

ABD, bir başka aktör üzerindeki politik hedefini gerçekleştirmek için onu, terörizme destek vermekle suçlayarak terörizmle savaş etiketi ile bir gerçeklik yaratmak ister. Bunu da güvenlikleştirme edimi ile yapar. Bir meseleyi, varoluşsal tehdit ile etiketlemek ve onun hedef kitle tarafından kabul edilmesi bir gerçeklik yaratır: Bir meselenin varoluşsal tehdit oluşturduğu gerçeği. ABD de bir gerçeklik yaratma arzusu ile Saddam Hüseyin özelinde Irak'ı birtakım etiketler ile etiketlemek istemiştir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte oluşan güç boşlukları, uluslararası aktörlere, Sovyetler Birliği'nin envanterinde bulunan kitle imha silahları (KİS) ile onları üretecek teknolojik alt yapıya erişim imkânı tanımıştır. Bu boşluklar, rejimler tarafından olduğu kadar terör örgütlerince de doldurulabilme potansiyeline sahipti. Yani, Sovyetler Birliği'nin geliştirdiği KİS'lere ve onları üretecek teknolojiye erişim imkânı terör örgütleri için de mümkündü (Bush, 2001d; Bush, 2002c: 13; Bush, 2003a). Bush, ortaya çıkan bu yeni tehdidin Soğuk Savaş dönemindeki KİS tehdidinden farklı olduğunu ve dolasıyla Soğuk Savaş dönemindeki KİS kullanımını engelleme konusunda işe yarayan önlemlerin, yeni tehditler üzerinde işe yaramadığını ifade etmiştir (Bush, 2002c: 13; Bush, 2003a). Böylelikle ABD için müdahale edilmesi gereken ikinci bir tehdit ortaya çıkmıştır. Artık ABD'nin iki hedefi vardır. İlki, terör örgütlerinin kamplarını yok ederek teröristleri adalet önüne

çıkarmaktır. İkincisi, KİS arayışındaki teröristlerin ve haydut *(outlaw)* rejimlerin ABD'ye ve dünyaya yönelttiği tehdide müdahale etmektir (Bush, 2002a; Bush, 2002c: 6).

Afganistan işgali ile terör kamplarını yok etmeyi ve teröristleri adalet önüne çıkarmayı planlayan ABD, işgal sırasında tehdidin yeni bir boyutunu keşfetmiştir. Söz konusu terör kamplarında binlerce terörist eğitilerek dünyanın dört bir yanına dağılmış ve birçoğu KİS'e sahip olan ya da arayan haydut rejimlerin müttefiki hâline gelmiştir. Bu müttefiklik tehlikenin boyutunu da genişletmiştir (Bush, 2002a; Bush, 2003b). Teröristlerin kendi başlarına oluşturduğu tehdidin KİS'ler ile birleşmesi ihtimali, Bush yönetimi tarafından ısrarla dillendirilmektedir. Öyle ki, Bush bu tehdidin göz ardı edilmeksizin müdahale edilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır; çünkü paylaşılan medeniyet tehdit altındadır (Bush, 2001d). Terörist örgütlerin KİS'lere erişimi, varlığa yönelik bir tehdit olarak sunulduğu gibi ayrıca tehdidin göz ardı edilmemesi vurgulanarak acilen ilgilenilmesi gereken bir konunun varlığına işaret edilmektedir. Paylaşılan medeniyeti tehdit eden bu mesele ile ilgilenilmezse söz konusu medeniyetten geriye bir şey kalmayacaktır. Savaşmaya kararlılık vurgusu (Bush, 2001d), olağanüstü önlemlere işaret etmektedir.

Bush yönetimince terör örgütlerini bu denli tehlikeli hâle getiren, kendilerinden ziyade haydut devletlerdir *(rogue state)* (Bush, 2003b; Bush, 2002c: 13). Zira, söz konusu rejimler hem kendileri doğrudan tehdit iken hem de politik araç olarak kullandıkları terör örgütleri aracılığıyla tehdittir (Bush, 2003a). Bu tehditlere KİS'ler eklendiğinde, tehlikenin boyutu artmaktadır. Bu devletler, "halklarına gaddarca davranır, uluslararası hukuku hiçe sayar, küresel terörizmi destekler, KİS elde etmeye kararlıdırlar ve insani değerleri yok sayarlar" (Bush, 2002c: 14). Terörü destekleyen bu haydut devletler; Kuzey Kore, İran ve Irak'tır. Aynı zamanda bu üç devletin bir "şer ekseni" oluşturduğu ifade edilmektedir (Bush, 2002a).

Şer ekseninin bir parçası ve haydut devlet olarak ifade edilen Irak, Bush tarafından üç temel tehdit ile etiketlenmektedir: 1) KİS'e sahip olmak istemesi; 2) Halkının ve insanlığın varlığını tehdit etmesi; 3) Terör örgütleri ile bağlantısının varlığı ve KİS'leri bu teröristlere kullandırtma ihtimali (Bush 2002a; Bush, 2002c: 14; Bush 2003b). Bu tehditlerin hepsinin temelinde KİS'ler yer almaktadır. ABD, etiketlemesini KİS üzerinden kurgulamaktadır.

Saddam Hüseyin rejiminin KİS'lere sahip olmak istemesinin nedeni bölgeye hâkim olma tutkusu olarak ifade edilmiştir. Bu tutkunun bölgede ölümcül tahribatlar oluşturacağı da eklenmiştir (Bush, 2003a). Tüm insanlığın iyiliği için Orta Doğu'da bir değişimi savunan Bush, Irak gibi teröre destek veren tüm rejimlere karşı çıkılması için uluslararası topluma

çağrı yapmaktadır (Bush, 2002b). Irak'ın KİS'ler ile fetih tutkusu peşinde koşacağının ifade edilmesi hem devletler için hem de insanlık için tehdit unsuru içermektedir. Böylesine bir tehdit, aynı zamanda, uluslararası barış ve güvenliği de tehdit etmektedir. Bush yönetimi Irak güvenlikleştirme ediminde, referans nesnesi skalasını oluşturan mikro, orta ve sistem düzeylerin (Şekil 1.4.) hepsini kullanmıştır. Tehditlerin, Amerikan ve Irak halkları başta olmak üzere tüm insanlığın varlığına tehdit oluşturmasının yanında fetih tutkusu dahilinde devletlerin de varlığına tehdit oluşturduğu ileri sürülmüştür. Hem insanlığın hem de devletlerin tehdit edildiği bir konjonktürde uluslararası barış ve güvenliğin de tehdit altında olduğu aşikardır. Öyleyse bu tehdit, herkesçe ilgilenilmesi gereken bir tehdittir. Göz ardı edilmeksizin bu tehlikeyle yüzleşmek gerektiği ifade edilmiştir (Bush, 2003b).

Bush yönetimi, tehdit (mesele) kapsamını da 11 Eylül saldırılarından itibaren genişletmiştir. Nitekim, 11 Eylül saldırıları sonrası tehdit, ilk başta saldırganlar iken sonra terör örgütü üyeleri olmuştur. Devamında, bu teröristlerin yanına onlara yardım ve yataklık yapan rejimler eklenmiştir. Nihayetinde KİS arayan ve bulunduran haydut rejimler eklenmiştir. Bush'a göre teröre karşı savaşta en büyük tehlike, bu haydut rejimlerdir (Bush, 2003a).

Söz konusu haydut rejimlerin, teröristlere yardım ve yataklık yaptığı sürece bir bedel ödemeleri gerektiğini ifade eden Bush, terörle yüzleşme ve onu yenme konusunda ABD'nin dünyaya öncülük ettiğini ifade ederken geçmişe atıfta bulunarak Hitler ve Komünizme karşı olduğu gibi, haydut rejimlere ve onların müttefiki terör örgütlerine karşı barışı ve güvenliği korumak için yeniden göreve çağrıldıklarını ve bunu bir sorumluluk edindiklerini ifade etmektedir. (Bush, 2001d; Bush, 2003a). Böylelikle, haydut rejimleri de içeren teröre karşı savaşta kendini önceleyen Bush, saldırganlığa ve teröre yanıt vermeyi görevleri olarak tanımlamakta ve başka bir seçeneğin olmadığını ifade etmektedir; çünkü başka bir barış yoktur (Bush, 2002a). Öyleyse, mevcut olan barış acilen korunmalıdır. Başka bir barış olmadığı söylemi, meselenin hem varoluşsal tehdit hem de acil müdahale edilmesi açısından etiketlenmesidir. Bush'un tarihten örnekler vererek teröre karşı savaşta öncülük ettiklerini ifade etmesi, hedef kitleyi, Saddam Hüseyin meselesinde ABD'nin tek sorumlu aktör olduğuna ikna etmeye yönelik bir girişimdir. Böylece Bush, ikna etmesi durumunda, alınacak önlemleri belirleyebilecek ve uygulayabilecektir.

Bush, Saddam Hüseyin'in ekonomik yaptırımlar ya da medeni dünyadan tecrit edilme gibi önlemlere rağmen KİS arzusundan hâlâ vazgeçmediğini ve hiçbir şeyin onu

durdurmadığını ifade etmiştir (Bush, 2003a). Saddam Hüseyin'in KİS arzusu halkları, devletleri ve sistemi böylesine rahatsız ediyorsa ve alınan olağan önlemler onu durdurmuyorsa yapılacak olan olağanüstü önlemler almaktır. Olağanüstü önlem alma isteği de böylelikle dile getirilmektedir. Nitekim, 5 ay sonraki yaptığı konuşmada Bush, şu ifadeleri kullanmıştır: "Eğer ki Irak silahsızlanmazsa onu kuvvet *(force)* kullanarak silahsızlandırırız." (Bush, 2003b). Böylece, olağanüstü önlem düşüncesi de dillendirilmiştir.

Daha önceleri bazı rejimlerin terörle iş birliği yaptığını ve terörle iş birliğinin devamı hâlinde söz konusu rejimlerin Amerikan müdahalesi ile karşılaşabilecekleri Bush tarafından dillendirilirken (Bush, 2002a) 2003 yılına gelindiğinde bu rejimlere karşı artık kuvvet kullanımı dillendirilmeye başlanmıştır. Öyle ki Bush, oldukça nettir: "Eğer kuvvet *(force)* kullanmamız gerekiyorsa (…) hazırız." (Bush, 2003b). Barış için çabaladıklarını ifade eden Bush, barışın savunulması gerektiğine vurgu yapmış ve koalisyon ortakları ile beraber Afganistan'a yaptıkları gibi Irak'a özgürlük götüreceklerini ifade etmiştir (Bush, 2003a). ABD'nin Afganistan'a özgürlüğü işgal yoluyla götürmesi gibi Irak'a gidecek özgürlük de ABD işgalinden geçmektedir.

Bush, bir ders aldıklarını ve bu ders neticesinde tehditlere karşı saldırıyı beklemeden aktif müdahale edilmesi gerektiğini öğrendiklerini ifade etmektedir. Ona göre yeni tehditler çok tehlikelidir ve bu yüzden onlara, eylemlerini gerçekleştirmeden müdahale edilmesi gerektiğini savunmaktadır. KİS'lere erişim imkânı olan söz konusu tehditlerin bir eylemini beklemek büyük tehlikelere yol açabileceğinden bu tehditlere karşı ön alıcı *(proactive)* önlemler alınmalıdır (Bush, 2002a; Bush, 2002c: 6; Bush 2003a; Bush 2003b).

ABD, 11 Eylül saldırıları sonrası tanıştığı tehditle savaşmak için işgal ettiği Afganistan'da yeni bir tehdidi keşfetmiştir. Bu tehdit, KİS arayan ve barındıran haydut rejimler ile terörist müttefikleridir. Bu iş birliği, teröristleri daha tehlikeli hâle getirmiştir. Zira, "dünyanın bütününü bir savaş alanı olarak gören" (Bush, 2002a) teröristler, müttefiklerinden temin edebilecekleri silahlarla (KİS) daha ölümcül tehditler oluşturabilecektir. Bu yüzden, teröre karşı savaşta bu haydut rejimler özel yer kaplamaktadır. Teröristlerin yanında haydut rejimlerin de oluşturduğu tehdide müdahale edilmelidir. Bu haydut rejimlerden biri de Irak'tır ve Irak meselesi ile ilgilenilmelidir. Bu sebeple ABD, Irak'ı KİS bulundurma, kullanma ve kullandırtma etiketleri ile etiketleyerek insanlığın, devletlerin ve sistemin varlığına karşı varoluşsal bir tehdit olarak sunmuştur. Referans nesnesi skalasının 3 düzeyinin de varlığını tehdit eden bir mesele, acilen ele alınmalıdır; aksi

takdirde yeni bir biz ve yeni bir barış olmayacaktır. Buradan hareketle, ABD, söz konusu meseleyi olağanüstü önlem ile ele almak istemiş ve bu olağanüstü önlemi, ön alıcı müdahale/önleyici meşru müdafaa üzerinden kurgulamıştır. ABD'nin Irak'ı işgaline kadar BM Güvenlik Konseyi, ABD'ye kendini kısıtlayıcı kurallardan kurtaracak meşruluğu sağlamamıştır. ABD, güvenlikleştirici hareket bağlamında başarılı olmuşken güvenlikleştirme edimi bağlamında başarısız olmuştur. Bir başka deyişle, ABD, Saddam rejiminin varoluşsal bir tehdit olduğuna hedef kitleyi ikna etmiş ama bu varoluşsal tehdide karşı alacağı olağanüstü önlemin alınmasının önündeki kısıtlayıcı kurallardan kurtulamamıştır.

Pew Araştırma Merkezinin (PEW) 2002 yılında hazırladığı *What The World Thinks In 2002* isimli rapordaki bir ankete bakıldığında Irak ve Saddam tehlikesinin varlığı, BM Güvenlik Konseyi Daimî Üyesinin dördü (ABD, Birleşik Krallık, Fransa, Rusya) tarafından yüksek oranlarda (sırasıyla %91, %95, %97 %83) kabul görmüştür ve aynı zamanda Birleşik Krallık, Fransa ve Rusya tarafından bu soruna müdahale edilmesi gerektiği de yüksek oranda (sırasıyla %95, %95, %74) kabul görmüştür. Fakat, Fransa ve Rusya, ABD'nin bu tehlikeye karşı kuvvet kullanma isteğini, Irak petrolünü kontrol etme isteği ile açıklamışlardır. Yine aynı devletler, Saddam Hüseyin'in kuvvet kullanarak uzaklaştırmasına da karşı çıkmışlardır (Pew, 2002: 3). Özetle, ABD'nin güvenlikleştirici hareketi başarıya ulaşmış olsa da terörizmle savaş söylemi, bu kez hedef kitle tarafından kabul görmemiştir.

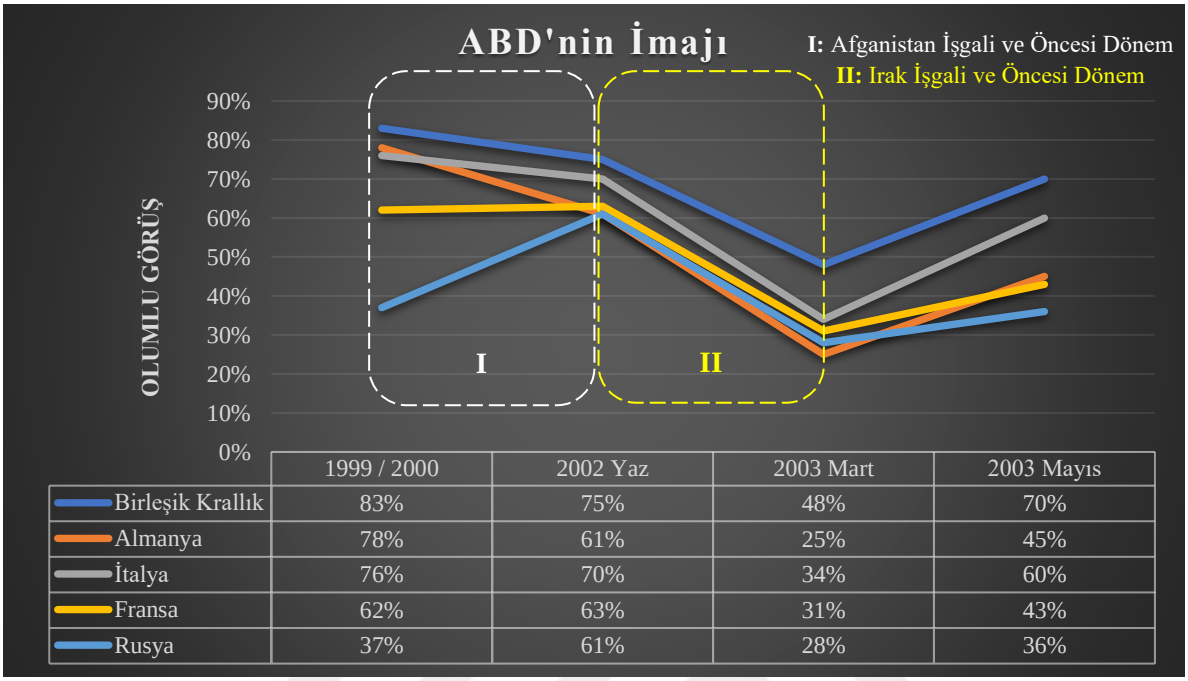
Başarılı bir güvenlikleştirme ediminin ölçütü, güvenlikleştirici aktörün kendisini kısıtlayan kurallardan kurtulması olduğu ifade edilmişti. Güvenlikleştirici aktörün kısıtlayıcı kurallardan kurtulması, onun güvenlikleştirdiği meseleye karşı olağanüstü önlem alması gerektiğine hedef kitlenin ikna olması ile sağlanmaktaydı. Aksi durumda iki ihtimal ortaya çıkmaktadır. İlkinde, hedef kitle, güvenlikleştirici aktörün olağanüstü önlem almasına ikna olmaz ancak güvenlikleştirici aktörün bir meseleyi varoluşsal tehdit ve acil önlem ile etiketlemesine ikna olur. Bu durumda, güvenlikleştirici aktör başarılı bir güvenlikleştirme edimi gerçekleştiremez, başarılı bir güvenlikleştirici hareket gerçekleştirir. Bu durumun güvenlikleştirme teorisi bağlamında bir kıymeti olmasa da zaman zaman aktörlerin politik hedeflerine hizmet edebilmektedir. İkincisinde hedef kitle, güvenlikleştirici aktörün ne olağanüstü önlem almasına ne de meseleyi varoluşsal tehdit ve acil önlem etiketi ile etiketlemesine ikna olur. Afganistan ve Irak güvenlikleştirme örnekleri dikkate alındığında, Afganistan güvenlikleştirme edimi, başarılı bir güvenlikleştirme edimidir; Irak

güvenlikleştirme edimi başarılı bir güvenlikleştirici hareketi barındırsa da başarısız bir güvenlikleştirme edimidir.

İlişkisel bir süreci içeren güvenlikleştirme ediminde, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin yönü önemlidir. Zira, güvenlikleştirici aktör, bir söz ediminde bulunur ve onun başarısı, hedef kitlenin o söz edimine ikna olmasına bağlıdır. Güvenlikleştirici aktör, kurgulamasını ne kadar kusursuz yaparsa yapsın hedef kitle hakem rolü üstlenmeyecek ve kararını verirken objektif davranmayacaktır. Bu sebeple, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkiye odaklanılması elzemdir. Bir güvenlikleştirmenin şartları, tam ve eksiksiz yerine getirildikten sonra hedef kitlenin yapısına göre ikili ya da çoklu ilişki süreci başlar. Meselenin varoluşsal tehdit oluşturması ve onunla acil ilgilenilmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda güvenlikleştirici aktör hızlı sonuç almalıdır. Nitekim ikili ilişkiler düzeyine inildiğinde, güvenlikleştirici aktör, hedef kitlenin fikri üzerinde etkiye sahip olmalıdır. Zihinleri kazanmak bu noktada önem kazanır. Öncelikle, güvenlikleştirici aktörün hedef kitle üzerindeki imajı yüksek oranda olumlu olmalıdır. Zira, bu sağlandığında, güvenlikleştirici aktörün varoluşsal tehdit ve aciliyet etiketlemeleri hedef kitle tarafından daha dikkate değer görülecek ve güvenlikleştirici aktörü kısıtlayan kuralların aşılması karşısında hedef kitle, direnç göstermeyecek ya da daha az direnç gösterecektir. Bu durumda, güvenlikleştirici aktörün hedef kitleyi ikna etmesi daha olası olacaktır. Pekâlâ, yukarıda yer verilen, iki güvenlikleştirme örneğinde, güvenlikleştirici aktörün hedef kitle tarafındaki imaj trendi incelendiğinde böyle bir sonuca ulaşılabilir mi?

İki güvenlikleştirme örneğinin önemi, iki yıl arayla gerçekleştirilmesinin yanında güvenlikleştirici aktörün, hedef kitlenin, referans nesnesinin ve olağanüstü önlemin tamamının, meselenin ise büyük oranda benzer olmasıdır. Öyleyse, iki güvenlikleştirme örneği başarı bağlamında karşılaştırıldığında güvenlikleştirici aktörün hedef kitle tarafındaki imaj trendini incelemek anlamlı olacaktır. Pew Araştırma Merkezi, 2002 Yaz (Pew, 2002), 2003 Mart (Pew, 2003a) ve 2003 Mayıs (Pew, 2003b) çalışmalarında 1999/2000, 2002 Yaz, 2003 Mart ve 2003 Mayıs dönemlerine ait ABD'nin bazı devletler üzerindeki imajını ölçen verilere yer vermiştir. Yıllara göre farklı sayıda devlet çalışmaya dahil edilmiştir. Hedef kitle

olan BM Güvenlik Konseyi'nin daimî üyelerinin (Çin hariç[21]) ve bu daimî üyeler üzerinde muhtemel etkisi bulunabilecek devletlerin[22] verileri kullanılmıştır (Şekil 3.2).

	1999 / 2000	2002 Yaz	2003 Mart	2003 Mayıs
Birleşik Krallık	83%	75%	48%	70%
Almanya	78%	61%	25%	45%
İtalya	76%	70%	34%	60%
Fransa	62%	63%	31%	43%
Rusya	37%	61%	28%	36%

Şekil 3.2. ABD'nin imajı (Pew, 2002: 4; Pew, 2003a: 1; Pew, 2003b; 19)

A, B'yi ikna ederek bir şey yaptıracaksa yumuşak güç bileşenlerine de sahip olması gerekmektedir. B'nin ikna olması için evvela A'nın kendini dinletebilmesi gerekir. Bunu başardıktan sonra A, talep ettiği olağanüstü eylemin gerekliliği konusunda B'yi ikna etmelidir. B, anarşik bir sistem içinde, objektif olmayacaktır ve sübjektif kararlar alacaktır. Nitekim, A'nın B'yi ikna etmek için kullandığı stratejiler, laboratuvar ortamından ziyade öznelerarası ilişkilerin yaşandığı sosyal ortam dahilinde ele alınacaktır. Sosyal ortam içerisinde ele alınan stratejilerin, B'nin kararlarını etkileme yönü, A'nın B ile olan ilişkisine göre şekillenecektir. Bu ilişki, B'nin yapısına göre ikili ya da çoklu sosyal ilişkiler dahilinde kendini gösterecektir. Sosyal ilişkiler dahilinde A'nın B üzerindeki imajı önemlidir çünkü B sübjektif karar alacaktır.

Bir güvenlikleştirme ediminde ikna, kilit rol oynuyorsa güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişkinin niteliği de iknada kilit rol oynar. Zihinler kazanılmak isteniyor ise zihinde bırakılan izlenimler olumlu olmalıdır. ABD de Afganistan ve Irak güvenlikleştirme edimlerinde, hedef kitlenin zihnini kazanmayı hedeflemiştir. İlkinde başarılı olurken ikincisinde başarısız olmuştur. Şekil 3.2.'de gösterildiği üzere ABD, başarılı bir

[21] Söz konusu çalışmaların hiçbirinde Çin'e ait verilerin bulunmaması sebebiyle.
[22] Daimi üyeler üzerinde muhtemel etkisinin bulunmasının yanı sıra dört döneme de ait verilerinin bulunmasına dikkat edilerek seçilmiştir.

güvenlikleştirme ediminde bulunduğu Afganistan meselesi öncesi 1999/2000 verilerinde Rusya haricinde diğer devletler üzerinde yüksek oranda olumlu imaja sahiptir. I numaralı alan incelendiğinde Afganistan güvenlikleştirme edimi sonrası ufak düşüşler gözlemlense de ABD'nin yüksek olumlu imajı hâlâ sürmektedir. Bir ülkenin imajı, başka bir ülkeyi işgal etmesine rağmen, hâlâ yüksek oranlarda ise bu kurallarla kısıtlanmış eylemi, bir mesele dahilinde meşrulaştırdığının göstergesidir. Hedef kitle, güvenlikleştirici aktörün olağanüstü eyleminin haklı sebeplere dayandığına ikna olmuş ya da ikna olmak istemiştir. Her iki durumda da güvenlikleştirici aktörün imajı rol oynamıştır. Olumlu imaj yükseldikçe ikna olma/etme ihtimali yükselir, ikna olma/etme ihtimali yükseldikçe olumlu imaj yükselir. Güvenlikleştirici aktörün hedef kitle üzerindeki yüksek olumlu imajı, güvenlikleştirici aktörün etiketlemelerini haklı gösterirken haklı görülen her etiket sonunda da olumlu imaj artmaktadır[23].

Afganistan meselesinde, 11 Eylül gerçekliği büyük rol oynasa da tehdidin gerçekliği güvenlikleştirme ediminde elzem değildir. Gerekli olan, bir tehdidin sosyal ilişkiler içerisinde inşa edilmesidir. Saldırıların, ABD'nin temel değerlerinin varlığına tehdit olarak etiketlenmesi, ABD'nin imajı konusunda olumlu görüşe sahip devletleri, bu değerlerin acil ve olağanüstü bir şekilde korunması konusunda ikna etmiştir. Çünkü imajı yüksek oranda olumlu olan bir devletin, değerleri de önemli olmaktadır.

Afganistan işgali sonrası politik hedeflerine devam eden ABD, bu sefer de Saddam Hüseyin özelinde Irak'ı KİS'ler ve terör örgütleri bağlamında güvenlikleştirmek istemiştir. Afganistan'ın işgalinden Irak'ın işgaline kadar olan sürede ABD, Irak'ın KİS tutkusuna ve terör örgütleri ile ilişkisine vurgu yapmıştır. Nitekim, Irak KİS'leri kullanarak varlığa tehdit oluşturduğu gibi ilişki kurduğu terör örgütlerine de KİS kullanma imkânı sağlayarak varlığa tehdit oluşturabilir etiketi, ABD tarafından, iki işgal arasında sıkça kullanılmıştır. Şekil 3.2'de yaklaşık II numaralı alana denk gelen bu iki işgal arası dönemde, ABD'nin olumlu imajı ciddi düşüşler yaşamıştır. ABD'nin, verilen dönemler arasında, en düşük olumlu imaj oranı, hedef kitlenin ikna olmasından umudunu kesip olağanüstü önlemler aldığı dönemdir.

Hedef kitle, güvenlikleştirici aktörün olağanüstü eyleminin haklı sebeplere dayandığına ikna olmamış ya da ikna olmak istememiştir. Öyle ki, ABD'nin varlığı koruma etiketleri, Fransa ve Rusya karşısında değer görmemiştir. Zira, onlara göre, ABD'nin Irak'a

[23] Haklı görülen her etiket sonunda da olumlu imaj artar durumuna, I numaralı alandaki Rusya trendi örnek verilebilir.

karşı kuvvet kullanma isteğinin sebebi, Irak petrolünü kontrol etme isteğidir (Pew, 2002: 3). Güvenlikleştirici aktör olan George W. Bush, yüksek oranlarda ABD'nin problemi olarak görülmüştür: Fransa ve Almanya için bu oran %74; İtalya için %67; Birleşik Krallık için %59 ve Rusya için %43'tür (Pew, 2003b: 22). Güvenlikleştirici aktörün imajı, bu denli düşük iken bir meseleyi güvenlikleştirme çabası ne kadar destek görür? Güvenlikleştirici aktörün kendisini problem olarak gören hedef kitle, onun bir problemi çözeceğine de ikna olmayacaktır. Nitekim, Irak güvenlikleştirme ediminde yaşandığı üzere, hedef kitle, ikna olmamış ve güvenlikleştirici aktöre olağanüstü önlem alma meşruluğu vermemiştir.

SONUÇ

Sosyal bilimlerde her bir kavramsal tanımlama girişiminin kapsayıcı olma ve çoğunluk tarafından kabul edilebilme arzusu gözlemlenebilse de insanın sosyal ortamından harmanlanmamış bir tanım bulmak oldukça zordur. İnsan sosyal bir varlıktır ve sosyal ağlar kurar. Bu sosyal ağlar ile çeşitli etkileşimlere girer ve bunun sonucunda çeşitli gerçeklikler inşa eder. Bu gerçeklikler, öznelerden parçalar içerir. Bu noktada öznelerarasında yaratılan birer gerçeklik olan güç ve güvenlik tanımlamalarında genel geçerlik beklemek yerinde bir istek olmayabilir.

A ve B arasındaki bir X meselesi, kendi aralarındaki ilişki neticesinde bir güvenlik meselesi olabilir. Bu noktada A ve B'nin arasındaki ilişki korunduğu sürece X meselesi bir güvenlik meselesi olarak kalabilir fakat A ve B ikilisinin yanına C eklendiği zaman X meselesi otomatik bir şekilde A ile C ya da B ile C arasında güvenlik meselesi haline gelmeyebilir. İlk durumda, A ile B arasında yaratılan güvenlik gerçekliğine, X meselesi dahilinde en az iki yeni gerçeklik daha eklemlenmelidir. Bundan sonra her eklemlenecek aktör neticesinde yaratılan gerçekliklerin sayısı artacaktır.

Bunun yanında, X meselesi haricinde ortaya çıkacak her bir yeni mesele, yaratılan güvenlik gerçekliklerine çarpan etkisi olacaktır. Yaratılmış bu karmaşık güvenlik ağlarını, genel bir tanım üzerinden okumak yanıltıcıdır. Her bir güvenlik meselesi, aktörlerinden ve bağlamından ayrı analiz edilmemelidir. Aktörler, sosyal bir varlık olmaları ya da sosyal bir varlık tarafından var edilmeleri nedeniyle kurdukları sosyal ağlar üzerinden etkileşime girerler. Bu etkileşimlerin oluşturduğu ilişkiler, güvenlik gerçekliklerini yaratır.

Kısacası güvenlik, öznelerin söz edimi üzerinden tanımlanır. X meselesinin A ve B için bir güvenlik meselesine dönüşmesi için aktörlerden en az birisi, bu meseleyi, güvenlik tehdidi olarak sunmalıdır. Bu noktada, aktörlerin başvuru kaynağı, Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen güvenlikleştirme teorisidir. Bu teorideki önemli kıstas, tehdidin varlığa yönelik olmasıdır. Güvenlikleştirici aktör olarak A, X meselesini, bir referans nesnesinin varlığına yönelik bir tehdit olarak sözcelemler. Bu sözcelemin diğer aktörler tarafından kabul edilmesi ile birlikte güvenlik gerçeklikleri yaratılmaya başlanır. Öyleyse, bu sözcelemin içerdiği tehdit gerçek bir tehdit olabildiği gibi olmayabilir. Buradaki tek gerçek, güvenliğin yaratılan bir gerçek olmasıdır.

Peki, aktörler neden güvenlik gerçeklikleri yaratmak ister? Bu soruya, varlıklarını[24] korumak için cevabı verilebilir. Fakat bu cevap bir başka soruyla derinleştirilmelidir: Varlıklarını nasıl korurlar? Aktörler varlıklarını acil ve olağanüstü önlemlerle korurlar. Aktörler acil müdahalede bulunmalıdırlar çünkü varoluşsal bir tehdide müdahale edilmezse o aktörden geriye bir şey kalmayabilir. Dolayısıyla olağanüstü önlemler almalıdırlar çünkü zaten olağan önlemler, varoluşsal bir tehdidin oluşmasına engel olamamıştır. Aktörler, olağanüstü önlem almak istediklerinde birtakım kısıtlamalarla karşı karşıya kalmaları muhtemeldir. Aktörler, bu kısıtlamalardan kurtulmak için güvenlikleştirmeye başvururlar çünkü aktörler, alacakları olağanüstü önlemi, varoluşsal tehdide karşı kullanacaklarına hedef kitleyi ikna ederek meşruluk kazanmak isterler. Güvenlikleştirici aktör, olağanüstü önlemlerine meşruluk sağladığı sürece başarılı bir güvenlikleştirme gerçekleştirmiş olur. Meşruluğun sağlanmadığı ancak varoluşsal tehdit ve acil müdahalenin sözcelemlendiği durumda yalnızca güvenlikleştirici hareket gerçekleştirilmiş olur.

Güvenlikleştirici aktör, X meselesini güvenlikleştirerek siyasallaşmamış ya da siyasallaşmış bir meseleyi, güvenlikleştirilmiş alana taşır. Böylece mesele, normal siyasi prosedürün ötesine taşınır. Karar alıcılara hızlı karar alma ve uygulama açısından fayda sağlasa da demokratik değerler açısından tartışmaya açıktır. Bir meseleyi toplumsal tartışmadan çıkarmak kurumları devre dışı bırakmakla eş değerdir. Demokratik değerlere uygunluğu tartışmalı bu süreç, kararların alınmasında sağladığı özgürlük nedeniyle karar alıcıların hem iç politikada hem de dış politikada sıklıkla tercih ettiği bir edimdir.

Güvenlikleştirmenin başarılı olması esastır. Bir güvenlikleştirme ediminde, güvenlikleştirici aktörün varoluşsal tehdit ve aciliyet etiketlemeleri karşısında hedef kitle, objektif davranmayacaktır. Egemen eşitlerden meydana gelen anarşik uluslararası sistemde eşitlerin kararlarının objektifliğini sorgulayacak bir üst otoritenin olmaması, hedef kitle konumundaki egemen eşitlere sübjektif karar alma özgürlüğü sağlamaktadır. Böyle bir ortamda A, B'nin davranışlarını etkileyebilmeli, yani güç kullanmalıdır. Öznelerarası ilişki, gücü tanımlar. Güç, A'nın B'ye bir şey yaptırmasıdır. Eğer A, B'ye bir şey yaptırırsa A'nın B üzerinde gücü vardır. A'nın gücü ancak B olduğu sürece vardır çünkü A'nın gücü B üzerinden tanımlanır. A, B'nin davranışlarını çeşitli yollardan etkileyebilmektedir.

[24] Kendi varlıklarını korumayı amaçlayabilecekleri gibi kendileri dışındaki bir referans nesnesinin varlığını korumayı da amaçlayabilirler.

Bu yollardan ilki, komut verme odaklı zora dayalı güç ilişkisidir. Askerî güç olarak ifade edilebilen bu güç türü, baskı ve yaptırımlar içerir. A, askerî araçlar kullanarak baskı ve yaptırım ile B'nin davranışını etkilemeye çalışır. Bu güç türü havuç-sopa yaklaşımının sopa ayağını oluşturur. Sopalama tehdidinde veya sopalamama vaadinde bulunularak güç uygulanır. İkincisi, bir diğer komut verme odaklı güç türü olan teşvike dayalı güç ilişkisidir. Ekonomik güç denilen bu güç türü, karşılıklar ve rüşvetler içerir. A, ekonomik araçlar kullanarak karşılık ve rüşvet ile B'nin davranışını etkilemeye çalışır. Bu güç türü, havuç-sopa yaklaşımının havuç ayağını oluşturur. Komut verme çatısı altında varlık gösteren askerî ve ekonomik güç, gücün somut ve sert yüzünü göstermektedir. Güç, burada, somuttur ve gözlemlenebilir. Üçüncü bir yol, gücün daha çok soyut yönüne dikkat çeker. Güç, cazibe odaklıdır ve değerleri, kültürleri ve politikaları içerir. Bu güç türü, yumuşak güç olarak adlandırılır. Yumuşak güç, A'nın değerlerinin, kültürünün ve politikalarının B'yi cezbetmesi sonucu A'nın isteklerine olumlu yanıt vermesidir. Sonuncusu ise manipülasyon odaklı keskin güçtür. Bu güç ile kamuoyu algılarının şekillendirilmesi ve kamusal konuşmanın etkilenmesi amaçlanır. Dezenformasyon ve siyasi süreçlere müdahale edilerek yaratılan manipülasyon aracılığıyla B'nin davranışları etkilenmek istenir.

İnsanlık tarihinin her aşamasında kendini gösteren güç ve güvenlik ilişkisi, güvenlikleştirme özelinde de kendini göstermiştir. Bir güvenlikleştirmenin başarısı, güvenlikleştirici aktörün hedef kitleyi ikna etmesine bağlanmıştır. Bu noktada güvenlikleştirici aktör, hedef kitleye bir şey yaptırmalıdır. Dolayısıyla güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasında bir güç ilişkisinden bahsetmek mümkündür. Peki, güvenlikleştirici aktör, hedef kitleye karşı hangi güç türünü kullanmalıdır? Bu soruya, aciliyet ve olağanüstü önlem dahilinde cevap verilebilir. Bir varoluşsal tehdide karşı varlığı korumak için olağanüstü önlem alınmalı ve bu acil bir şekilde yapılmalıdır. Öyleyse, güvenlikleştirici aktör hedef kitleyi ikna etme konusunda da acil harekete geçilmelidir. Bu sebeple, hedef kitlenin kalbini ve zihnini kazanmak önemli hâle gelmektedir. Sert gücün davranışları etkileme maksadıyla kullanımı için A'nın bu gücünü söz ediminden sonra B'ye yöneltmesi gerekmektedir. Sert güç komut verme odaklı bir güçtür. Yumuşak güç, cazibe odaklıdır. Burada güç, A'nın uygulamalarından ziyade B'nin zihninde ve kalbinde A'nın bıraktığı intiba ile kendini gösterir. Yumuşak güç, aktif bir yöneltme gerekmeksizin söz ediminin başlaması ile etki göstermeye başlar çünkü A'nın gücü, B'nin kalbi ve zihni üzerindedir.

Olağanüstü önlem, genel itibariyle kullanımı kısıtlanan önlemleri içerir. Uluslararası İlişkiler disiplini dahilinde olağanüstü önlemler, sert güç yansımalarında görülür. Sert güç

kullanabilmek için meşruluk arayışına giren güvenlikleştirici aktörün, kendisine meşruluk sağlayacak hedef kitle üzerinde sert güç kullanması, acil müdahale edilmesi gerekliliğinden öte güvenlikleştirmenin ruhuna aykırıdır. Güvenlikleştirici aktör, hedef kitle üzerinde sert güç kullanabiliyorsa alacağı olağanüstü önlem için meşruluk arayışına girmesi makul değildir. Böyle bir durumda, güvenlikleştirici aktör vakit kaybetmeksizin pekâlâ olağanüstü önlem alabilir. A, sert güç kullanmak için güvenlikleştirmeye; güvenlikleştirmenin başarıya ulaşması için yumuşak güce ihtiyaç duyar.

Nihayetinde, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki önemlidir ve bir güvenlikleştirme analizi, bu ilişkiden ayrı tutularak yapılamaz. Öyleyse, birbirlerine yakın tarihlerde gerçekleşmiş ve büyük oranda aynı güvenlikleştirici aktöre, meseleye, referans nesnesine ve hedef kitleye sahip iki güvenlikleştirme edimi olan ABD'nin 2001 Afganistan ve 2003 Irak güvenlikleştirmelerinin birisinin başarılı ötekinin başarısız bir güvenlikleştirme edimi olması, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisi ile açıklanabilir. ABD, 11 Eylül saldırıları sonrası güvenlik politikasında radikal değişikliklere gitmiş ve terörizmle savaş ilan etmiştir. Bu savaş ilanı başlangıçta küçük bir saldırgan gruba yönelikken zamanla bir terör örgütüne ve onları destekleyen haydut rejimlere genişletilmiştir. Bu politika neticesinde, ABD, 2001 ve 2003 yıllarında iki güvenlikleştirme girişiminde bulunmuştur. Art arda gerçekleştirilen bu girişimler argüman, aktörler ve bağlam konusunda büyük benzerlik gösterse de girişimlerin başarısı aynı sonuçlanmamıştır.

Girişimlerden birisi başarılı bir güvenlikleştirme örneği iken öteki neden başarısız bir güvenlikleştirme örneğidir? Güvenlikleştirmenin başarısı açıkça hedef kitleyi ikna etmeye indirgenmiştir. Hedef kitleyi ikna etmek için güvenlikleştirici aktörün yumuşak güç kullanması gerekmektedir. Öyleyse her iki örnek olay, ABD ve BM Güvenlik Konseyi arasındaki yumuşak güç ilişkisi dahilinde irdelenebilir. Her iki örnek olayın olağanüstü önlemi, ABD'nin kuvvet kullanmak istemesidir. Lakin kuvvet kullanımı, BM Sözleşmesi gereğince yasaklanmıştır. Kuvvet kullanımı ancak meşru müdafaa durumunda ve BM Güvenlik Konseyi'nin kararı doğrultusunda meşru görülmektedir. Öyleyse ABD, Afganistan ve Irak'a kuvvet kullanmak için BM Güvenlik Konseyi'ni meşru müdafaaya ya da kuvvet kullanımı kararı çıkartmaya ikna etmelidir. ABD 2001 yılında Afganistan'a kuvvet kullanma meşruiyetini, BM Güvenlik Konseyi'nin 1368 sayılı kararı ile elde etmiştir. Karara göre doğal meşru müdafaa hakkı tanınmıştır. 2003 yılına gelindiğinde, ABD, terörizmle savaş argümanını tekrar kullanarak Irak'a kuvvet kullanmak ve meşruiyetini, meşru müdafaa

hakkına dayandırmak istemiş ancak ABD'nin Irak'ı işgal edene kadar BM Güvenlik Konseyi'nden bu argümanı destekleyecek bir karar çıkmamıştır.

Pew Araştırma Merkezinin, *What The World Thinks In 2002* raporuna göre, Fransa ve Rusya, ABD'nin Irak'ta kuvvet kullanma isteğini, Irak petrolünü kontrol etme isteği ile açıklamışlardır. Ayrıca, Saddam Hüseyin'in kuvvet kullanarak uzaklaştırmasına da karşı çıkmışlardır. Özetle, ABD'nin güvenlikleştirici hareketi başarıya ulaşmış olsa da terörizmle savaş söylemi, bu kez hedef kitle tarafından kabul görmemiştir. Nitekim iki güvenlikleştirme edimi arasındaki süre boyunca ABD'nin hedef kitle üzerindeki olumlu imajının oransal değişimine bakıldığında ciddi oranda düşüşler söz konusudur: ABD'nin Afganistan işgali öncesindeki olumlu imajı ile Irak işgali öncesindeki olumlu imajı karşılaştırıldığında Irak işgali öncesi olumlu imajdaki düşüş dikkat çekmektedir. Öyle ki iki dönem arasındaki düşüş, Birleşik Krallık için %35, Almanya için %53, İtalya için %42, Fransa için %31, Rusya[25] için %9 oranında gerçekleşmiştir. Birini ikna ederek bir şey yaptırma gücünün bu denli düşük olduğu bir koşulda ABD'nin hedef kitleyi ikna etmesini beklemek güçtür. Nitekim, ABD, BM Güvenlik Konseyi'nden, kendini kısıtlayan kurallardan kurtaracak meşruluğu elde edememiştir.

İki örnek olayın analizinde elde edilen bulgular neticesinde bu tezde; güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki yumuşak güç ilişkisinin, güvenlikleştirmenin başarısı üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. A'nın varoluşsal tehdit ve acil müdahale etiketleri ile bir meseleyi etiketleyerek olağanüstü önlem alma meşruiyetini, A'nın B üzerindeki yumuşak gücü etkiler. A'nın B üzerindeki yumuşak gücü ne denli fazla ise B'yi ikna etmesi o denli yüksektir. Nihayetinde hem teorik zemini oluşturulan hem de örnek olaylarla ile irdelenen, güvenlikleştirici aktör ile hedef kitle arasındaki ilişki özelinde, güvenlikleştirme ve yumuşak güç ilişkisi, varoluşsal tehdit ve acil müdahale etiketleri ile oluşturulan aciliyet teması dahilinde güvenlikleştirmenin başarısını etkilemektedir.

[25] Afganistan işgali öncesi olumlu imajı ele alabilmek için 1999/2000 dönemi verilerine bakılması gerekmektedir. Fakat bu veri 2002 yaz dönemi verisiyle birlikte ele alındığında anlamlıdır. Zira 1999/2000 verisi, Afganistan işgalinden hemen önceki verileri sağlamaması nedeniyle işgal öncesi ve sonrası verileri birlikte ele alarak işgal öncesi olası olumlu imaj oranı tahmin edilebilmektedir. Rusya'nın da bu iki dönem verisi değerlendirildiğinde, 1999/2000 ile 2002 yazı arasında ciddi bir artış yaşanmıştır. Bu artışın dönem içerisine yayılarak artmış olması kuvvetle muhtemeldir. Rusya için ABD imajının %9'luk değişimi bu sebeple yanıltıcı olabilir; zira işgal sonrası %61'lik olumlu imaj oranı Irak işgali öncesi %33'lük bir düşüş yaşamıştır.

KAYNAKÇA

Austin, J. L. (2017). Söylemek ve yapmak (R. L. Aysever, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Ayoob, M. (1983). Security in the Third World the worm about to turn. International Affairs. 60(1), 41-51. Doi:10.2307/2618929

Bachrach, P. ve Baratz, M. S. (1962). Two faces of power. American Political Science Review, 56(04), 947–952. Doi:10.2307/1952796

Baldwin, D. (1997). The concept of security. Review of international studies, 23 (1), 5-26.

Baldwin, D.A. (2016) Power and international relations a conceptual approach. Princeton University Press.

Balzacq, T. (2005). The three faces of securitization political agency, audience and context. European Journal of International Relations, 11(2), 171–201. Doi:10.1177/1354066105052960

Balzacq, T. (2010a). A theory of securitization origins, core assumptions, and variants. T. Balzacq. (Ed.), Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve (1st ed.) (ss. 1-30). Londra: Routledge.

Balzacq, T. (2010b). Enquiries into methods a new framework for securitization analysis. T. Balzacq. (Ed.), Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve (1st ed.) (ss. 31-53). Londra: Routledge.

Baylis, J. (2008). Uluslararası İlişkilerde güvenlik kavramı. Uluslararası İlişkiler, Cilt 5, Sayı 18, 69-85.

Bilgin, P. (2010). Güvenlik çalışmalarında yeni açılımlar yeni güvenlik çalışmaları. Stratejik Araştırmalar Dergisi. 8(14), 30-53.

Booth, K. (1991). Security and emancipation. Review of International Studies, 17(4), 313-326.

Bush, G. W. (2001a). Address to the nation on the September 11 attacks (11 September 2001). The Oval Office: Washington D.C. Erişim Tarihi: 6 Ağustos 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010911-16.html

Bush, G. W. (2001b). Address to the joint session of the 107th congress (20 September 2001). United States Capitol: Washington D.C. Erişim Tarihi: 6 Ağustos 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html

Bush, G. W. (2001c). Address to the nation on operations in Afghanistan (7 October 2001). The Treaty Room of The White House: Washington D.C. Erişim Tarihi: 6 Ağustos 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/10/20011007-8.html

Bush, G. W. (2001d). Address to the United Nations General Assembly (10 November 2001). United Nations Headquarters: New York. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/11/20011110-3.html

Bush, G. W. (2002a). State of the union address to the 107th congress (29 January 2002). The United States Capitol: Washington D.C. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html

Bush, G. W. (2002b). Middle East peace process (24 June 2002). The Rose Garden of the White House: Washington D.C. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020624-3.html

Bush, G. W. (2002c). The National Security Strategy of the United States of America (September 2002). The White House: Washington D.C. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2021. https://2009-2017.state.gov/documents/organization/63562.pdf

Bush, G. W. (2003a). State of the union address to the 108th congress (28 January 2003). The United States Capitol: Washington D.C. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030128-19.html

Bush, G. W. (2003b). Remarks on the future of Iraq (26 February 2003). Washington Hilton Hotel: Washington, D.C. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2021. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030226-11.html

Buzan, B. (2015). İnsanlar, devletler & korku. (E. Çıtak, Çev.). İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.

Buzan, B. ve Hansen, L. (2009). The evolution of international security studies. Cambridge Cambridge University Press. Doi:10.1017/CBO9780511817762

Buzan, B., Wæver O. ve De Wilde J. (1998). Security a new framework for analysis, Boulder Lynne Rienner Publishers.

Carr, E. H. (2015). Yirmi yıl krizi 1919-1939 (2.Baskı). (C. Cemgil, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Côté, A. (2016). Agents without agency Assessing the role of the audience in securitization theory. Security Dialogue, 47(6), 541–558. Doi:10.1177/0967010616672150

Dahl, R. A. (1957). The concept of power. Behavioral Science, 2(3), 201–215. Doi:10.1002/bs.3830020303

Dewitt, D. (1994). Common, comprehensive, and cooperative security. The Pacific Review, 7(1), 1-15. Doi:10.1080/09512749408719067

Emmers, R. (2017). Güvenlikleştirme. A. Collins (Ed.), Çağdaş güvenlik çalışmaları (ss.131-144). (N. Uslu, Çev.). İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.

Griffiths, M., O'Callaghan, T. ve Roach, S. (2008). International relations the key concepts. London and New York: Routledge.

Griffiths, M., O'Callaghan, T. ve Roach, S. (2013). Uluslararası ilişkilerde temel kavramlar. (CESRAN, Çev.). Ankara: Nobel.

Guzzini, S. (2013). Power, Realism and Constructivism. London: Routledge.

Heywood, A. (2018). Küresel siyaset (5.Baskı). (N. Uslu ve H. Özdemir, Çev.). Ankara: BB101 Yayınları.

Holsti, K. J. (1964). The concept of power in the study of International Relations. Background, 7(4), 179-194. Doi: 10.2307/3013644

Léonard, S. ve Kaunert, C. (2010). Reconceptualizing the audience in securitization theory. T. Balzacq. (Ed.), Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve (1st ed.) (ss. 57-76). Londra: Routledge.

Lukes, S. (2016). İktidar. (M. Ratip, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Miller, B. (2001). The concept of security should it be redefined. Journal of Strategic Studies, 24(2), 13-42. Doi:10.1080/01402390108437834

Morgenthau, H. J., ve Thompson, K. W. (2005). Politics among nations: The struggle for power and peace. Beijing: Peking University Press.

Nye, J. (2010). Global power shifts, Erişim tarihi: 10 Ocak 2021, https://www.ted.com/talks/joseph_nye_on_global_power_shifts?utm_campaign=tedspread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare

Nye, J. (2011). Power and foreign policy. Journal of Political Power, 4(1), 9–24. Doi:10.1080/2158379X.2011.555960

Nye, J. (2017). Yumuşak güç (2.Baskı). (R. İ. Aydın, Çev.). Ankara: BB101 Yayınları.

Nye, J. (2018, 24 Ocak). How Sharp Power Threatens Soft Power. Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2021. https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2018-01-24/how-sharp-power-threatens-soft-power

Nye, J. ve Welch, D. (2018). Küresel çatışmayı ve iş birliğini anlamak (5.Basım). (R. Akman, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Oran, B. (2013). Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşından bugüne olgular, belgeler, yorumlar (Cilt III: 2001-2012). İstanbul: İletişim Yayınları.

Pew, (2002). What the world thinks in 2002. Washington: The People & The Press. https://www.pewresearch.org/global/wp-content/uploads/sites/2/2002/12/2002-Report-Final-Updated.pdf

Pew, (2003a). America's image further erodes, Europeans want weaker ties. Washington: Pew Research Center. https://www.pewresearch.org/politics/2003/03/18/americas-image-further-erodes-europeans-want-weaker-ties/

Pew, (2003b). Views of a changing world June 2003. Washington: The People & The Press. https://www.pewresearch.org/global/wp-content/uploads/sites/2/2003/06/Views-Of-A-Changing-World-2003.pdf

Roe, P. (2008). Actor, Audience(s) and Emergency Measures Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. Security Dialogue, 39(6), 615–635. Doi:10.1177/0967010608098212

Salter, M.B. (2010). When securitization fails the hard case of counter-terrorism programs. T. Balzacq. (Ed.), Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve (1st ed.) (ss. 116-131). Londra: Routledge.

Sönmezoğlu, F. (2012). Uluslararası politika ve dış politika analizi. İstanbul: Der Yayınları.

Strange, S. (2004). States and markets. London ve New York: Continuum.

Stritzel, H. (2007). Towards a Theory of Securitization Copenhagen and Beyond. European Journal of International Relations, 13(3), 357–383. Doi: 10.1177/1354066107080128

Tanrısever, O.F. (2014). Güç. Atila Eralp (Ed.), Devlet ve ötesi (ss. 53-71). İstanbul: İletişim Yayınları.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr

Ullman, R. (1983). Redefining security. International Security, 8(1), 129-153. Doi:10.2307/2538489

United Nations. (1945). United Nations Charter. Erişim Tarihi: 25 Haziran 2021. https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text

United Nations. (2001a). Adopted by the Security Council at its 4370th meeting, on 12 September 2001 (12 Eylül 2001- S/RES/1368). New York. Erişim Tarihi 06 Ağustos 2021. https://undocs.org/S/RES/1368(2001)

United Nations. (2001b). Condemnation of terrorist attacks in the United States of America (18 Eylül 2001- A/RES/56/1). New York. Erişim Tarihi: 06 Ağustos 2021. https://undocs.org/en/A/RES/56/1

United Nations. (2001c). Adopted by the Security Council at its 4385th meeting, on 28 September 2001 (28 Eylül 2001 - S/RES/1373). New York. Erişim Tarihi 06 Ağustos 2021. https://undocs.org/S/RES/1373(2001)

Wæver, O. (1989) Security, the speech act. analysing the politics of a word. Working Paper No:19 Second Draft, Copenhagen: Centre for Peace and Conflict Research.

Wæver, O. (2012). Aberystwyth, Paris, Copenhagen: the Europeanness of new "schools" of security theory in an American field. A. B. Tickner ve D. L. Blaney. (Ed.), Thinking International Relations differently (ss. 48-71). New York: Routledge.

Walker, C. (2018). What is "sharp power"?. Journal of Democracy, 29(3), 9–23.

Walker, C. ve Ludwig, J. (2017). From "soft power" to "sharp power": rising authoritarian influence in the democratic world. The National Endowment for Democracy (NED), Sharp Power: Rising Authoritarian Influence: New Forum Report (ss. 6–25). Erişim Tarihi: 20 Eylül 2021. https://www.ned.org/sharp-power-rising-authoritarian-influence-forum-report/

Walker, C., Kalathil, S. ve Ludwig, J. (2020). The cutting edge of sharp power. Journal of Democracy, 31(1), 124–137.

Walt, S. (1991). The Renaissance of security studies. International Studies Quarterly, 35(2), 211-239. Doi:10.2307/2600471

Williams, M.C. (2010). The continuing evolution of securitization theory. T. Balzacq. (Ed.), Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve (1st ed.) (ss. 212-222). Londra: Routledge.

Wolfers, A. (1952). National security as an ambiguous symbol. Political Science Quarterly, 67(4), 481-502.

Wolfers, A. (1965). Discord and collaboration. Baltimore: The Johns Hopkins Press.

“JSGA’lı, Her Zaman Yurt, Ulus ve Cumhuriyete Aşk ve Sadakatle Bağlı Tevazu, Fedakârlık ve Feragat Örneğidir.”

